

DE AXELSE KREEK

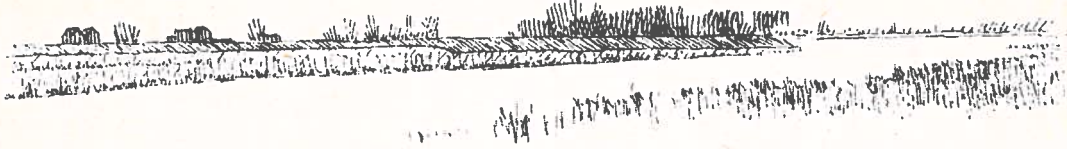

EEN INVENTARISATIE
UITGEGEVEN DOOR VOGELWACHT DE STELTKLUUT

W. WISSE

DE AXELSE KREEK,

EEN INVENTARISATIE

door:

W.M. Wisse

uitgegeven door:

VOGELWACHT
de steltkluut

Productie en verspreiding van dit rapport kwam tot stand met medewerking van de Inspectie Natuurbehoud, Staatsbosbeheer. Deze draagt echter geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

De Axelse kreek, een inventarisatie

Tekst: W.M. Wisse, met uitzondering van:
Planologie: P.A. Maas
Plantenwereld: P.A. Maas

Inventarisaties vogels: W.M. Wisse, met aanvullingen van anderen
Inventarisaties planten: Provinciale Planologische Dienst voor
Zeeland, Middelburg

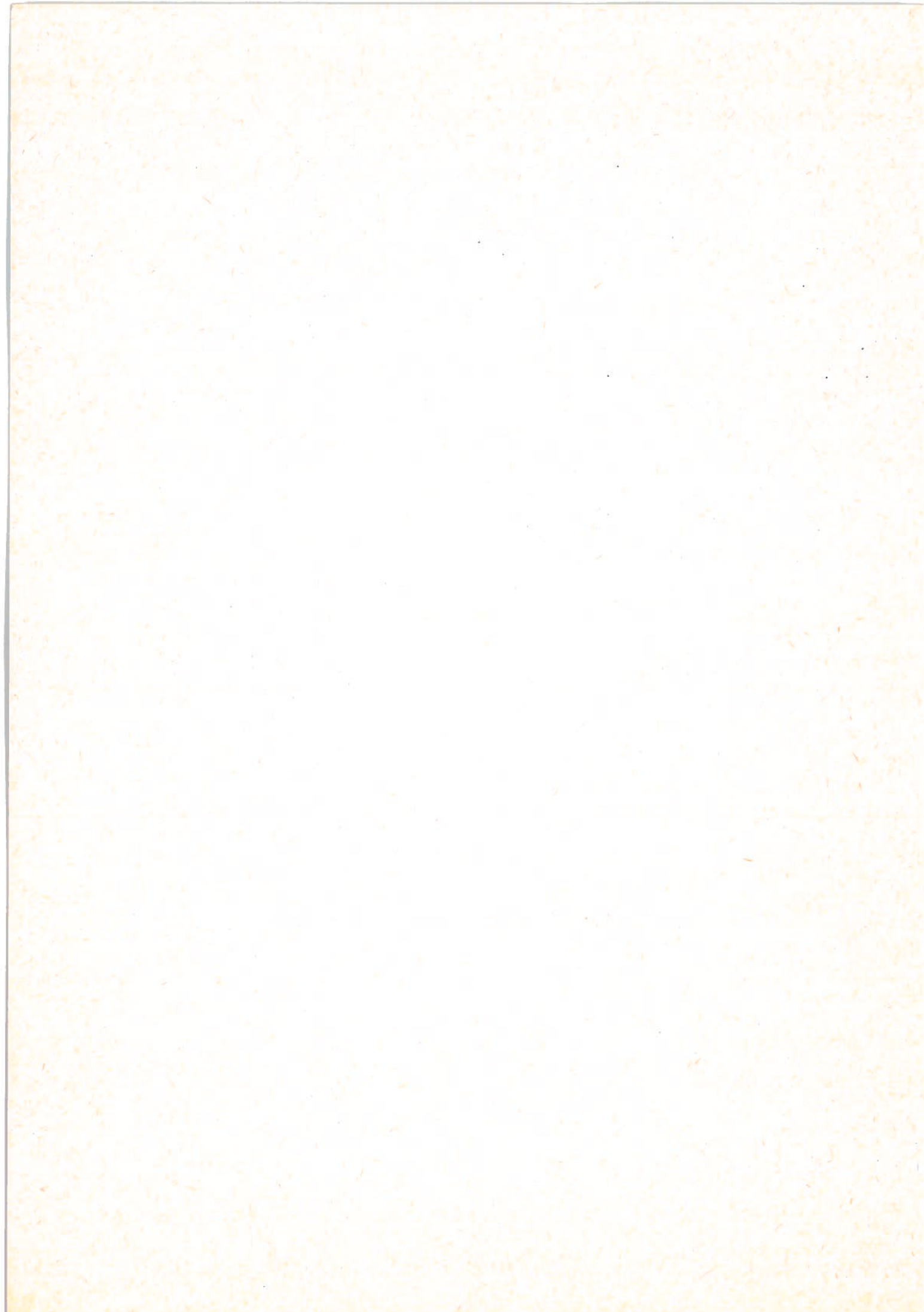
Inventarisatieperiode vogels: 11/5/81 tot en met 10/5/82
Inventarisatieperiode planten: 1982

Tekeningen: Pieter-Paul van Laake

Uitgegeven door: Vogelwacht OostZeeuwsVlaanderen "De Steltkluut"

Vermenigvuldiging: Staatsbosbeheer, Postbus 20020, 3502 LA Utrecht

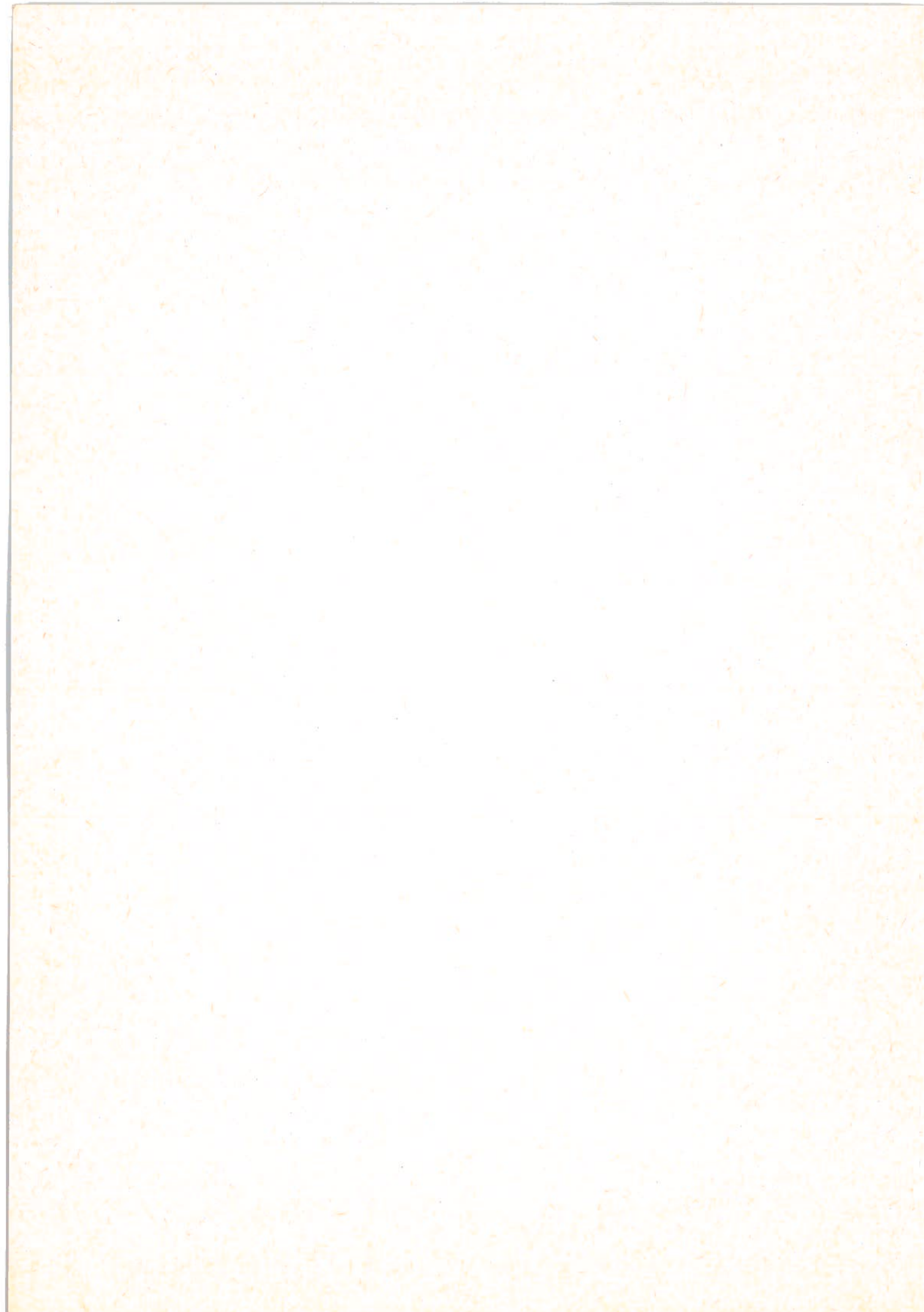
Mei 1985

INHOUD

- Blz. 4 1. Inleiding
- " 5 2. Ligging en kenschets van het gebied
- " 7 3. De vogelstand
- a.) Methode van onderzoek
  - b.) Toelichting op de soortenlijst
  - c.) Soortenlijst
- " 49 4. De plantenwereld
- a.) vegetaties van open water
  - b.) Riet- en biezenvegetaties
  - c.) Zoetvochtige moerasvegetaties
  - d.) Graslanden
  - e.) Zoutvegetatie
  - f.) Aanplantingen
  - g.) Ruderale vegetaties
  - h.) Veedrinkputten
  - l.) Toelichting op de soortenlijst
  - j.) Soortenlijst
- " 58 5. Planologie
- a.) Streekplan Oost-ZeeuwsVlaanderen
  - b.) Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Axel
- " 60 6. Bedreigingen
- a.) Jacht
  - b.) Grondstort
  - c.) Oeverbeschoeiing
  - d.) Egalisatie graslanden/scheuren graslanden
  - e.) Rekreatie
  - f.) Verlegging Rijksweg 61
- " 65 7. Konklusie
- " 66 8. Dankwoord
- " 67 9. Literatuurlijst
- " 68 Bijlage 1; geïnventariseerd gebied met de onderscheiden gedeelten
- " 69 Bijlage 2; situering in de direkte omgeving
- " 70 Bijlage 3; aanvullende vogellijst

1. INLEIDING.

In dit verslag worden de resultaten besproken en gepubliceerd van natuurinventarisaties, t.w. avifauna en flora aan de Axelse kreek. Ze geven een indicatie van de natuurlijke rijkdom van het gebied. Het vastleggen op deze manier van de beschikbaar gekomen gegevens is van belang; anderen kunnen zo een idee krijgen van de aanwezige vogel- en plantesoorten.

Tevens kunnen de gegevens in dit rapport als vergelijkingsmateriaal dienen bij een soortgelijke inventarisatie op een later tijdstip.

Het belang van de Axelse kreek voor flora en avifauna staat buiten kijf: in verslagjaar werden ruim 140 vogelsoorten aangetroffen, terwijl door de Provinciale Planologische Dienst voor Zeeland in 1982 ruim 280 plantesoorten werden gedetermineerd.

De planologische bestemming en een aantal bedreigingen komen eveneens ter sprake. Tevens worden aanbevelingen gedaan hoe deze op een natuurvriendelijke manier opgelost kunnen worden.

De beherende instanties zouden kennis moeten nemen van de onder deze hoofden beschreven situaties.

Recente aanslagen hebben reeds een aanzienlijke verarming teweeg gebracht en het einde van deze verarming is nog niet in zicht: nog in 1985 zal er aan de westkant een strook van enkele tientallen meters verdwijnen ten gevolge van de aanleg van de verbindingsweg Terneuzen-zuid - Axelse Sassing.

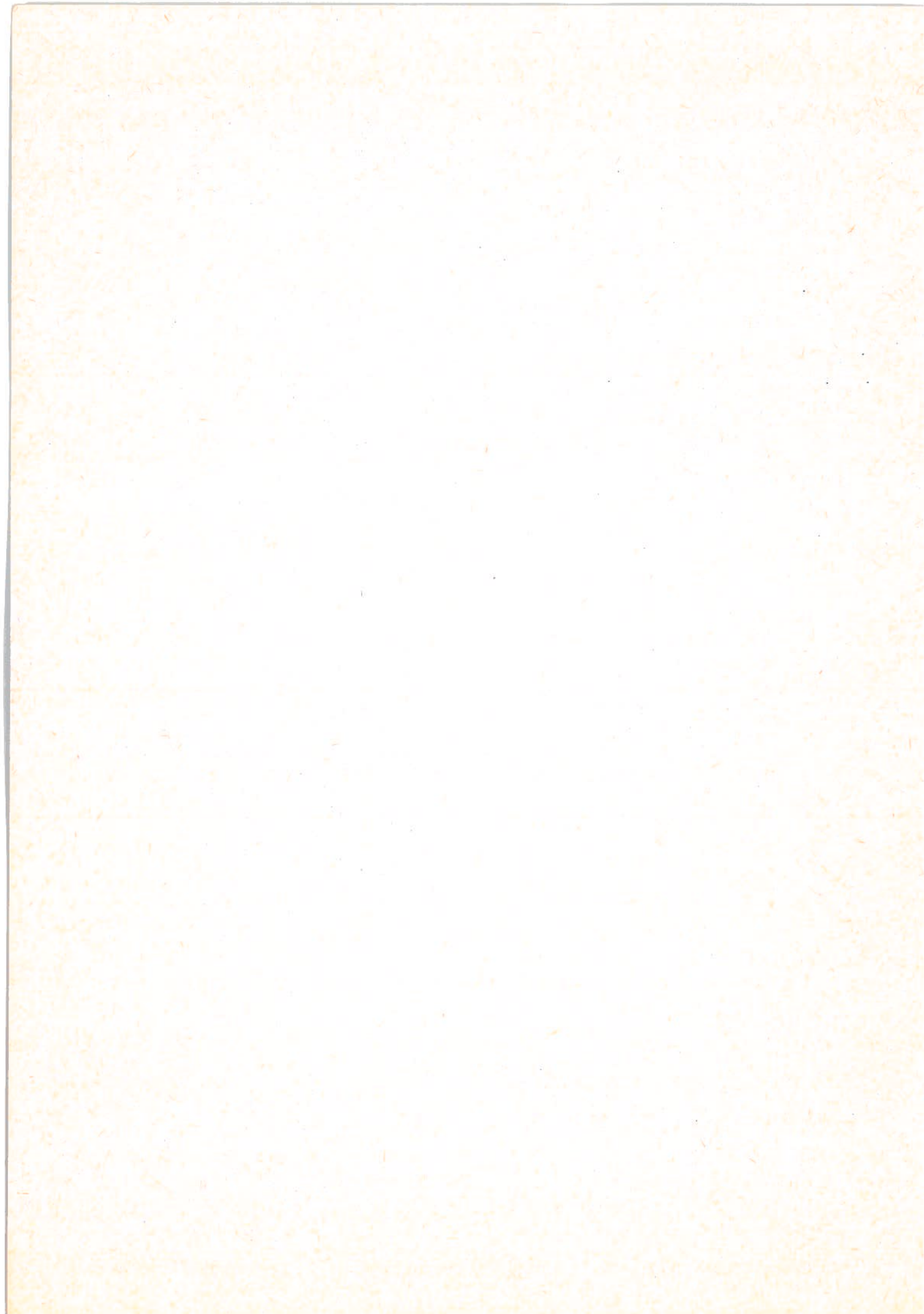
Deze verslaglegging kan een stimulans voor anderen zijn ook een dergelijk onderzoek uit te voeren.

Daarnaast wordt met dit rapport nog weer eens de aandacht gevestigd op één van de fraaie natuurgebieden in onze streek.

Het belangrijkste streven echter moet toch in de eerste plaats het continueren van de aanwezige natuurwaarden zijn en dit in de breedste betekenis van het woord.

Ik hoop hiermede een steentje te hebben bijgedragen.

Terneuzen, mei 1985

2. LIGGING EN KENSCHETS VAN HET GEBIED.

De Axelse kreek ligt ten zuiden en zuidwesten van het streekstadje Axel in de gelijknamige gemeente in Zeeuws-Vlaanderen, provincie Zeeland. De kreek is goed te overzien vanaf omliggende wegen. Dit zijn: Rijksweg 61 aan de westkant, de Buthdijk en Kanaalkade aan de noordkant en de Kinderdijk aan de oostkant. Zuidelijk van het geïnventariseerde gebied liggen de opspuitvelden van Axel, die in gebruik zijn als om. cross-terrein en zweefvliegveld en landbouwgronden. De zgn. Buthkreek is ook in de tellingen opgenomen. De Lageweg splitst de kreek in tweeën.

Het geïnventariseerde gebied kan als volgt ingedeeld worden:

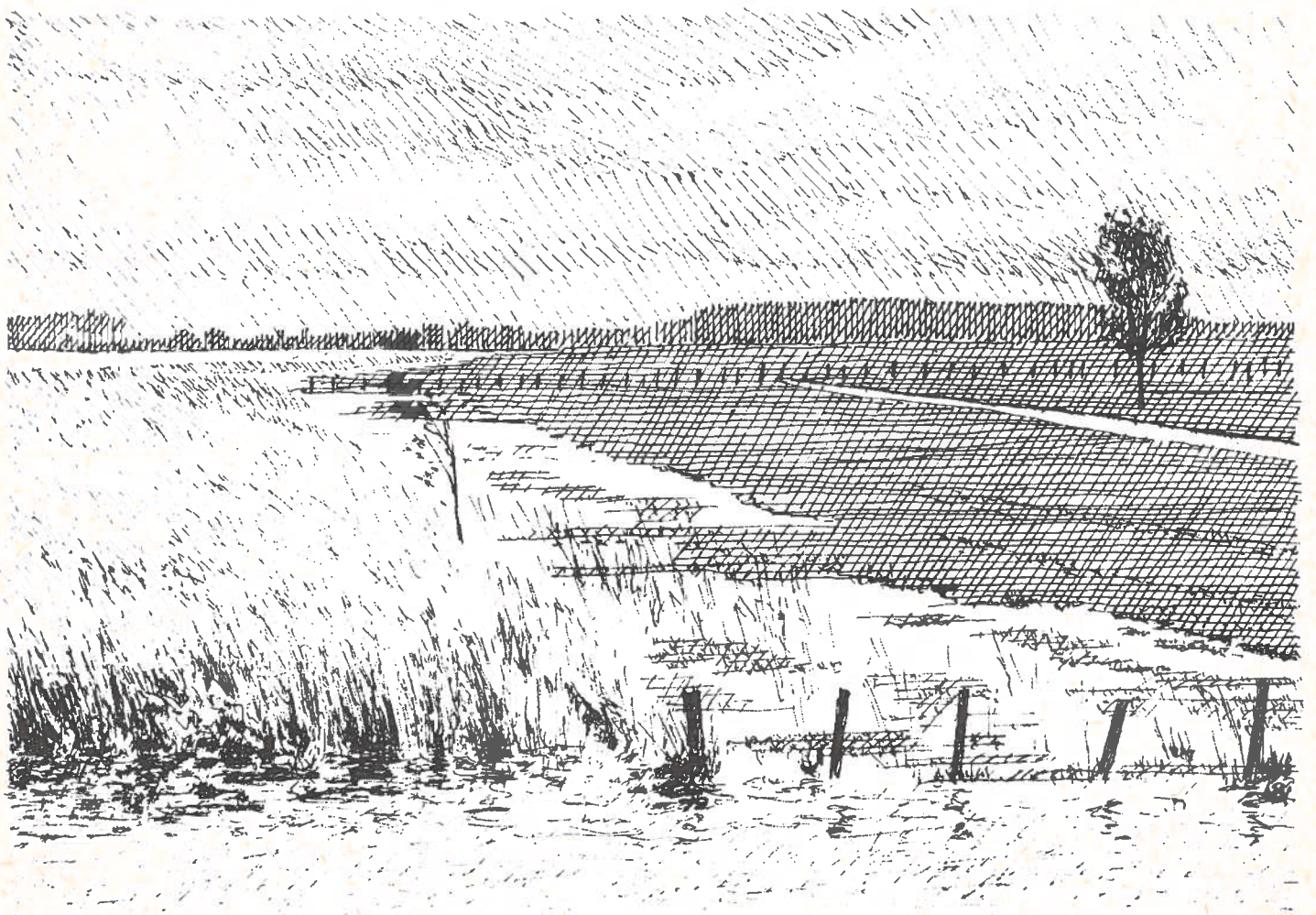
- a. De grote kreek en omgeving
Deze loopt van de Sassing tot aan de Lageweg. Dit is wel het meest bekende gedeelte.
Rond de kreek zijn flinke rietvelden en -kragen te vinden, waarin wat solitair geboomte staat.
De rond de kreek gelegen weilanden vormen een belangrijk voedsel- en pleistergebied zoals Meerkoeten, eenden, ganzen, steltlopers. Voor deze laatste groep zijn de weiden van belang als broedgebied. Vogelkundig van minder belang zijn de aanwezige bouwlandpercelen, alhoewel hierop jaarlijks broedende Kluten te vinden zijn.
De kreek zelf vormt de belangrijkste plaats voor de diverse duik- en grondeleenden, alsmede de andere watervogels.
De rietvelden zijn van belang als broedgebied voor de diverse rietzangers, Rietgors, Meerkoet, Waterhoen, Bruine Kiekendief, Waterral en andere.
Op sommige plaatsen rond de kreek vormen slikkige stukjes voor steltlopers een prima fourageermogelijkheid.
- b. De kleine kreek en omgeving
Deze loopt van de Lageweg tot aan de Kinderdijk.
De kleine kreek is op enkele plaatsen slechts enige meters breed, doch is vrijwel overal omzoomd door rietvelden, weilandjes, hout-singels en slikstrandjes.
Vogelkundig minder van belang dan de grote kreek, alhoewel alle onder a genoemde soorten hier ook voor kunnen komen.
Speciale aandacht in dit gedeelte verdient de Fuut, die hier jaarlijks met 1 broedpaar voorkomt.
- c. Het plaatje
Dit ligt ten zuiden van de kleine kreek.
Het plaatje is in feite een weiland, dat ingeplant is met populier, terwijl er ook wat wilg en vlier te vinden is.
Door het gebied loopt vanaf de watertoren een watergang tot aan de Lageweg.
Specifieke vogelsoorten zijn hier Vink, Grote Bonte Specht, Ransuil, Boomkruiper en Zwarte Kraai als broedvogel, terwijl in de winter het plaatje van belang is als slaap- en fourageergebied voor diverse lijstersoorten, duiven, kraaien, Spreeuwen en wat roofvogels.
- d. Het park
Dit ligt ten oosten van de Lageweg.
Het bestaat uit een grasveld met houtsingels en wat opgaand geboomte, terwijl recentelijk een volkstuintjeskomplex is aangelegd.
Ondanks de rekreatieve functie in dit gedeelte, zijn hier nogal wat zangertjes te vinden, in sommige jaren zelfs Blauwborst als broedvogel, terwijl bijv. de Tortelduif hier jaarlijks tot broeden komt.

e. De Buthkreek

Deze ligt ten noorden van de Buthdijk.

Het kreekgedeelte wordt omzoomd door grasland en wat rietvelden. Vogelkundig is het gebied van belang voor Meerkoet, Waterhoen, Wilde Eend als broed- en fourageergebied. In het najaar en in de winter kunnen hier vaak forse troepen lijsterachtigen gezien worden met name Kramsvogels en Koperwieken.

3. DE VOGELSTAND

a. Methode van onderzoek

Het omschreven gebied werd steeds 1 maal per week volledig geïnventariseerd. Daarnaast werden nog flink wat aanvullende bezoeken gedaan. In het onderzoeksjaar, dat liep van 11/5/81 tot en met 10/5/82, werd de kreek totaal 82 maal bezocht.

Voor dit onderzoeksjaar werd de kreek ruim 110 maal bezocht.

Daarnaast is kennis genomen van gegevens van anderen.

Gezien het aantal gegevens is een zekere mate van stellingname dus mogelijk.

In de broedtijd werd een begin gemaakt met inventariseren vòòr zonsopgang. Dit is nodig om de zangvogels optimaal te kunnen inventariseren. Zij zijn namelijk in deze periode van de dag het meest actief, die grofweg loopt vanaf 3 kwartier vòòr tot 1 à 2 uur na zonsopgang.

Het was niet altijd mogelijk het gehele gebied binnen deze periode te inventariseren. In die gevallen werd op 2 dicht bijeen gelegen data de respektievelijke gedeelten geteld.

Met andere woorden: als je in alle vroegte aan de westkant van de kreek met tellen begint, dan is daar volop zang te horen van bijv. Kleine Karekiet. Tegen de tijd echter dat de oostkant van het gebied bereikt is, zingt de soort veel minder of helemaal niet, zodat een redelijk sluitende inventarisatie op 2 data noodzakelijk is.

In de wintermaanden werd begonnen met inventariseren rond zonsopgang.

De rietvelden en weilanden werden niet of zo weinig mogelijk betreden, bovendien is er niet naar nesten gezocht, dit om eventuele verstoring zo gering mogelijk te houden.

Er werd dus steeds geteld vanaf de openbare weg. Gelet op de ruim 140 soorten die in dit ene jaar werden genoteerd, kunnen we stellen, dat met wat meer geduld vergelijkbare resultaten behaald kunnen worden.

Het gebied is vrij kwetsbaar door het relatief geringe oppervlak. Als vogelaar en natuurbeschermer dien je daar in het belang van de vogelstand rekening mee te houden.

Er is helaas genoeg verstoring aanwezig door activiteiten van bijv. jagers, landbouw en vissers.

Bij het tellen werd gebruik gemaakt van een Leitz 10 X 40 verrekijker, een Noblesse 12 X 50 en een Swift 20 X 80.

b. Toelichting op de soortenlijst

In de nu volgende lijst staan alle soorten die in de verslagperiode werden genoteerd. Deze liep van 11/5/81 tot en met 10/5/82. Alle hierna opgenomen gegevens en konklusies hebben betrekking op deze periode. Bij data binnen dit tijdvak zijn geen jaartallen opgenomen; een waarneming op 11/5 is dus steeds gedaan in het jaar 1981, een waarneming op 10/5 is steeds gedaan in het jaar 1982 enzovoort. Bij alle waarnemingen buiten de verslagperiode staat steeds het betreffende jaar vermeld.

Verwijzingen naar oudere gegevens zijn alleen opgenomen in de gevallen dat ze duidelijk verschillen met datgene wat in verslagjaar vastgesteld werd.

Onder bijlage 3 is een lijst opgenomen waarin de soorten vermeld staan die buiten de verslagperiode aan de kreek werden waargenomen.

Deze lijst is echter minimaal, daar veel oudere gegevens niet precies de plaats van waarneming aangeven. Vaak wordt volstaan met bijv. de aanduiding "Axel". Deze soorten zijn dus niet in genoemde bijlage te vinden.

De soorten zijn als volgt ingedeeld:

Broedvogel: een soort, waarvan het broeden vastgesteld cq. zeer waarschijnlijk geacht werd

Jaargast: een soort, die minimaal in elk jaargetijde gezien werd

Doortrekker: een soort, die uitsluitend dan wel voornamelijk tijdens de trekperiode gezien werd

Zomergast: een soort, die uitsluitend dan wel voornamelijk tijdens de zomerperiode gezien werd

Wintergast: een soort, die uitsluitend dan wel voornamelijk tijdens de winterperiode gezien werd

Zeldzame gast: een soort, waarvan in het verslagjaar 1 tot 4 waarnemingen bekend zijn geworden

Een klassifikatie naar aantallen vogels is niet gemaakt; in de tekst staan de werkelijke aantallen, die aangetroffen werden.

Het soortenverloop per maand ziet er als volgt uit:

januari: 71 soorten	juli: 91 soorten
februari: 69 "	augustus: 92 "
maart: 73 "	september: 75 "
april: 81 "	oktober: 81 "
mei: 84 "	november: 68 "
juni: 78 "	december: 71 "

Totaal werden in verslagjaar 144 soorten en 2 ondersoorten (Bonte Kraai en Noordse Gele Kwikstaart) waargenomen.

Vermeldenswaardige bijzondere broedvogels in verslagperiode waren: Fuut, Dodaars, Woudaapje, Bruine Kiekendief, Waterral, Kleine Plevier, Grutto, Ransuil, Steenuil, Grote Bonte Specht, Blauwborst, Grote Lijster, Grote Karekiet, Grauwe Vliegenvanger, Staartmees, Boomkruiper en Vlaamse Gaai.

Vermeldenswaardige bijzondere niet-broedvogels in verslagperiode waren: Kuifduiker, Roerdomp, Kleine Rietgans, Casarca, Middelste Zaagbek (is zeldzaam in het binnenland), Nonnetje, Sperwer, Smelleken, Boomvalk, Porseleinhoen, Kleine Strandloper, Houtsnip, Rosse Grutto (is zeldzaam in het binnenland), Bosruiter, Zwartkopmeeuw, IJsvogel, Cetti's Zanger, Boomklever (zeldzame soort in Zeeuws-Vlaanderen, doch plaatselijk niet zeldzaam in andere delen van Nederland), Baardmannetje en Goudvink.

Als nomenclatuur is de lijst van Europese broedvogels en Nederlandse vogellijst aangehouden (Voous K.H. 1980. Limosa 53: 91-103).

c. Soortenlijst

DODAARS - *Tachybaptus ruficollis*

Broedvogel, overigens hoofdzakelijk wintergast en doortrekker

In 1981 werd van de Dodaars 1 broedgeval vastgesteld: op 5/7 werd 1 juveniel ex. waargenomen (T. IJsebaert).

De overige waarnemingen werden vooral gedaan vanaf half oktober tot half januari, waarna het aantal sterk afnam.

Begin augustus en tevens half september was steeds 1 ex. aanwezig.

Maximaal werden 23 ex. geteld op 19/10, 12 ex. op 31/10, 13/11 en 10/12. Daarnaast werden nog geregeld gedurende deze najaars- en winterperiode 11 ex. en minder geteld.

De eerste 4 maanden van het jaar werd maximaal 1 ex. gezien, met uitzondering van de periode 21/2 tot 7/3, toen 3 tot 4 ex. aanwezig waren.

Op 24/2 werd de baltsroep gehoord.

Van de Dodaars werd tot op heden slechts zelden broedsucces gemeld aan de kreek. Wellicht is de soort niet jaarlijks broedvogel, doch ook het teruggetrokken gedrag tijdens deze periode kan hier parten spelen.

Oudere gegevens laten ongeveer hetzelfde beeld zien wat betreft de winteraantallen; bijv. 22 ex. op 13/12/75. Vaak echter waren de aantallen gedurende de eerste 4 maanden van het jaar wat hoger: 21/2/76 15 ex, 12/2/77 22 ex, 2/4/77 21 ex.

Opvallend is, dat de soort in de winterperiode vaak met meerdere ex. in een groep te zien is, aan de kreek soms meer dan 20 bijeen in een vrij kompakte groep, terwijl tijdens de broedperiode de Dodaars strikt territoriumgebonden is; solitaire vogels en andere paren worden fel uit dit eigen leefgebied verjaagd.

FUUT - *Podiceps cristatus*

Broedvogel, jaargast

Van de Fuut werd in 1981 1 en mogelijk 2 broedgevallen gekonstateerd.

Op 20/6 werden rond het zwembad aan de Kinderdijk 1 paar met 2 jongen gezien.

Het tweede broedgeval heeft zich mogelijk voorgedaan op de grote kreek. Het aantal broedgevallen en het slagen ervan wordt sterk beïnvloed door de waterstand. Deze kan al dan niet gunstig uitvallen: een hoge waterstand kan de nesten overspoelen, zeker als deze binnen korte tijd sterk verhoogd wordt; een lage waterstand kan de bereikbaarheid voor vissers of andere rekreanten, die namelijk nog wel eens door het riet plagen te lopen, wellicht dermate vergemakkelijken, dat door verstoring het nest verlaten wordt.

Ook het chloridegehalte van het water lijkt van invloed te zijn op het broedsucces.

Vanaf half juli tot begin januari werden weinig vogels gezien, meestal slechts 1 ex. Opvallend was een waarneming van 9 ex. op 4/7. Wellicht was hier sprake van doortrek cq. concentratie van niet (meer) broedende vogels.

Geen vogels werden gezien tussen 24/8 en 7/10. Een lichte piek werd gekonstateerd tussen 6/11 en 8/12, toen geregeld 3 tot 4 vogels aanwezig waren. Dit gegeven duidt op doortrekkende vogels.

Een duidelijke toename werd vastgesteld vanaf begin januari tot eind april, toen geregeld 8 tot 9 ex. aanwezig waren. Maximaal werden 10 ex. geteld op 24/4. Hierna trad een daling van het aantal vogels op bijv. 4 ex. op 8/5.

Uit oudere gegevens blijkt, dat de Fuut tot de jaarlijks terugkerende broedvogels gerekend mag worden. Buise (1983) geeft een overzicht van broedgevallen sinds 1961. In sommige jaren, bijv. in 1975 werden zelfs 3 broedgevallen genoteerd.

KUIFDUIKER - *Podiceps auritus*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. in winterkleed op 7/2.

ROERDOMP - *Botaurus stellaris*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: telkens 1 ex. op 1/3 en 20/1.

Een mogelijke waarneming werd gedaan 's-nachts van 7 op 8/7, 1 ex. roepend.

De kreek vormt met haar uitgestrekte rietvelden een potentieel broedgebied voor deze soort.

WOUDAAPJE - *Ixobrychus minutus*

Mogelijke broedvogel, zeldzame gast

1 waarneming: tijdens nachtvogelonderzoek van 7 op 8/7 werd herhaaldelijk de bekende baltsroep gehoord en tevens de gewone roep.

Nadere gegevens ontbreken, ondanks vrij intensieve naspeuringen, tijdens hiervoor geschikte nachten.

Een mogelijk broedgeval moet evenwel niet worden uitgesloten, daar het Woudaapje er een zeer verborgen levenswijze op na houdt.

Vanaf 1975 of eerder werd de soort overigens slechts per uitzondering aan de kreek gezien of gehoord.

BLAUWE REIGER - *Ardea cinerea*

Jaargast

De Blauwe Reiger werd tijdens vrijwel ieder bezoek aangetroffen.

Meestal ging het om een vissend ex. langs de rietkraag, of ook vaak waren duttende vogels te zien, soms in kleine groepjes.

Het aantal was vrij konstant gedurende de onderzoeksperiode, meestal 1 tot 4 ex. Wat meer vogels werden gezien tussen begin augustus en eind september, maximaal 9 ex. op 24/8 en 10/8.

Op 13/7/76 werd een groep gezien van 15 ex; overigens sluiten de waarnemingen uit vroegere jaren aan bij het geschetste beeld uit de verslagperiode.

KNOBBELZWAAN - *Cygnus olor*

Broedvogel, jaargast

De Knobbelzwaan werd in mei 1981 broedend of schijnbroedend gezien op een door de vogels gemaakt nest. Het broedgeval is echter voortijdig afgebroken.

De overige waarnemingen waren vrij gelijkelijk over het onderzoeksjaar verdeeld, meestal 1 tot 2 ex. Op 1/12 werden 6 overvliegende vogels gezien en later 3 zwemmende ex. op de kreek.

Ook in sommige andere jaren werd de Knobbelzwaan gedurende enige tijd broedend aangetroffen, bijv. in 1976 van 27/3 tot 15/5, toen een paar aabgetroffen werd rond een nest; ook in 1977 waren gedurende de periode maart tot eind mei vrij konstant enige ex. aanwezig; op 5/5/80 werd 1 ex. op een nest gezien. In al deze gevallen werd geen enkel kuiken gezien.

KLEINE ZWAAN - *Cygnus columbianus*

Wintergast

De Kleine Zwaan werd waargenomen tussen 4/1 en 7/2. Maximaal werden 13 ex. geteld op 29/1, waaronder zich 3 juvenielen bevonden.

Vooraf vanaf 24/1 totaan het eind van de waarnemingsreeks was er sprake van een geregeld voorkomen van de vogels in het gebied.

Op 4/1 werden 9 ex. gezien, waaronder 1 juveniel ex. De overige waarnemingen hadden steeds betrekking op een troep van 5 adulte vogels, die soms in de polder fourageerden, doch diverse keren op de kreek werden gezien en daar hun kostje bijeenscharrelden.

Oudere gegevens zijn slechts mondjesmaat beschikbaar.

WILDE ZWAAN - *Cygnus cygnus*

Zeldzame gast

3 waarnemingen: 2 ex. werden gezien op 21/2 en tevens op 28/2, adulte ex. Daarnaast is er een melding gedaan van 5 vogels op 1/2 (T. IJsebaert).

RIETGANS - *Anser fabalis*

Jaargast, voornamelijk wintergast

De Rietgans werd gezien tussen 10/12 en 21/2. Maximaal werden 250 overvliegende vogels geteld op 29/1. Ook begin februari werd nog een troep gezien van 60 vogels. De overige waarnemingen hadden betrekking op maximaal zo'n 30 ex, binnen deze winterperiode.

Opvallend was de aanwezigheid van 2 ex. tussen 11/5 en 23/11. Deze vrij zeker aangeschoten dieren waren niet vleugellam, doch ze hadden blijkbaar niet de kracht, hun soortgenoten te volgen naar de broedgebieden in het hoge noorden.

De 2 verblijvende vogels trokken vaak op met de fouragerende Meerkoeten, voedselzoekend op de weilanden of aan de kreekoever.

Grotere troepen worden aan de kreek zelden gezien. Er is een waarneming bekend van 450 ex. ter plaatse op 4/1/81.

KLEINE RIETGANS - *Anser brachyrhynchus*

Zeldzame gast

1 waarneming: 2 overvliegende ex. werden gezien op 31/12.

KOLGANS - *Anser albifrons*

Jaargast, voornamelijk wintergast

De meeste Kolganzen werden gezien tussen begin december en half maart; bijv. 250 ex. ter plaatse grazend en 350 ex. overvliegend op 15/12, 1700 ex. op 4/1, 1350 ex. op 3/2 waarvan 750 ex. ter plaatse grazend, 325 ex. grazend op 7/3.

Tussen 14/3 en 10/5 waren konstant 1 tot 5 vrij zeker aangeschoten of anderzins getroffen dieren aanwezig.

Ook tussen 19/5 en 23/11 was steeds 1 ex. aanwezig.

Het verschijnsel van aangeschoten dieren werd reeds in 1974 vastgesteld. In tussenliggende periode werden vrijwel jaarlijks wel 1 of meer van dergelijke dieren gedurende een bepaalde tijd aan de kreek gezien.

De instelling van gebieden als de Axelse kreek, waar ganzen ongestoord kunnen fourageren is sterk aan te bevelen, dit in verband met het feit, dat Nederland van internationaal belang is als wintergebied voor deze dieren.

Alhoewel vrij dicht bij de Axelse kreek belangrijke ganzengebieden liggen bijv. Zwartenhoekse kreek en omgeving, Opspuitvelden Axel, zijn er relatief weinig waarnemingen bekend van grote(re) troepen fouragerende ganzen aan de kreek. Wel worden vaak overvliegende vogels gezien. Dit zijn vaak dieren, die door de soms intensieve jacht hun heil elders zoeken.

Dit was bijv. het geval op 22/1/77, toen 730 ex. overvliegend werden gezien. Op 10/2/80 werden 509 ex. overvliegend geteld; op 4/1/81 werden 600 ex. geteld, fouragerend op de weilanden, op 1/2/81 500 ex., eveneens voedselzoekend.

GRAUWE GANS - *Anser anser*

Jaargast

De Grauwe Gans werd in elk seizoen opgemerkt, doch vrij onregelmatig. Tussen 11/5 en 20/7 waren konstant 2 tot 3 ex. aanwezig. In december

werd lichte doortrek gekonstateerd, bijv. 3 ex. op 15/12. In februari waren enige tijd wat meer vogels aanwezig, bijv. 8 ex. op 2/2. Dit kan verklaard worden uit het feit, dat indien de ganzen na het jachtseizoen niet meer worden bejaagd, zich meer gaan verspreiden. Dit is om. gebleken bij onderzoek in het ganzengebied rond Damme in België.

Ook in april was enige tijd 1 ex. aanwezig.

Hogere aantallen vogels werden gezien op 24/5/75 21 ex. en op 30/3/80 20 ex.

De kreek vormt een potentiëel broedgebied voor de soort, gezien de broedgevallen die reeds zijn gekonstateerd aan diverse andere kreken in Zeeuws-Vlaanderen.

BRANDGANS - *Branta leucopsis*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. grazend op 4/1.

CASARCA - *Tadorna ferruginea*

Jaargast

De Casarca werd gezien tussen 11/5 en 25/3, totaal zo'n 40 keer.

Waarschijnlijk ging het steeds om hetzelfde ex, een vrouwtje.

De waarnemingen waren vrij gelijkelijk verspreid over deze periode, soms was de vogel enkele weken afwezig, om dan toch weer op te duiken.

Op 11/5 werd agressief territoriumgedrag vastgesteld tegenover een Bergeend.

BERGEEND - *Tadorna tadorna*

Vrij zekere broedvogel, jaargast

Hoewel de Bergeend het gehele jaar door te zien was, ontbrak de soort soms gedurende meerdere weken. Vooral tussen eind juni en eind januari werden weinig vogels gezien en dan steeds solitaire ex., met uitzondering van 3 ex. op 1/12.

Vanaf eind januari nam het aantal sterk toe, bijv 7 ex. op 2/2, 7 ex. op 4/3, zelfs 24 ex. op 7/3 en konstant 10 tot 12 paar van 17/4 tot 10/5.

In het begin van de verslagperiode werd eenzelfde tendens vastgesteld; in mei vaak meerdere paren aanwezig. Op 7/6 werden nog 22 vogels geteld, doch op 9/6 waren nog slechts 6 paar aanwezig, waarna de daling zich verder voortzette.

De dieren zijn in de voorjaarsperiode vaak erg luidruchtig en voeren daarbij dan hun imposant territoriumgedrag op.

Het is niet aannemelijk, dat al deze paren aan de kreek tot broeden komen. Wellicht is het gebied van belang als fourageerplaats voor vogels uit de wijdere omgeving, naast de eigen populatie.

Kuikens werden gedurende de verslagperiode niet opgemerkt.

Het is echter van Bergeenden bekend, dat ze met de opgroeiende jongen forse afstanden kunnen afleggen, wat mogelijk hier het geval geweest is.

In andere jaren werden soms wel oudervogels met kuikens gezien, bijv. in 1974 tot en met 1976 was dat het geval, toen echter gemiddeld wat minder Bergeenden aan de kreek werden gezien dan nu geval is.

SMIENT - *Anas penelope*

Wintergast

De weilanden rond de kreek vormen goede fourageergebieden voor de Smient, terwijl vaak vogels te vinden zijn, die het open water opzoeken, om daar te slapen.

De eerste vogels werden gezien vanaf eind oktober, toen een troepje van 9 ex. werd gezien.

In de volgende winterperiode was het normaal troepen van 150 tot 200 vogels aan te treffen. Vooral de eerste week van januari echter waren veel meer vogels aanwezig, zo'n 525 ex., half februari werden 275 ex. geteld, terwijl op 14/3 nog 190 ex. aanwezig waren. Na half maart nam het aantal sterk af, bijv 70 ex. op 21/3 en nog steeds 27 ex. op 4/4. De laatste vogels werden gezien op 10/4; 1 paartje.

Opvallend was de aanwezigheid van 2 ex. op 26/7.

Een belangrijke verstoringbron wordt gevormd door de jacht. Hierdoor wijken de vogels vrijwel zonder uitzondering uit naar elders. Vaak is door het uitoefenen van de jacht in het gebied het gehele vogelvolkje in rep en roer. Ook op de eerste dagen na een dergelijke jachtdag is invloed hiervan nog merkbaar. Slechts na enkele dagen is het oorspronkelijke aantal vogels weer aanwezig. Dit is niet het geval, als er inmiddels weer in het gebied gejaagd is!

Deze verstoring zorgt ervoor, dat het aantal vogels vrij sterk kan schommelen binnen een kort tijdsbestek, bijv. 150 ex. werden geteld op 13/11 en slechts 8 ex. op 18/11.

Geschetste situatie is ook van toepassing op andere eendesoorten, vooral de grondeleenden, en verder ganzen en steltlopers.

Door het recente verdwijnen van voor de soort belangrijke fourageerweiden lijkt een afname in het gebied onafwendbaar.

KRAKEEND - *Anas strepera*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: 3 ex. op 4/1 en 4 ex. op 29/1.

WINTERTALING - *Anas crecca*

Jaargast, mogelijke broedvogel

De meeste Wintertalingen werden gezien vanaf half september, toen een troepje van 20 ex. aanwezig was. In de loop van het najaar en winter nam dit aantal verder toe tot eind januari toen het maximale aantal vogels geteld werd; 100 ex. op 29/1. Andere aantallen:

6/11: 45 ex, 31/12: 75 ex, 4/1: 35 ex.

Vanaf begin februari nam het aantal af tot 40 ex. op 7/2, terwijl op 21/3 nog 19 vogels gezien werden.

De hele maand april waren nog enkele ex. aanwezig.

Opvallend was het vrij konstant aanwezig zijn van 1 of vaak meerdere ex. gedurende de periode eind juni tot het eind van de zomer, bijv. zeker 5 ex. op 20/6 en 4 ex. op 26/6.

Alhoewel geen kuikens werden gezien, is het mogelijk, dat er broedgeval(len) plaats gevonden hebben, gezien dit frekwente present zijn van de soort.

Bovendien houdt de Wintertaling er een verborgen leefwijze op na als er jongen zijn.

Dit is ook het geval gedurende de rest van het jaar: vaak zijn slapende vogels tussen de vegetatie te vinden, waar ze moeilijk te ontdekken zijn.

Hierdoor wordt het aantal getelde ex. sterk vertekend; de verwachting is aanwezig, dat bovengenoemde aantallen steeds echte "minimalen" zijn.

Oudere gegevens: 25/9/76: 65 ex, 27/11/76: 84 ex, 22/1/77: 75 ex, 31/12/77: 150 ex.

WILDE EEND - *Anas platyrhynchos*

Broedvogel, jaargast

Het aantal broedgevallen werd bepaald aan de hand van de met jongen rondscharrelende vrouwtjes, dit naast een inventarisatie van het aantal paren en solitaire vrouwtjes, die broedverdacht gedrag vertoonden. Aan de hand van die gegevens is het aantal broedpaar geschat op 15, mogelijk nog enkele meer.

Direkt na de broedtijd waren reeds zo'n 130 ex. aanwezig op 13/7.

Zodra het jachtseizoen echter geopend was en er gejaagd werd in het gebied, nam dit aantal drastisch af, bijv. 6 ex. op 3/8, 12 ex. op 5/8, 7 ex. op 24/8. Alhoewel gedurende de periode begin augustus begin november vaak meer vogels aanwezig waren, was de negatieve invloed van de jacht duidelijk merkbaar aan het aantal aanwezige dieren.

Hierdoor ontstaat een vertekend beeld, waardoor de capaciteit van het gebied moeilijk in te schatten is.

Een piekaantal was aanwezig op 25/9; 350 ex. en 145 ex. op 8/10. Gedurende de periode half november tot half maart werden gemiddeld meer vogels geteld, bijv. 425 ex. op 13/11, 1250 ex. op 4/1, 515 ex. op 29/1, 683 ex. op 7/2, 275 ex. op 4/3. Vanaf half maart ging de reeds ingezette aantalsvermindering voort, tot in april het normale zomeraantal aanwezig was van 50 tot 75 ex. Op 10/5 werden 47 mannetjes en 18 vrouwtjes geteld.

PIJLSTAART - *Anas acuta*

Wintergast

De Pijlstaart werd geregeld gezien tussen 31/12 en 4/4, maximaal 7 ex. op 7/2 en 29/1 en 6 ex. op 31/12.

ZOMERTALING - *Anas querquedula*

Zomergast

De Zomertaling werd in 1981 gezien tussen 11/5 en 5/8, maximaal 5 ex. op 2/8. Ook in het voorjaar van 1982 werden enkele waarnemingen gedaan. Een broedgeval behoort niet tot de onmogelijkheden, alhoewel de soort, vooral een oudervogel met kuikens makkelijk aan de aandacht ontsnapt.

SLOBEEND - *Anas clypeata*

Broedvogel, jaargast

Zowel in 1982 als in 1981 waren er vermoedelijk 3 broedgevallen.

In 1981 werd een vrouwtje gezien, dat van een nest wegvloog.

Kuikens werden echter niet gezien.

De soort was het hele jaar door aanwezig; de meeste Slobeenden werden gezien vanaf half oktober tot half februari.

Enkele aantallen: 21 ex. op 26/10, 30 ex. op 30/10, 30 ex. op 1/12, 65 ex. op 15/12, 125 ex. op 4/1, 42 ex. op 7/2.

In de zomerperiode, maart tot oktober, zijn de aantallen vaak beduidend lager, met een lichte piek in de maand mei, bijv. 8 mannetjes en 4 vrouwtjes op 11/5, terwijl in het nazomerseizoen de laagste aantallen werden genoteerd: gedurende de periode eind juli tot begin oktober werd maximaal slechts 1 ex. gezien en vaak was de soort afwezig.

TAFELEEND - *Aythya ferina*

Jaargast

Ondanks het zeer frekwente aanwezig zijn van Tafeleenden op de kreek, werden geen zekere broedgevallen gekonstateerd. De soort broedt wel in de nabije omgeving, zodat de kreek mogelijk een functie heeft als voedselreservoir.

De meeste vogels werden geteld van eind oktober tot eind maart.

Enkele aantallen: 28 ex. op 6/11, 190 ex. op 13/11, 60 ex. op 10/12, 23 ex. op 21/3.

In de overige maanden lag het aantal vaak veel lager, meestal enkele ex. met een lichte piek in het voorzomerseizoen vanaf het begin van de waarnemingen op 11/5 met rond de 10 ex. gedurende de maand mei en in april waren eveneens wat meer vogels aanwezig.

De kreek lijkt wat minder interessant te worden voor de Tafeleend, dit in vergelijking met bijv. 1976.

In de winter van 76/77 werden gemiddeld meer vogels geteld: van 30/10/76 tot 11/12/76 waren konstant 52 tot 77 ex. aanwezig en van 22/1/77 tot 4/3/77 steeds zo'n 40 ex.

Op 25/11/79 werden 160 ex. geteld, op 24/1/76 waren 70 ex. aanwezig.

KUIFEEND - *Aythya Fuligula*

Jaargast

De meeste vogels werden gezien vanaf eind oktober tot eind december, bijv. 84 ex. op 26/10, 85 ex. op 31/10, 110 ex. van 6-18/11, 61 ex. op 15/12.

De eerste maanden van het jaar waren er wat minder aanwezig, doch geregeld nog zo'n 30 vogels, bijv. 30 ex. op 4/1, 33 ex. op 2/2, 34 ex. op 15/2, 26 ex. op 14/3.

Na maart nam het aantal sterk af. Hoewel het niet ongewoon is vogels aan te treffen gedurende de periode april tot eind september, gaat het toch meestal slechts om enkele ex. Uiterste data in verslagperiode: 4/4 + 12/7.

Er is geen aanwijzing, dat de soort in het gebied tot broeden komt. Er worden de laatste jaren hogere aantallen Kuifeenden aan de kreek waargenomen, dit ten opzicht van midden de 70er jaren. Toen werden zelden meer dan enkele tientallen vogels tegelijk gezien.

NONNETJE - *Mergus albellus*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 vrouwtje op 29/1.

MIDDELSTE ZAAGBEK - *Mergus serrator*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: 1 vrouwtje op 25/4 en 18/1.

GROTE ZAAGBEK - *Mergus merganser*

Wintergast

Werd geregeld gezien tussen 8/12 en 7/3, maximaal 5 ex. op 20/1 en 21/2.

De nogal verstoringsgevoelige soort wordt zelden in grote aantallen waargenomen. De faktor rust speelt hierbij wellicht een belangrijke rol.

BRUINE KIEKENDIEF - *Circus aeruginosus*

Zomergast, broedvogel

De Bruine Kiekendief broedt jaarlijks aan de kreek in de grotere rietvelden. Het gaat dan om minimaal 1 broedgeval. In 1981 mogelijk zelfs 2. Op zowel 4 als op 13/7 werden 2 ♂♂ gezien, terwijl 1 onvolwassen ♂ aanwezig was op 11/5 en 1 volwassen ♂ op 13/5.

Mogelijk zijn dit echter vogels uit de nabij gelegen broedgebieden aan de Zwartenhoekse kreek geweest.

De soort werd vanaf het begin van de waarnemingen in 1981 waargenomen, en was ongetwijfeld reeds veel eerder aanwezig. Tot 18/9 werden geregeld vogels gezien, terwijl 1-2 late vogels genoteerd werden op 19/10.

In juli werden enkele malen juveniele vogels gezien, maximaal 2.

In 1982 werden ex. gezien vanaf 25/3. Op 10/4 waren zelfs 3 ex. aanwezig. De kreek is bij uitstek geschikt als fourageergebied. De grote rietvelden met de rondom gelegen weilanden bieden voldoende voedsel, terwijl het er vooralsnog vrij rustig is.

Hoewel niet steeds specifieke broedgegevens werden verzameld, mag toch aangenomen worden, dat de Bruine Kiekendief vanaf de begin jaren 70 en misschien nog wel eerder een geregelde broedvogel aan de kreek is geweest.

BLAUWE KIEKENDIEF - *Circus cyaneus*

Wintergast

Werd geregeld gesignaleerd tussen 31/10 en 7/3.

De waarnemingen waren gelijkmatig verspreid over deze periode; er was geen sprake van een piekperiode.

3 maal werd een ♂ gezien, terwijl 12 maal een vogel in vrouwelijk kleeed aangetroffen werd.

Op 4/1 werden 2 ex. geteld.

SPERWER - Accipiter nisus

Wintergast

Werd gezien tussen 26/11 en 25/3, totaal op 8 verschillende data en 13 ex.

Overnachtende vogels werden vastgesteld op het plaatje.

Op 15/12, 20/1 en 21/2 waren steeds 1 of 2 ex. aanwezig; op 2/2 2 of 3 ex.

Op 20/1 werd door een ♀ jacht gemaakt op een Houtsnip, wat een vrij grote prooi is voor de Sperwer.

De soort wordt vaker gezien dan in de periode 1974 tot 1977, toen het een echte bijzonderheid in het gebied was.

BUIZERD - Buteo buteo

Doortrekker, wintergast

Werd gezien tussen 26/7 en 21/3, doch vooral vanaf half oktober tot half februari.

Overnachtende vogels werden vastgesteld op het plaatje.

Meestal ging het om overvliegende vogels, doch soms ook maakten ex.

gebruik van de in de weiden staande paaltjes, om aldaar te fourageren.

De 14 waarnemingen hadden steeds betrekking op solitaire ex; slechts op 2/2 werden 2 ex. gezien.

TORENVALK - Falco tinnunculus

Jaargast

Werd het gehele jaar door geregeld gezien, op 33 verschillende data waren in totaal 41 ex. aanwezig.

Broedgevallen werden niet vastgesteld, ofschoon in het voorjaar enkele vogels op het plaatje werden gezien. Hier is wel geschikte nestgelegenheid aanwezig, in de vorm van oude ekster- en kraaienesten.

Vaak wordt de soort biddend boven de weilanden en wegbermen gezien.

De meeste vogels werden genoteerd vanaf begin augustus tot in januari.

Soms werden overnachtende vogels aangetroffen op het plaatje.

SMELLEKEN - Falco columbarius

Zeldzame gast

3 waarnemingen: steeds 1 ex. op 1/12 (♀), 29/1 en 2/2 (♂).

BOOMVALK - Falco subbuteo

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. op 10/5.

PATRIJS - Perdix perdix

Jaargast

De Patrijs werd in het verslagjaar slechts 8 maal waargenomen, maximaal 2 ex. tegelijk. Tussen 19/5 en 17/8 werden, ondanks meer dan 20 bezoeken, geen enkele vogels gezien, zodat aangenomen mag worden, dat de soort domweg ontbrak.

De soort gaat de laatste jaren zowel in de streek als landelijk sterk in aantal achteruit. Algemeen wordt aangenomen, dat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in combinatie met de sterke intensivering van het bodemgebruik hier debet aan zijn.

In 1976, een goed patrijzenjaar, werden 5 paar in en rond de Axelse kreek vastgesteld. Tijdens de periode 18/9/76 tot 22/1/77 werden geregeld 10 tot maximaal 17 ex. geteld.

Ook in 1977 waren 4-5 paar aanwezig. Meestal zijn het er echter minder.

KWARTEL - Coturnix coturnix

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 roepend ex. werd gehoord 's-nachts van 22 op 23/6.

FAZANT - Phasianus colchicus

Jaargast

Naar schatting waren er in 1981 2-3 territoria aan de kreek. Kuikens werden niet gezien; ze houden zich in deze periode veel op tussen dichte vegetatie en zijn dan erg moeilijk te ontdekken.

De soort werd geregeld gezien in alle maanden, doch vooral tussen half december en begin mei, maximaal 14 ex. op 28/2 en 9 ex. op 1/4. In de overige maanden waren maximaal 4 ex. aanwezig, doch vaak werd slechts een solitaire vogel opgemerkt. Dit is mogelijk gedeeltelijk te verklaren door het reeds bovenvermelde schuwe gedrag in de broedtijd. Overigens werden ook in het verleden zelden hogere aantallen genoteerd; zo waren op 12/2/77 ongeveer 20 vogels aanwezig.

WATERRAL - Rallus aquaticus

Jaargast

In de nacht van 10 op 11/7 werd tijdens een onderzoek met geluidskassettes 7 tot 9 territoria vastgesteld, waarvan 5 tot 6 rond de grote kreek. Dit relatief hoge aantal is ongetwijfeld te danken aan de uitgestrekte riet- en biezenvelden met de rondom gelegen zompige graslanden, die de soort goede broed- en fourageermogelijkheden biedt.

Ook buiten de broedtijd werden het hele jaar door Waterrallen gezien; totaal werden op 26 verschillende data de aanwezigheid vastgesteld, vooral vanaf eind september tot in april. In de laatste 3 maanden van het jaar was er echter duidelijk sprake van een toename, bijv. 6 ex. werden waargenomen op 26/10 en 4 ex. op 16/10 + 10/12, dit in tegenstelling tot de eerste 4 maanden van het jaar, waarin meestal slechts één solitair ex. in het hele gebied werd opgemerkt.

Soms werden fouragerende vogels gezien op de rond de rietvelden gelegen graslanden.

PORSELEINHOEN - Porzana porzana

Zeldzame gast

1 waarneming: in de nacht van 7 op 8/7 werd 1 ex. gehoord.

WATERHOEN - Gallinula chloropus

Jaargast, broedvogel

Het Waterhoen is een van die soorten, die praktisch altijd in het gebied te vinden zijn. 's-Zomers houden ze zich wat meer schuil in de vegetatie, terwijl vooral in het najaar en winter fouragerende troepjes van 15 tot meer dan 50 ex. geteld worden op de graslanden.

In 1981 waren er naar schatting 15 territoria.

Vanaf eind augustus nam het aantal toe tot 75 ex. op 16/10, 97 ex. op 23/11. De hoogste aantallen kwamen voor tussen eind december en half maart met maximaal 126 ex. op 31/12, 111 ex. op 29/1, 117 ex. op 15/2 en 112 ex. op 21/3. Hiermee is voldoende aangegeven, dat de diverse nattige weidegebiedjes een belangrijke functie hebben als fourageergebied voor de soort.

Na half maart nam het aantal af tot 78 ex. op 1/4 en 49 ex. op 17/4 tot het normale zomeraantal van rond de dertig vogels. De aantallen kunnen vrij sterk schommelen, wat te verklaren is door de soms nogal verborgen leefwijze, waardoor vogels aan de aandacht ontsnappen.

Vooral in de periode 1975 tot 1977 was het winteraantal belangrijk hoger. Van 1-8/11/75 werden 180-190 vogels geteld.

Op 30/10/76 waren reeds 165 ex. aanwezig en de toen ingezette toename van het aantal vogels had het volgende verloop: 27/11 200 ex; 11/12 250 ex; 5/2 270 ex; waarna het aantal sterk afnam.

Ook in de daarop volgende winter waren er forse aantallen aanwezig: bijv. 150 ex. op 31/12/77.

Er is momenteel geen verklaring voor de lagere aantallen voorhanden in het verslagjaar. Mogelijk spelen de vermindering van het fourageerareaal,

naast de faktor rust, een rol.

MEERKOET - *Fulica atra*

Jaargast, broedvogel

De Meerkoet is een van de talrijkst en meest voorkomende soorten aan de kreek. 's-Zomers zijn over het hele gebied verspreid paren met kuikens te zien, soms zelfs uit verschillende broedsels, terwijl 's-winters zich grote troepen vormen, die fourageren op de graslanden en ook wel op de akkers.

Het aantal territoria in 1981 was naar schatting 18.

Vanaf begin augustus nam het aantal geleidelijk toe, bijv. 75 ex. op 3/8, 175 ex. op 11/9, 260 ex. op 16/10, maximaal 475 ex. tussen 19/10 en 1/12. In de loop van december nam het aantal nog steeds toe tot maximaal 784 ex. op 31/12, tot in januari de top bereikt werd op 20/1 met 865 ex. Vanaf begin februari werd een duidelijke afname gekonstateerd, bijv. op 2/2 werden 550 ex. geteld, 362 ex. op 7/3, 214 ex. op 1/4, waarna de ingezette daling verder doorging, tot in mei het normale zomeraantal van 50 tot 70 vogels was bereikt.

Bij dergelijke aantallen pleisterende vogels is het normaal dat er af en toe wat dode ex. worden gevonden. Niet alleen het drukke verkeer op de rond het gebied gelegen wegen eisen hun tol; ook in het prikkeldraad werden soms dode vogels gevonden.

Ook in de midden jaren 70 werden vaak honderden ex. geteld in het winterseizoen: 1/11/75 tot 24/1/76 geregeld 580 tot 725 ex., 4/12/76 tot 5/2/77 geregeld 600 tot 725 ex., 31/12/77 800 ex., 27/1/80 800 ex., 11/1/81 755 ex.

SCHOLEKSTER - *Haematopus ostralegus*

Jaargast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 werden 3 broedgevallen gekonstateerd.

De soort wordt niet makkelijk over het hoofd gezien. Dit dank zij het opvallende verenkleed en het luidruchtige gedoe, vooral in de broedtijd. Het aandacht opeisende baltsgedrag is goed te volgen. Hierbij zitten de vogels elkaar driftig roepend achterna, terwijl ook op de grond allerlei ceremoniële looppartijen plaats vinden.

Grote troepen werden niet gezien. De meeste vogels werden gezien vanaf begin maart tot 10/5 en vanaf 11/5 tot 5/8, maximaal 10 ex.

Buiten deze genoemde perioden werd af en toe een solitair of 2 ex. gezien, doch was zeker niet geregeld aanwezig.

Het lijkt erop, dat de aan de kreek gelegen graslanden van belang zijn als fourageergebied van verder in de polder broedende vogels. De scholekster heeft zich goed weten te redden in het gebied en is momenteel zelfs iets talrijker dan in het begin van de jaren 70.

In deze periode waren jaarlijks toch wel 2 tot 3 broedpaar aanwezig.

KLUUT - *Recurvirostra avosetta*

Zomergast, broedvogel

De Kluut is een opvallende vogel, zowel wat verenkleed betreft als geluid. Het is dan ook niet moeilijk de vogel op te sporen.

De op het bouwland broedende vogels zijn opvallend en kunnen vanaf grote afstand geteld worden. Zo waren er in 1981 3 broedpaar, terwijl in 1982 op 25/4 7 broedende ex. gezien werden. Door de intensieve bewerking van de akkers heeft de soort weinig broedsucces.

De meeste vogels werden gezien in april en mei, maximaal 12 ex. op 17/4 en 17 ex. op 25/4.

Normaliter zijn de vogels na de broedtijd vrij gauw verdwenen.

Uiterste data in verslagjaar: 7/3 en 14/8.

Oudere gegevens: 1975 1-2 broedpaar, 1976 3 broedpaar, 1977 4 broedpaar.

In 1976 werden in het najaar relatief grote aantallen Kluten gezien: 25 ex. op 25/9, 52 ex. op 9/10, terwijl de laatste vogels tot half december aanwezig waren.

KLEINE PLEVIER - *Charadrius dubius*

Zomergast, vrij zekere broedvogel

Werd vanaf het begin van de waarnemingsperiode gezien en daarna geregeld tot 18/9.

Ook in het nieuwe seizoen was de soort present; 4/4 1 ex.

Specifieke nestgegevens of oudervogels met kuikens zijn niet vastgesteld. Het is echter aannemelijk, dat in 1981 1 broedpaar aanwezig was. Geregeld werden vogels in baltsvlucht gezien of gehoord, dit tot in juli. Daarnaast werden tot ver in de zomer alarmerende vogels gehoord. Het niet betreden van flinke gedeelten in combinatie met de redelijk onoverzichtelijkheid van het terrein zijn mede de oorzaak van het ontbreken van specifieke broedgegevens.

De aangetroffen aantallen waren steeds klein, maximaal 2 ex. op 16/7.

Wel was in een aantal van de verrichtte 15 waarnemingen alleen de roep te horen, terwijl de vogel (s) niet werden gezien.

Het lijkt erop, dat de soort zich aan de kreek kan handhaven op het niveau van de jaren 1974 tot 1977.

BONTBEKPLEVIER - *Charadrius hiaticula*

Doortrekker

4 waarnemingen: tussen 26/7 en 8/9 geregeld 1 ex.

Daarnaast nog 1 ex. op 17/4.

Overigens is de soort slechts zelden aan de kreek te zien.

GOUDPLEVIER - *Pluvialis apricaria*

Doortrekker, wintergast

De Goudplevier werd tussen 10/8 en 1/4 waargenomen. De meeste vogels werden echter gezien vanaf half oktober tot half december en rond eind maart, bijv. 60 ex. op 19/10, 60 ex. op 9/11, 40 ex. op 10/12, 60 ex. op 31/3 en 75 ex. op 1/4.

De graslanden rond de kreek zijn geschikt als fourageergebied en ze zijn daar vaak te vinden in gezelschap van Kievit en Spreeuw.

Nog op 31/8 werden vogels in het broedkleed gezien.

Opvallend was het vrijwel ontbreken in de maanden januari en februari.

Vaak werden troepen op het akkerland gezien. Ze zijn dan echter moeilijk te ontdekken en worden makkelijk over het hoofd gezien.

ZILVERPLEVIER - *Pluvialis squatarola*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. op 31/12.

KIEVIT - *Vanellus vanellus*

Jaargast, broedvogel

De Kievit werd bij vrijwel ieder bezoek aan de kreek waargenomen en was alleen tijdens de vorstperiode in januari afwezig.

In 1981 en 1982 werden 12-15 territoria vastgesteld. Een aantal hiervan lag gedeeltelijk buiten het beschreven gebied.

Af en toe werden kuikens gezien, doch het broedsucces is schijnbaar gering door landbouwwerkzaamheden en grazend vee.

In de maanden mei tot en met september werden maximaal rond de 50 ex. geteld. Vrij vroeg na het broedseizoen groeperen ze zich, bijv. op 9/6 werd een troep van 36 ex. overvliegend gezien.

Het voorkomen in de trektijd en winter heeft vaak een onregelmatig karakter. Soms kunnen forse zwermen neerstrijken, die vaak ook plots weer verdwenen zijn. Koudeinval en menselijke verstoring zijn hiervan de belangrijkste oorzaken.

De meeste vogels werden gezien vanaf half oktober tot begin januari, bijv. 80 ex. op 16/10, 270 ex. op 3/11, 850 ex. op 1/12, 450 ex. op 10/12, 200 ex. op 4/1.

Een invallende koudegolf begin januari zorgde ervoor dat er tijdelijk geen Kieviten aanwezig waren.

Na de vorstperiode konsolideerde het aantal zich vanaf begin februari tot eind maart; er waren toen steeds minimaal 120 en maximaal 175 ex. aanwezig.

Vanaf begin april werden de territoria bezet, bijv. 15 op 1/4 en 25/4, en ongeveer 12 op 10/5.

Naast deze territoriumhoudende vogels was er konstant een troep vogels aanwezig, die niet tot broeden kwamen, bijv. 65 ex. op 1/4, 21 ex. op 25/4, 18 ex. op 10/5.

In vergelijking met de jaren 70 heeft de Kievit zich als broedvogel weten te handhaven. Dit komt wellicht gedeeltelijk op het debet van de aanpassingsmogelijkheid van de soort; nl. het meer en meer gebruik maken van het bouwland in plaats van grasland als broedbiotoop.

In de periode 1974-1976 waren steeds 10 tot 13 broedpaar aanwezig.

Enkele hogere winteraantallen uit afgelopen periode: 600 ex. op 9/10/76, 400 ex. op 4/1/81.

KLEINE STRANDLOPER - *Calidris minuta*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. begin augustus.

BONTE STRANDLOPER - *Calidris alpina*

Zeldzame gast

3 waarnemingen: steeds 1 ex. op 19/10, 1/12 en 24/2.

Was in de jaren 1975 tot 1977 wat vaker en talrijker aan de kreek te vinden. Tussen 2/10/76 en 10/12/76 werden geregeld ex. gezien, maximaal 16 ex. op 27/11 en 20 ex. op 4/12.

Op 10/12/76 werd 1 ex. geschoten door een Belgische jager, dit in mijn aanwezigheid.

KEMPHAAN - *Philomachus pugnax*

Doortrekker

Werd gezien tussen 13/7 en 5/10 en verder tussen 21/3 en 17/4.

Gezien deze perioden moeten broedgevallen uitgesloten worden geacht.

Zowel in het voor- als in het najaar werden geregeld ex. in het broedkleed gezien.

♂♂ in het voorjaar waren vaak agressief ten opzichte van elkaar; het typische toernooiveldjesgedrag werd echter niet opgemerkt.

Meestal werden 3-8 ex. geteld, vooral echter in het najaar waren vaak wat grotere troepen aanwezig, bijv. 56 ex. op 10/8, 23 ex. op 17/8, 21 ex. op 25/9.

In het voorjaar werden maximaal 18 ex. gezien op 21/3 en ca. 30 ex. op 10/4

In 1974 was er 1 mogelijk broedgeval. Ook in 1975 was dit het geval: toen werden op 24/5 2 ♂♂ gezien. In 1976 werden eveneens mei-waarnemingen gedaan, bijv. 10 ex. op 8/5 en 8 ex. op 15/5.

Op 5/5/81 werden 2 ex. gezien.

WATERSNIP - *Gallinago gallinago*

Doortrekker, wintergast

Broedgegevens ontbreken.

Door de gevolgde inventarisatiemethode, nl. niet-betreding van riet- en biezenvelden en drassige weilandjes, waar de vogel zich bij voorkeur ophoudt, zullen veel ex. over het hoofd gezien zijn.

Werd tussen 2/8 en 6/5 gezien, vooral vanaf half augustus tot begin december, bijv. max. 50 in augustus, minimaal 25 ex. op 25/9, 30 ex. op 6/11, 25 ex. op 2/12.

Hierna nam het aantal sterk af. In januari en februari werden amper ex. waargenomen, gedeeltelijk echter ten gevolge van de vorstperiode.

Vanaf eind februari tot half april werden rond de 20 ex. geteld, bijv.

minstens 19 ex. op 28/2, minstens 13 ex. op 10/4, waarna het aantal verder afnam, bijv. 8 ex. op 25/4. Uiteindelijk werd nog 1 ex. gezien op 6/5.

Er wordt hier nog steeds op de Watersnip gejaagd.

Hierbij wordt geregeld het riet-biezenkomplex in het westen van de kreek betreden. Hier kunnen zich vele tientallen ex. bevinden.

Onnodig op te merken, dat al deze vogels op de wieken gaan.

Het is echter zeer wenselijk, dat er bepaalde jachtvrije zônes worden gekreeëerd, die zo min mogelijk worden betreden en waar helemaal niet gejaagd wordt.

Hierbij kan gedacht worden aan het gehele rietveld aan de westelijke kant van de grote kreek.

In dit gedeelte wordt recentelijk een flink stuk jaarlijks gemaaid, wat de fourageermogelijkheden voor de Watersnip en enkele andere soorten flink vergroot.

Broedgegevens zijn er uit 1977: mogelijk 1 broedgeval.

Uit het verleden zijn in de periode 1974 tot 1977 wat hogere winteraantallen bekend. Deze zijn echter niet direkt vergelijkbaar door verschillende inventarisatiemethoden.

Van 4/10/75 tot 1/11/75 waren minimaal 75 ex. aanwezig.

Van 25/9/76 tot 9/10/76 waren minimaal 60 ex. en maximaal 95 ex. aanwezig.

In maart en april 1977 waren er gedurende meerdere weken 40-50 ex. aanwezig.

HOUTSNIP - *Scolopax rusticola*

Zeldzame gast

3 waarnemingen: steeds 1 ex. op 26/10, 31/12 en 20/1.

Het ex. op 20/1 werd belaagd door een ♀ Sperwer.

GRUTTO - *Limosa limosa*

Zomergast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 waren er 3-4 territoria.

Op 12/7 werden nog kuikens gezien, wat op een vervolglegsel kan duiden.

De vrees bestaat dat het broedsucces gering is door landbouwwerkzaamheden en grazend vee.

Als de broedtijd is afgelopen, groeperen de vogels zich, bijv. 13 ex. op 13/7 en vrij snel daarna vertrekken ze. De laatste ex. werden op 20/7 gezien.

In het voorjaar waren de eerste ex. reeds aanwezig vanaf eind februari, bijv. 1 ex. op 21/2, 2 ex. op 28/2.

Hierna nam het aantal sterk toe, bijv. 7 ex. op 7/3, 9 ex. op 1/4.

De indruk bestaat, dat reeds begin maart de territoria werden bezet.

De eerste balts werd vastgesteld op 7/3.

Het verkleinen van het graslandareaal aan de kreek zal ongetwijfeld een negatieve invloed hebben op het aantal broedpaar.

Het in verslagperiode gekonstateerd aantal territoria ligt ongeveer op het niveau van 1975-1977, toen steeds 2 tot 4 broedpaar geteld werden.

In 1974 waren er 8 territoria.

ROSSE GRUTTO - *Limosa lapponica*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. op 25/3.

REGENWULP - *Numenius phaeopus*

Zeldzame gast

3 waarnemingen: steeds 1 ex. op 11/5, 13/5 en 25/7.

WULP - *Numenius arquata*

Jaargast

Vaak worden tientallen ex. fouragerend op de weilanden gezien.

Ook kunnen dergelijke troepen overnachtend aangetroffen worden. Beduidend grotere aantallen maken echter gebruik van de slaappleats aan het nabijgelegen Zwartenhoek.

Reeds vanaf eind juli werden geregeld rond de 20 ex. geteld, tot in de herfst, bijv. 17 ex. op 26/7, 21 ex. op 21/8, 22 ex. op 16/10.

De meeste Wulpen werden echter gezien van december tot in maart, bijv. 80 ex. op 10/12, 55 ex. op 1/2, 43 ex. op 7/3, 25/3 50 ex, waarna het aantal sterk afnam. Nog tot 10/4 werden overvliegende vogels gehoord. Uiterste datum in het najaar: 16/7.

Door het verkleinen van het graslandareaal wordt het gebied minder interessant voor Wulpen.

Ook in het midden van de jaren 70 lag het maximum winteraantal rond de 60 ex, bijv. 55 ex. op 28/2/76, 55 ex. op 4/12/76, 60 ex. op 31/12/77, 53 ex. overvliegend op 27/12/80.

ZWARTE RUITER - *Tringa erythropus*

Doortrekker

Werd 10 keer gezien tussen 12/7 en 19/10 en tussen 10/4 en 17/4.

Meestal ging het om 1 of 2 ex. Op 12/7 werden 6 vogels gezien.

De meeste waarnemingen werden, zoals bij de meeste doortrekkende steltlopers, in het najaar gedaan.

Er zijn weinig oudere gegevens voorhanden. Opvallend was een reeks van waarnemingen in 1977 in de wintermaanden januari-februari-maart.

TURELUUR - *Tringa totanus*

Zomergast, broedvogel

Was het gehele broedseizoen aanwezig. Zowel in 1981 als in 1982 waren er 3 territoria. De nesten van de Tureluur liggen erg verborgen in dichte graspollen; een broedend ex. is op enige afstand derhalve moeilijk te ontdekken. Kuikens werden niet opgemerkt. Wel werden tot eind juni alarmerende vogels gehoord.

De aantallen waren steeds laag. De meeste vogels werden in het broedseizoen gezien, bijv. 6 ex. op 11/5, 12 ex. op 9/6, 5 ex. op 26/6.

Hierna nam het aantal af tot 2 ex. op 26/7. Nog op 10/8 werden ex. gezien. Uiterste datum in het voorjaar was 14/3.

Een toename van het aantal in het voorjaar werd gekonstateerd vanaf half april, bijv. 5 ex. op 10/4, 1 alarmerend + 1 + 1 paar (= 3 territoria) op 25/4.

Het aantal broedpaar is ten opzichte van de periode 1974-1978 achteruitgegaan; toen werden minimaal 3 en geregeld 4-5 territoria geteld.

GROENPOOTRUITER - *Tringa nebularia*

Doortrekker

Werd totaal 6 maal gezien tussen 17/8 en 25/9 en tussen 25/4 en 10/5 en tevens op 10/12. Deze decemberwaarneming is vrij bijzonder; de soort wordt, zeker in het binnenland, 's-winters minder gezien.

In alle gevallen ging het om enkelingen.

Er zijn weinig oudere gegevens. Op 19/5/77 werden 4 vogels gezien.

WITGATJE - *Tringa ochropus*

Doortrekker

Werd gezien tussen 26/7 en 8/9 en tussen 25/3 en 17/4. Daarnaast werden 2 november- en 1 decemberwaarneming gedaan. In alle 14 gevallen ging het om solitaire ex.

Het Witgatje werd in het najaar iets meer gezien dan in het voorjaar.

Er zijn weinig oudere gegevens.

BOSRUITER - *Tringa glareola*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. op 2/8.

OEVERLOPER - *Actites hypoleucos*

Doortrekker, zomergast

Werd geregeld gezien tussen 10/7 en 8/10 en in de maand mei.

De meeste vogels werden gezien in mei, bijv. 6 ex. op 11/5 en verder vanaf half juli tot eind augustus, bijv. 9 ex. op 16/7 en konstant 4 ex. van 26/7 tot 24/8. Hierna nam het aantal af tot 1-2 ex.

De soort fourageert op de slikkige stukjes rond de kreek.

Geschetst beeld sluit ongeveer aan bij de waarnemingenreeks in de jaren 1975-1977.

ZWARTKOPMEEUW - *Larus melanocephalus*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. in volwassen kleeid op 13/7.

Deze soort wordt de laatste jaren wat meer gezien dan voorheen.

Deze en andere waarnemingen uit de omgeving sluiten aan bij dit landelijk beeld.

KOKMEEUW - *Larus ridibundus*

Jaargast

Het gehele jaar door zijn Kokmeeuwen op en rond de kreek te vinden.

De laagste aantallen werden genoteerd vanaf eind mei tot half juli, bijv. 10 ex. op 24/5, 10 ex. op 26/6, 23 ex. op 13/7. Vanaf eind juli was er sprake van toename. De vogels hebben dan de broedkolonies verlaten en gaan uitzwermen. Zo werden op 26/7 60 ex. geteld, 130 ex. op slaaptrek op 8/9, 85 ex. op 16/10.

Deze toename zette zich voort en de hoogste aantallen werden geteld tussen half november en begin februari, bijv. 140 ex. op 13/11, 150 ex. op 10/12, 200 ex. op 20/12, 120 ex. op 20/1, 220 ex. op 1/2.

Hierna was er duidelijk sprake van een afname, die zich voortzette tot in mei, bijv. 85 ex. op 21/2, 100 ex. op 7/3, 75 ex. op 10/4, 35 ex. op 10/5.

Naast verblijvende vogels, maximaal 200, werden ook vaak fouragerende vogels gezien, boven de kreek vliegend, wormentrappelend of de boer volgend bij landbouwwerkzaamheden.

De dagelijks terugkerende avond-en ochtendtrek werd niet specifiek onderzocht.

Vaak verzamelen zich hier tegen de avond meeuwen uit de wijdere omgeving, die, opvallend genoeg vaak en masse zich in de kreek baden en uiteindelijk gezamenlijk naar de slaapplaatsen in de Westerschelde vliegen.

Op 21/5/77 werd een ex. gevonden, na het 2e kalenderjaar, dat op 24/4/76 te Kalmthout bij Antwerpen was geringd.

STORMMEEUW - *Larus canus*

Jaargast

Werd gezien vanaf 16/7.

Aanvankelijk ging het om enkele vogels, bijv. 7 ex. op 5/8, 10 ex. op 18/9, 8 ex. op 19/10. Vanaf half november was er duidelijk sprake van hogere aantallen, bijv. 25 ex. op 13/11, 45 ex. op 20 + 31/12, 30 ex. op 2/2, waarna een daling optrad.

Nog tot 25/4 werden geregeld tot maximaal 10 ex. gezien.

Naast fouragerende of (maximaal 25 ex.) verblijvende vogels werden vaak overvliegende ex. op ochtend- en avondtrek gezien.

Gericht onderzoek hiernaar is niet gedaan.

KLEINE MANTELMFEUW - *Larus fuscus*

Zeldzame gast

4 waarnemingen: steeds 1 ex. op 23/7, 14/8, 5/10 en 26/10.

ZILVERMEEUW - *Larus argentatus*

Jaargast

Was het gehele jaar door aanwezig.

In de maanden mei tot en met november ging het meestal om enkele vogels, bijv. 2 ex. op 9/6, 7 ex. op 25/7, 3 ex. op 24/8, 12 ex. op 31/10.

Wat hogere aantallen werden genoteerd vanaf eind december tot begin januari en rond eind februari, bijv. 25 ex. op 20/12, 25 overvliegende ex. + 2 ex. ter plaatse op 28/2, 30 ex. op 7/3.

Een opvallende doortrek werd gekonstateerd op 4/1 en 10/4. Op beide data werden gedurende de hele ochtend steeds overvliegende troepjes gezien, richting west. Het ging minimaal resp. om 150 ex./3½ uur en 167 ex./4 uur.

Naast maximaal 15 verblijvende vogels, werden vaak ex. op avond- en ochtendtrek gezien. Hiernaar is geen specifiek onderzoek gedaan.

GROTE MANTELMEEUW - *Larus marinus*

Zeldzame gast

4 waarnemingen: steeds 1 ex. op 1, 8, 10 en 15/12.

VISDIEFJE - *Sterna hirundo*

Zomergast

Werd geregeld gezien vanaf 11/5 tot 24/8 en vanaf 25/4 tot 10/5,

De meeste vogels werden in het voorjaar gezien, bijv. 4 op doortrek op 11/5, 3 ex. op 25/4, 2 ex. op 10/5.

Met uitzondering van een waarneming van 3 ex. op 26/7 werden in de zomer en najaar steeds slechts solitaire ex. opgemerkt.

Broedgegevens ontbreken. Wel komen paren tot broeden op de nabijgelegen opspuitingen Axel en bij Zwartenhoek.

De kreek heeft alleen een functie als fourageergebied. Zolang er echter kale slikstrandjes met schaarse begroeiing aanwezig zijn, blijft het gebied een potentieel broedterrein.

In 1977 werden 2 heftig alarmerende vogels gezien, waarvan 1 ex. steeds aanvallende duikvluchten deed naar een "gevaar", dat zich in een grasland ophield, doch voor mij onzichtbaar was.

ZWARTE STERN - *Chlidonias niger*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: 8 ex. op doortrek op 11/5, 1 ex. fouragerend ter plaatse op 19/5.

HOLENDUIF - *Columba oenas*

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er 3 en in 1982 5 territoria bezet.

Deze bevonden zich rond de watertoren en op het plaatje.

Daar hebben ze voldoende nestgelegenheid in de vorm van verlaten ekster- en kraaienesten.

Het monotone gekoer werd reeds vroeg in het voorjaar gehoord; op 7/2 werden 3 ex. koerend gehoord, naast een troep van 15 verblijvende vogels. Uiterste datum: nog 1 ex. koerend op 11/9.

Relatief weinig vogels werden gezien na de broedtijd in augustus en september, bijv. 4 ex. op 14/8, 3 ex. op 11/9.

Een duidelijke toename kon gekonstateerd worden vanaf eind oktober tot begin december, bijv. minstens 10 ex. op 26/10, 45 ex. op 31/10, minstens 25 ex. op 13/11, 15 ex. op 1/12. Vaak werden overnachtende vogels op het plaatje gezien. Anderzins werden troepen waargenomen, die op de akkers fourageerden.

Na begin december nam het aantal af, maximaal 6 ex. op 4/1, totdat vanaf begin februari weer wat meer vogels werden gezien. Toch was de soort

gedurende deze winterperiode wel regelmatig te zien. Voedsel- of doortrek werd gekonstateerd in maart en april, bijv. 8 ex. + 1 koerend op 14/3, 7 ex. + 2 koerend op 10/4, 3 koerend + 2 paar op 10/5.

De Holenduif werd in verslagjaar in hogere aantallen en meer regelmatig gezien, dan gedurende de periode 1974-1977.

HOUTDUIF - Columba palumbus

Jaargast, broedvogel

Het aantal territoria in 1981 en 1982 lag rond de 8 stuks.

Deze bevonden zich op het plaatje, waar de vogels hun slordige nesten maakten in de populierbeplanting.

Het eerste koerende ex. werd gehoord op 7/2, het laatste op 10/8; 2 vogels koerend. Ook de opvallende baltsvluchten begonnen begin februari en gingen door tot ver in de zomer.

In de zomer- en najaarperiode werden relatief weinig vogels gezien, bijv. 40 ex. op 26/7, 40 ex. op 24/8, totdat een duidelijke toename merkbaar was vanaf begin september tot begin december, bijv. 110 ex. op 8/9, 500 ex. op 19/10, 800 ex. op 13/11, 250 ex. op 1/12.

Vaak ging het om vogels, die vanuit de wijdere omgeving op het plaatje kwamen overnachten.

Ook werden tot maximaal enkele honderden fouragerend gezien op akkers. Weinig vogels waren aanwezig vanaf begin december tot begin februari, wellicht ten dele doordat er in januari een koudegolf heerste.

Enkele aantallen uit deze winterperiode: 60 ex. op 10/12, 40 ex. op 12/1.

Na de vorstperiode van januari werd begin februari weer een forse troep geteld; 620 ex. op 2/2. Op 28/2 werd nog een vlucht van 100 ex. gezien, waarna het gedaan was met de hogere aantallen.

In maart en april werden maximaal 40-50 ex. geteld, terwijl dit aantal naar de zomer toe nog verder afnam tot rond de 25 ex. in mei.

Vaak fourageren vogels op de akkers die elders tot broeden komen.

Meer recentelijk werd een opvallende waarneming gedaan van een vlucht van 3500 ex. op 29/12/83.

TURKSE TORTEL - Streptopelia decaocto

Jaargast, broedvogel

Werd het gehele jaar door geregeld waargenomen.

In 1981 waren er 3-4 territoria, in het park en omliggende boomgroepen.

Meestal werden de vogels langs de Kanaalkade gezien, of anderszins ex. die voedselvluchten ondernamen naar de graanoverslagbedrijven aan de Axelse Sassing. Uiterste data met koerende vogels: 13/7 en 10/4.

Relatief weinig vogels werden gezien in de zomermaanden vanaf mei tot half augustus, bijv. 2 koerend + 2 op 20/6, 6 ex. op 26/7, 12 ex. op 2/8.

Vooral vanaf eind augustus tot half oktober werden hogere aantallen genoteerd, dit wellicht doordat er bij de overslagbedrijven vaak volop voedsel te vinden is in de vorm van gemorst graan.

Op 24/8 werden 25 ex. genoteerd, 35 ex. op 8/9 + 25/9, 18 ex. op 19/10. Hierna nam het aantal ex. af; gedurende de periode eind oktober eind februari werden weinig vogels gezien. Met uitzondering van een waarneming van 40 ex. op 12/1, ging het maximaal om slechts 5 ex, vaak op voedselvlucht overvliegend.

Ook vanaf februari tot in de zomer werden weinig Turkse Tortels gezien, 13 ex. op 21/2 maximaal en meestal slechts 2-3 vogels.

In 1975 werden in het najaar wat hogere aantallen genoteerd, bijv. 80 ex. op 1/11, 40 ex. op 2/1/76. Op 17/5/75 waren 20 ex. aanwezig, 3 territoria werden geteld op 15/5/76.

TORTELDUIF - Streptopelia turtur

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 3 tot 5 territoria. Deze bevonden zich langs de Kanaalkade in het park, op het plaatje en aan de Buthkreek.

Uiterste data waarop koerende vogels werden gehoord: 10/5 en 17/8. Er was weinig sprake van aantalsverloop. Vanaf 11/5 werd de soort vrijwel wekelijks aangetroffen in ongeveer dezelfde aantallen, bijv. 3 koerend op 19/5, 2 koerend op 20/6, 5 koerend + 2 op 13/7, 2 koerend + 2 op 2/8, 4 ex. op 24/8.

Een laatste ex. werd gezien op 31/8.

In het voorjaar was de soort present vanaf 8/5.

Bij vergelijking van de gegevens uit de periode 1974-1977 blijkt dat de Tortelduif aan de kreek is toegenomen. Toen waren er jaarlijks 1-3 territoria. Deze toename kan in verband gebracht worden met het opschieten van het geboomte in het park.

KOEKOEK - Cuculus canorus

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 1-2 territoria.

De koekoek is een broedparasiet, die de eieren laat uitbroeden en de jongen groot laat brengen door waardvogels. Vaak wordt een overvliegende Koekoek achterna gezeten door een hele bende zangertjes, zoals piepers en kwikstaarten, die de vogel aanvallen en proberen te verdrijven.

Werd gezien vanaf 11/5 tot 14/9 en tevens vanaf 4/4 (vroeg datum!) tot 10/5. Maximaal werden 3 ex. + 1 paar gezien op 19/5 en 3 ex. op 7/6, doch gewoonlijk waren 1-2 aanwezig.

OO werden vooral in mei gezien, doch worden veel minder als zodanig genoteerd. Praktisch zijn ze alleen te herkennen aan de roep. Het lijkt erop, dat het bestand niet noemenswaardig is gewijzigd ten opzichte van de periode 1975-1977.

STEENUIL - *Athene noctua*

Zeldzame gast, wellicht broedvogel

3 waarnemingen: 's-nachts gehoord 22-23/6, 's-nachts gehoord 7-8/7, 1 ex. gehoord op 1/12.

Het is aannemelijk, dat ergens in of rond het gebied Steenuilen tot broeden komen, gezien deze gegevens.

Ook zijn er waarnemingen van vogels gedaan in 1981 en 1982 aan de Rijksweg 61, direkt ten westen van de kreek.

RANSUIL - *Asio otus*

Broedvogel

Tijdens het nachtvogelonderzoek van 22 op 23/6 werden adulte roepende vogels gehoord, ook in de nacht van 7 op 8/7 was dit het geval.

Tijdens laatstgenoemde nacht werden 1 tot 2 juveniele vogels gehoord; tevens werd 1 jong gehoord op 25/7.

Alle waarnemingen werden op het plaatje gedaan.

In 1976 werd eveneens 1 broedgeval vastgesteld.

Aangenomen kan worden, dat van 1976 tot 1981 in meerdere jaren vogels in het gebied tot broeden zijn gekomen. Nadere gegevens ontbreken vrijwel.

GIERZWALUW - *Apus apus*

Zomergast

Werd vaak fouragerend gezien boven de kreek.

Tijdens de voorjaarsstrek werden maximaal 45 ex. gezien op 13/5.

Op 7/6 werden 37 ex. geteld en op 16/7 15 ex. Dit zijn wellicht vogels, die in de ruimere omgeving tot broeden komen, ofschoon doortrek tot in juni voor kan komen.

De najaarsstrek werd gekonstateerd vanaf eind juli, bijv. 20 ex. naar west vliegend op 25/7, 50 ex. ter plaatse pleisterend op 26/7.

Hierna werden nog tot 8/9 wekelijks vogels gezien, bijv. 5 ex. op 10/8, 2 overvliegende ex. op 8/9.

Vroegste datum in het voorjaar: 10/5; 8 ex. pleisterend.

IJSVOGEL - *Alcedo atthis*

Zeldzame gast

1 waarneming: 2 maal 1 ex. gezien op 24/8.

GROTE BONTE SPECHT - *Dendrocopos major*

Jaargast, broedvogel

Werd het hele jaar door geregeld gezien, uitsluitend op het plaatje.

In 1981 en 1982 waren daar 2 territoria. In juni werden juveniele vogels gehoord. Op 7/3 werden 2 vechtende ex. gezien, terwijl op 17/4 1 0 + 2 ex. aanwezig waren.

In de periode begin augustus tot maart werden geregeld vogels gezien, meestal solitaire ex., doch op 8/10 + 31/12 werden 2 ex. en op 29/1 3 ex. gezien.

Het roffelen werd gehoord vanaf 14/3.

Door de populierenkap verdwijnen ook de dode stammen en daarmee de nestelgelegenheid voor de Grote bonte specht.

Gegevens uit 1976 en 1977 wijzen erop, dat de soort toen ook broedvogel was, minimaal 1 paar ieder jaar.

VELDLEEUWERIK - *Alauda arvensis*

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er 6-8 territoria, voornamelijk rond de grote kreek op akkers en weiden en langs Rijksweg 61.

Op 11/5 werden 8 zingende vogels gehoord, op 13/5 6 zingend, op 26/6 3 zingend. In het voorjaar van 1982 werd de vroegste zang gehoord op 21/2. Op 21/3 waren reeds 6 ex. zingend aanwezig + 2 niet-zingend, op 17/4 5 zingende ex. en op 10/5 4 zingende ex. + 1.

De waarneming uit maart had vermoedelijk gedeeltelijk betrekking op doortrekkende vogels.

De laatste zang werd gehoord op 17/8.

De najaarstrek werd gekonstateerd vanaf begin oktober, 5 ex. op 8/10.

Het hoogste aantal doortrekkers werd geteld op 16/10, toen minimaal 180 ex./3½ uur overkwamen en ook op 19/10 was er sprake van vele tientallen ex. overvliegend. Op 10/12 werd een troep van 30 ex. overvliegend naar west gezien. De meest voorkomende trekrichting in het najaar was zuidwest.

In de wintermaanden werden vaak overvliegende ex. gezien en nog vaker slechts gehoord. Deze trekbewegingen worden sterk beïnvloed door temperatuursverschillen. Op 20/1 bijv. 8 maal overvliegend gehoord.

Terugtrek in het voorjaar werd nauwelijks opgemerkt.

In de wintermaanden werden soms kleine troepjes pleisterende vogels opgemerkt, bijv. 6 ex. op 31/12.

Het lijkt erop, dat het aantal territoria aan de kreek ongeveer gelijk is gebleven in vergelijking met de periode 1975-1977.

Zo werden op 17/5/75 5 zingende ex. geteld, op 21/6/75 eveneens 5 zingend, op 24/5/76 4 zingend, op 8/4/77 7 zingend.

OEVERZWALUW - *Riparia riparia*

Zomergast

De Oeverzwaluw zou aan nestelgelegenheid kunnen worden geholpen, door het afgraven van bijvoorbeeld de glooiende wand van het opspuitterrein; deze wand zou steil en vertikaal moeten zijn, om aan de eisen te voldoen. De soort was konstant aanwezig. Dit is niet zo verwonderlijk, daar er zich een kolonie bevindt op het cross-terrein op de opspuitingen, slechts enkele tientallen meters buiten het gebied.

In mei en juni werden de laagste aantallen genoteerd, bijv. 2 ex. op 19/5, 20 ex. op 7 + 9/6, 15 ex. op 27/6. Dit aantal konsolideerde zich gedurende de maand juli, totdat eind van die maand het aantal toenam, bijv. 40 ex. op 26/7, 60 ex. op 2/8, 70 ex. op 17/8, 150 ex. op 24/8, waarna een daling optrad. Op 31/8 werden nog 90 ex. geteld.

Nog de gehele maand september werden 40 ex. gezien, uiterste datum 25/9.

Het plotseling verminderen van de pleisterende aantallen eind augustus wijst op doortrek. Dit werd ook gekonstateerd op 14/9; 40 ex. op doortrek naar west vliegend.

Vroegste voorjaarsdatum: 10/5, 3 ex. pleisterend.

Op 9/6 werden overnachtende vogels in de rietvelden gezien.

Uit het verleden zijn wat gegevens bekend van forse troepen pleisterende vogels in het najaar, bijv. ca. 400 ex. op 22/7/76, 200 ex. op 7/8/80, 750 ex. op 17/8/80.

Een vroeg ex. werd in 1981 gezien op 22/3.

BOERENZWALUW - *Hirundo rustica*

Zomergast, broedvogel

In 1981 werden 2-4 nestelende paren geteld onder de brug aan de Lageweg.

Op 5/7 werden 2 onvolwassen vogels gezien.

Een aantal schuren en huizen aan de Kanaalkade zijn niet nader onderzocht, hoewel de soort hier mogelijk wel tot broeden komt.

Evenals voor de andere zwaluwsoorten is de insektenmassa boven de kreek erg aantrekkelijk, en ze zijn dan ook vaak in troepen aanwezig.

De laagste aantallen werden geteld in het voorjaar, bijv. 22 ex. op 19/5, 8 ex. op 9/6.

Vanaf half juni was er sprake van een toename, bijv. 45 ex. op 20/6, 45 ex. op 16/7, 75 ex. op 2/8, waarna het aantal zich konsolideerde met 40-50 ex. tot eind augustus.

Doortrek werd gekonstateerd vanaf half september, bijv. 25 ex. naar west op 14/9, terwijl in deze maand het aantal pleisterende vogels verder toenam, bijv. 80 ex. op 8 + 18/9, 120 ex. op 25/9, waarna plotseling de meeste vogels verdwenen waren, bijv. nog 10 ex. op 8/10.

Aantallen van enkele tientallen ex. overnachtende vogels werden gezien in het najaar in het riet.

Nog tot na half oktober werden doortrekkende vogels gezien, bijv. 4 ex. op 19/10.

Vroegste voorjaarsdatum: 10/4 5 ex. aanwezig.

Maximum pleisterende najaarsaantallen: 250 ex. op 11/9/76, 200 ex. op 18/9/76, 500 ex. op 17/8/80.

Maximum pleisterend voorjaarsaantal: 200 ex. op 6/5/77.

HUISZWALUW - *Delichon urbica*

Zomergast

De kreek is van belang voor de soort als fourageergebied.

De laagste aantallen werden genoteerd in mei en juni, bijv. 2 overvliegende ex. op 11/5, 15 ex. op 7/6. Vanaf half juli was er sprake van een toename, bijv. 15 ex. op 13/7, 30 ex. op 16/7, 60 ex. op 26/7, 80 ex. op 24/8. Hierna was er sprake van een daling van het aantal tot 25-40 ex. tot half september.

Duidelijke doortrek werd gekonstateerd vanaf half september, bijv. 5 ex. naar west vliegend op 14/9, waarna gedurende korte tijd het aantal pleisterende vogels sterk toenam. Zo werden op 18/9 160 vogels gezien en op 25/9 100 ex.

In oktober nam dit aantal verder af, bijv. 50 ex. op 7/10 en 70 ex. op 8/10, waarna de soort plotseling volledig verdween.

Maximum pleisterende najaarsaantallen: 150 ex. op 4/10/75, 150 ex. op 11/9/76, 250 ex. op 17/8/80 + 13/9/80.

Fouragerende vogels worden vaak samen gezien met de andere zwaluwsoorten en met de Gierzwaluw.

BOOMPIEPER - *Anthus trivialis*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ex. op doortrek op 2/8.

Mogelijke broedgevallen vonden plaats in 1976 en 1977, steeds 1 geval.

GRASPIEPER - *Anthus pratensis*

Jaargast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 waren er 5-8 territoria, vooral in de wegbermen en verder rond de grote kreek.

Op 13/5 werden 6 zingende vogels geteld naast 10 niet-zingend, op 19/5 werden 4 territoria geteld. op 13/7 eveneens 4 territoria. De laatste zang werd gehoord op 16/7.

De aantallen waren het gehele jaar door vrij konstant. Op 2/8 werden 13 ex. geteld, op 8/9 15 ex. In oktober werd lichte doortrek vastgesteld, bijv. 13 ex. op 19/10 en 8 maal overvliegend gehoord op 26/10.

Uitzonderlijk was een troep van 55 ex. op 20/12.

Relatief weinig vogels waren aanwezig in de wintermaanden. Zo werden op 4/1 nog 6 ex. gezien, terwijl het daarna tot eind februari duurde, dat er weer geregeld vogels aanwezig waren. De eerste zang werd gehoord op 28/2. Op 14/3 werden reeds 4 zingende vogels opgemerkt, op 17/4 werden 2 alarmerende ex. gezien + 3 paar + 3 zingende vogels.

De soort lijkt iets te zijn toegenomen, dit ten opzichte van de periode 1975-1977.

OEVERPIEPER - *Anthus spinoletta* subsp. spec.

Wintergast, doortrekker

Werd gezien vanaf 16/10 tot 7/3, doch vooral vanaf eind oktober tot eind december. De 15 waarnemingen hadden steeds betrekking op solitaire vogels, met uitzondering van een waarneming op 19/10, toen 2 ex. gezien werden.

De ondersoort werd in geen enkele geval bepaald. In de meeste gevallen werden alleen roepende vogels gehoord, en het is erg moeilijk om dan vast te stellen of het om een Water- of om een Oeverpieper gaat.

Er zijn echter diverse waarnemingen van Waterpiepers aan de kreek en verdere omgeving bekend, o.m. van de Zwartenhoekse kreek; het vermoeden bestaat derhalve, dat het vaak om deze ondersoort gaat.

GELE KWIKSTAART - *Motacilla flava flava*

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 3 territoria: 1 rond de watertoren aan de Kinderdijk, 1 ten zuiden van de grote kreek en 1 ten noorden van de grote kreek in een maisveld.

De zomeraantallen waren steeds laag, bijv. 5 ex. op 25/7, 6 ex. op 5/8, waarna er sprake was van een toename vanaf half augustus, bijv. 13 ex. op 17/8, 18 ex. op 31/8, 25 ex. op 8/9. Deze vogels waren òf op doortrek òf onregelmatig pleisterend/rondzwerfend in de omgeving.

Vanaf half september nam het aantal af, bijv. 15 ex. op 11/9, 8 ex. op 18/9, 1 ex. op 25/9. Uitzonderlijk werden nog 2 waarnemingen gedaan in oktober; 1 ex. op 5/10 + 19/10.

Voorjaarsdoortrek werd gekonstateerd vanaf half april, bijv. 5 ex. op 10/4, minimaal 50 ex. op 25/4. Op 11/5 werden 11 ex. geteld. Vrij zeker bevonden zich hieronder 1-3 territoriumhoudende vogels/paren.

Opvallend in 1981 was het lage aantal territoria ten zuiden van de grote kreek. Dit komt wellicht gedeeltelijk, doordat het weilanden- en akkerlandkomplex niet betreden is, waardoor een aantal vogels over het hoofd gezien kunnen zijn.

Gedurende de periode 1975-1977 waren er naar schatting jaarlijks 3-5 territoria.

NOORDSE GELE KWIKSTAART - *Motacilla flava thunbergi*

Zeldzame gast

1 waarneming: 2 ♂ op 10/5.

WITTE KWIKSTAART - *Motacilla alba*

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er 3-4 territoria in het gebied. Deze bevonden zich langs de Kanaalkade, bij de brug aan de Lageweg en rond de Buthbrug. Ook ten zuiden van de grote kreek was er vermoedelijk 1 territorium.

Vooraf in juni tot half juli werden alarmerende vogels gehoord.

Overigens waren de zomeraantallen laag, bijv. 7 ex. op 25/7, 6 ex. op 17/8, 8 ex. op 31/8. Vanaf begin september nam dit aantal toe door tijdelijk pleisterende vogels op doortrek, bijv. 15 ex. op 8/9, 25 ex. op 11/9, 10 ex. op 25/9, waarna het aantal sterk afnam. Echter nog tot eind december werden wekelijks of vaker vogels gezien, bijv. 3 ex. op 19 + 26/10 op doortrek, 2 maal gehoord op doortrek op 23/11, 3 ex. op 15/12, terwijl een laatste vogel gezien werd op 20/12.

De vroegste voorjaarswaarneming werd gedaan op 7/3, 4 ex. Vooral in maart tot half april werden vogels op doortrek gezien, bijv. 12 ex. op 14/3, 7 ex. op 1 + 10/4. Vanaf eind april werden de territoria bezet, bijv. 1-3 maal op 10/5

Vooraf in de nazomer werd gekonstateerd, dat vogels in de rietvelden bleven overnachten. Een mooi voorbeeld hiervan werd gekonstateerd op 19/7/75, toen minimaal 72 ex. uit een rietveldje tevoorschijn kwamen. Het aantal territoria in het gebied lijkt in verslagperiode ongeveer gelijk te zijn aan het aantal gedurende de periode 1975-1977.

WINTERKONING - *Troglodytes troglodytes*

Jaargast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 werden 6-8 territoria geteld.

Deze bevonden zich vooral langs de Kanaalkade en Kinderdijk, aan de Buthkreek en verder op het plaatje.

De soort nestelt in dicht struikgewas met onderbegroeiing.

Op 19/5 werden 7 zingende vogels geteld, op 20/6 6 zingende ex, op 25/7 1 alarmerend + 4 zingende ex. Hoewel de soort praktisch het hele jaar door zingt, nam deze activiteit sterk af vanaf begin augustus.

In deze nazomertijd werden dan ook de laagste aantallen genoteerd, bijv. 2 ex. zingend + 1 op 2/8, 4 ex. op 11/9, 1 zingend ex. op 8/10. Hierna nam het aantal sterk toe, wellicht ten gevolge van pleisterende vogels op doortrek, bijv. 7 ex. op 16/10, 12 ex. op 26/10, 10 ex. op 23/11, 12 ex. op 15/12, 11 ex. op 31/12. Het is niet duidelijk, dat het hier om steeds dezelfde vogels ging, of dat er sprake was van doortrekkers; wellicht een combinatie van die twee.

De koudegolf in januari was er gedeeltelijk de oorzaak van, dat het aantal aan het begin van die maand terugliep, bijv. 3 ex. op 4/1, 4 ex. op 29/1, 2 ex. op 7/2, 4 ex. op 21/2, 4 ex. op 7/3. Vanaf half maart werden weer wat hogere aantallen genoteerd en nam de zangactiviteit sterk toe. Zo werden op 10/4 + 17/4 steeds 1 roepend + 5 zingende ex. gehoord, op 10/5 werden 6 zingende + 1 alarmerende vogel gehoord.

Vooral in de wintermaanden en voor- en najaar houden de vogels zich in rietvelden op. Gegevens over toe- of afname ontbreken.

Ter vergelijking: op 15/5/76 werden 7 zingende ex. geteld, op 8/4/77 werden 5 zingende vogels gehoord.

HEGGEMUS - *Prunella modularis*

Jaargast, broedvogel

In 1981 en 1982 waren er 3-5 territoria.

Deze bevonden zich vooral langs de Kanaalkade en Kinderdijk en op het plaatje.

De soort heeft als biotoop parkachtig landschap met wat dicht struikgewas.

Op 1/3/81 werden 4 zingende vogels gehoord, op 19/5 2 zingende ex, op 7/6 4 zingende vogels en op 13/7 1 zingend ex + 5 roepende vogels.

Na half juli nam de zang- en roepactiviteit sterk af en werden weinig vogels opgemerkt, bijv. 1 ex. + 1 zingend op 25/7, 1 ex. zingend op 31/8, 4 ex. op 11/9. Vanaf begin oktober was er sprake van een toename, wellicht pleisterende vogels op doortrek. Zo werden op 8/10 6 ex. gehoord, 9 ex. op 19/10, 7 ex. op 26/10, waarna het aantal gekonstateerde vogels weer verminderde. Op 13/11 werden 4 ex. geteld, 2 ex. op 10/12, 2 ex. op 20/1, 1 ex. op 15/2.

Vanaf eind februari nam de zangactiviteit toe. De vroegste zang werd gehoord op 21/2, ofschoon de vogels praktisch het hele jaar zingen.

Op 21/3 werden 3 zingende ex. gehoord, op 17/4 2 zingende vogels + 3 roepende ex.

Gegevens over toe- of afname ontbreken.

Ter vergelijking: 5 zingende ex. werden gehoord op 27/3/75, 2 zingende ex. + 3 werden geteld op 16/4/77.

ROOBBORST - *Erithacus rubecula*

Voornamelijk doortrekker, wintergast

1 zomerwaarneming: 1 ex. op 20/6.

De vroegste najaarswaarneming was op 8/9, 1 ex, en vanaf deze datum was de soort geregeld aanwezig. Op 25/9 werden 4 vogels geteld, op 16/10 6 ex, waarna er sprake was van een toename van het aantal.

Zo werden op 26/10 16 ex. gezien, 12 ex. op 31/10. De hele maand november werden nog 9 ex. geteld, bijv. 9 ex. op 6/11 + 23/11, waarna vanaf begin december het aantal terugliep, bijv. 7 ex. op 1/12, 4 ex. op 10 + 15/12 tot 1 ex. vanaf half december. Weinig vogels werden gedurende de winterperiode gezien en tijdens de koudegolf in januari waren er amper vogels in het gebied aanwezig, bijv. 1 ex. op 31/12, 1 ex. op 20/1, 1 ex. op 7/3. Lichte doortrek werd gekonstateerd in maart, bijv. 3 ex. zingend op 21/3, terwijl de laatste doortrekker gehoord werd op 10/4.

De meeste vogels werden steeds gezien in het struikgewas langs de Kanaalkade en Kinderdijk en verder op het plaatje. Vooral in de winterperiode vanaf half oktober werden vrij regelmatig fouragerende vogels in het riet aangetroffen.

BLAUWBORST - *Luscinia svecica*

Zomergast, broedvogel

Im 1981 waren er 6-8 territoria en in 1982 6-7 territoria in het gebied. Deze bevonden zich langs Rijksweg 61 in de rietvelden, langs de Lageweg in de rietvelden en verder verspreid langs de kleine kreek. Vooral als er ruigte of lichte bebossing in of bij de rietpercelen aanwezig is, kan gesproken worden van optimaal biotoop.

De Axelse kreek is een van de belangrijkste broedgebieden voor de soort in Oost-Zeeuws-Vlaanderen; vrijwel nergens komen in de regio dergelijke aantallen voor.

De soort werd vastgesteld vanaf 11/5, toen 3 territoria werden geteld. Op 7-9/6 werden in het gehele gebied 7-8 territoria geteld. Hieronder bevonden zich paren met voer + alarmerende ex.

Vanaf half juni nam de zangactiviteit wat af, terwijl de vogels zich ook wat meer in de dichte vegetatie op gingen houden, waardoor ze veel moeilijker te ontdekken waren. Echter nog tot 5/8 werden wekelijks 1 en vaak nog 2 zingende vogels gehoord. Dit was tevens de laatste datum. De vroegste voorjaarsdatum was 21/3, toen 3 zingende ex. + 1 ♂ werden gekonstateerd.

Op 10/4 waren reeds 6-7 territoria bezet, terwijl op 17/4 over het hele gebied 7 territoria werden geteld. Op 10/5 werden nog minstens 4 ♂♂ gezien/gehoord.

Vooral in het voorjaar is het makkelijk de soort te tellen. De ♂♂ zijn dan vaak zingend te zien in de top van een rietstengel of in een vrijstaande struik of boom. Ook voeren ze zangvluchten uit; het ♂ vliegt dan vanuit een opvallende zitplaats tot een tiental meters omhoog.

De soort is toegenomen in het gebied ten opzichte van de periode 197-1977, toen er jaarlijks 3-6 territoria aanwezig waren.

De oorzaak moet gezocht worden in de verdergaande verruiging van sommige kreekranden.

Op 4/10/75 werd een late waarneming gedaan; 1 ex. en mogelijk 2 vogels aanwezig. In 1976 was er een broedgeval midden in het struikgewas in het park

PAAPJE - *Saxicola rubetra*

Zeldzame gast

4 waarnemingen: 2 ex. op 31/8, steeds 1 ex. op 8 + 11/9, 1 ex. op 10/5.

Deze gegevens duiden op doortrekkende vogels. In andere jaren werden eveneens in de trektijd kleine aantallen gezien. Meestal worden de vogels rond de grote kreek gezien. Bij het fourageren maken ze veelvuldig gebruik van opvallende zitplaatsen, zoals weidepaaltjes en prikkeldraad, waarop ze steeds weer terugkeren na een korte voedselvlucht.

TAPUIT - *Oenanthe oenanthe*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: steeds 1 ex. op 31/8 en 10/5.

Deze gegevens duiden op doortrekkende vogels.

Op 12/10/74 werd een laat ex. gezien, op 2/4/77 werd een vroege vogel gezien.

MEREL - *Turdus merula*

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er 6-9 territoria aanwezig. Deze bevonden zich aan de Buthkreek, langs de kanaalkade en de Kinderdijk en verder op het plaatje en rond de watertoren.

De Merel is niet kieskeurig als het om het broedbiotoop gaat. Als er sprake is van boomgroei in combinatie met wat struikgewas kan de soort reeds tot nestelen komen.

Op 19/5 werden 5 territoria geteld, op 7/6 7 territoria, op 13/7 8 territoria.

Op 25/7 werd 1 ♂ met gedeeltelijk albinisme gezien.

Direkt na de broedtijd vanaf half juli werden relatief weinig vogels gezien, bijv. 4 ex. op 16/7, 6 ex. op 31/8, 11 ex. op 25/9.

Vanaf begin oktober was er sprake van een toename, bijv. 16 ex. op 8/10, 25 ex. op 26/10, 25 ex. op 23/11, 25 ex. op 10/12, 16 ex. op 20/12, waarna het aantal afnam. Bij deze troepen ging het vaak om vogels die kwamen overnachten op het plaatje, cq. doortrekkers.

Hoewel ook in de wintermaanden zeer geregeld vogels werden gezien, lag het aantal ex. duidelijk lager dan tijdens het najaar.

Op 31/12 werden 7 ex. geteld, op 7/2 10 ex, op 21/2 9 ex.

Vanaf begin maart was er sprake van lichte doortrek, bijv. 16 ex. op 7/3, 15 ex. op 1/4.

Vanaf half april werden de territoria bezet. Zo werden op 17/4 1 paartje + 6 ♂ + 1 ♀ gezien en op 10/5 werden 3 zingende ex + 7 ♂ + 2 ♀ geteld.

De nachtelijke doortrek in het najaar werd onvoldoende onderzocht. Vele tientallen vogels kunnen dan per nacht overvliegen, vooral in oktober.

In 1975 werden 7 territoria geteld; in 1976 8 territoria.

KRAMSVOGEL - *Turdus pilaris*

Doortrekker

Werd geregeld gezien vanaf 25/9 tot 31/12. Opvallend was het ontbreken van waarnemingen uit het voorjaar.

Op 25/9 werden 4 ex. gezien, op 8/10 6 ex. Forse doortrek en/of pleisterende vogels op doortrek werd gekonstateerd op 16/10, toen minstens 400 vogels ter plaatse aanwezig waren. Nog op 19/10 werden 70 ex. geteld en op 26/10 30 ex.

Hierna nam het aantal af, doch de soort werd vrijwel wekelijks gezien, meestal vogels op doortrek, bijv. 18 ex. ter plaatse + 3 maal overvliegend gehoord op 13/11, 1 ex. ter plaatse + 3 maal overvliegend gehoord, 1 maal overvliegend gehoord op 31/12.

Fouragerende vogels werden vooral gezien aan de Buthkreek en verder op het plaatje en rond de grote kreek. Graslanden vormen een geschikt voedselterrein.

Ook in andere jaren was de Kramsvogel vaak opvallend talrijker in het najaar als in het voorjaar, hoewel doortrekkers in beide seizoenen werden gekonstateerd, bijv. 45 ex. op 31/3/76.

ZANGLIJSTER - *Turdus philomelos*

Jaargast, broedvogel

In 1981 en 1982 waren er 3-5 territoria. Deze bevonden zich langs de

Kanaalkade en Kinderdijk, verder op het plaatje.

Op 19/5 werden 3 territoria geteld, op 20/6 werden 5 zingende ex. + 1 roepende vogel geteld. Op 13/7 werden op 2 plaatsen uitgevlogen jonge vogels gezien.

Relatief weinig vogels werden gezien vanaf begin augustus, bijv. 8 ex. op 25/7, 3 ex. op 31/8, totdat vanaf half september het aantal toenam door doortrekkende vogels. Vaak werden overnachtende ex. gezien op het plaatje. Zo werden op 11/9 25 vogels gezien, 20 ex. op 16/10, 15 ex. op 26/10, 12 ex. op 23/11, waarna het aantal afnam.

De nachtelijke doortrek in het najaar werd onvoldoende onderzocht. Vele tientallen vogels kunnen dan overvliegen, vaak in losse troepen met andere lijsterachtigen.

Relatief weinig vogels werden gezien vanaf begin december tot begin februari, bijv. 5 ex. op 1/12, 3 ex. op 31/12, 2 ex. op 29/1.

De vroegste zang werd gehoord op 7/2, terwijl vanaf half februari de territoria werden bezet. Op 21/2 werd 1 broedende vogel gezien, wat erg vroeg is. Meestal kan dit pas in maart verwacht worden.

Een duidelijke toename van de zangactiviteit werd gekonstateerd vanaf eind februari, bijv. 3 zingend + 2 op 28/2.

Op 17/4 werden 4 territoria geteld.

In 1975 werden 4 territoria geteld op 21/6, in 1976 minstens 3 op 6/5, in 1977 3-4 in mei.

Opvallende doortrek werd gekonstateerd op 9/10/76, toen 20 ex. ter plaatse aanwezig waren en verder 80 ex. gezien werden op doortrek; trekrichting zuid.

KOPERWIEK - *Turdus iliacus*

Voornamelijk doortrekker, wintergast

Werd gezien vanaf begin oktober tot begin april.

De vroegste najaarsdatum was 8/10, toen 4 vogels geteld werden.

Vanaf half oktober nam dit aantal sterk toe door doortrekkende vogels, die in forse troepen overnachtten op het plaatje. Zo werden op 16/10 120 ex. geteld, 110 ex. op 19/10, 40 ex. op 6/11, 60 ex. op 10/12, 25 ex. op 20/12, waarna het aantal sterk afnam. De gehele winterperiode werden geregeld vogels gezien; gedurende deze tijd ging het vaak om pleisterende vogels. Op 4/1 werden 8 ex. gezien, 6 ex. op 15/2.

Vanaf eind februari nam het aantal wat toe, bijv. 9 ex. op 14/3, 18 ex. op 1/4, terwijl een laatste vogel gehoord werd op 4/4.

Zingende vogels werden gehoord op 21/3 en 1/4.

Onvoldoende aandacht werd besteed aan nachtelijke doortrek.

Er kunnen dan, vooral in oktober honderden vogels per nacht overvliegen.

Het winteraantal werd sterk beïnvloed door de koudegolf in januari.

In zachte winters kunnen vele tientallen vogels aanwezig zijn, bijv.

meer dan 70 ter plaatse op 24/1/76. Spektakulaire terugtrek in het voorjaar werd gezien op 25/3/76, toen minimaal 450 ex. in één troep overvlogen richting noordoost. Op 26/2/77 werden 85 ex. geteld.

GROTE LIJSTER - *Turdus viscivorus*

Voornamelijk zomergast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 waren er 2-3 territoria. Deze bevonden zich op het plaatje en aan de Buthkreek.

Fouragerende vogels werden vaak in het weiland gezien en vooral in de nazomer werden overal verspreid vogels aangetroffen; diverse keren ging het om uitgevlogen jongen.

Op 11/5 werden 2 ex. + 1 zingend ex. vastgesteld, op 20/6 op 2 verschillende lokaties, waarvan op een plaats meerdere bijeen.

Op 16/7 werden op 4 plaatsen vogels aangetroffen, waarna het aantal vogels wat terugliep, doch waarnemingen werden nog wekelijks of vaker verricht. Op 17/8 werden 4 ex. geteld, 3 ex. op 11/9,

waarna het aantal verder afnam.

Laatste najaarsdatum was 8/10, toen 9 ex. op doortrek werden gezien. In het voorjaar, eigenlijk nog hartje winter, waren de eerste vogels present vanaf begin februari; op 7/2 werd 1 zingend + 1 roepend ex. gehoord. Vanaf half februari nam het aantal toe, bijv. 3 zingende ex. + 5 vogels op doortrek op 21/2, 1 zingende ex. + 5 vogels op 28/2, 5 ex. op 14/3, 6 ex. op 1/4.

De soort heeft een vrij groot territorium, ze kunnen derhalve op flinke afstand van het nest gevonden worden. Dit kan verwarrend werken bij de vaststelling van het aantal territoria in een gebied. Zo werden op 25/4 1 fouragerend ex. op grasland gezien, naast 2 zingende ex. + 2 vechtende vogels en verder nog 1 overvliegend ex. Toch ging het hier om maximaal "slechts" 2-3 territoria. Op 10/5 werden 3 ex. geteld.

CETTIS ZANGER

Zeldzame gast

3 waarnemingen: 1 zingend ex. op 26/10 + 22/11, 2 ex. samen op 6/11, waaronder 1 zingende vogel.

In het midden van de jaren 70 was deze soort soms maandenlang aanwezig; bijv. vanaf 21/8/76 tot 21/5/77 konstant aanwezig, met op 9/10/76 2 zingende vogels, op 30/10/76 3-4 zingende ex, op 26/2/77 3 zingende ex. Ook uit andere jaren zijn waarnemingen bekend.

SNOR - *Locustella luscinioides*

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 3 territoria in het gebied, waarvan 2 aan de grote en 1 aan de kleine kreek.

De vogel werd vanaf 11/5 gehoord, bijv. 3 zingende ex. op 11-13/5, 3 zingende vogels op 20/6, 2 zingende ex. op 7-8/7. Opvallend was dat de vogels nog tot eind augustus wekelijks werden gehoord; de kenmerkende zang ging tot die datum door; de zangtijdsduur nam echter in augustus sterk af.

Zelden werd de soort gezien; ze houden zich nogal schuil in de dichte rietvelden.

De vroegste voorjaarsdatum waarop de soort vastgesteld werd was 17/4, toen 1 zingende vogel aanwezig was.

Het aantal territoria is ten opzichte van de periode 1975 tot 1977 teruggelopen. Zo waren er in 1975 4-5 territoria, in 1976 + 1977 waren er steeds 3-4 territoria.

RIETZANGER - *Acrocephalus schoenobaenus*

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er minimaal 15 tot 19 territoria. Deze bevonden zich ten oosten van de Lageweg langs de kleine kreek, 10-11 territoria en langs de grote kreek, 5-8 territoria.

De soort werd gehoord vanaf 11/5, toen 5 zingende ex. werden gehoord, in een gedeelte van het gebied.

Een inventarisatie op 13 + 19/5 van het hele gebied leverde 17 territoria op; eenzelfde telling op 7-9/6 leverde 7 tot 16 territoria op. De zangactiviteit nam na half juni sterk af. Zo werd op 20/6 nog 1 zingend ex. gehoord, op 16/7 eveneens 1 zingend ex, terwijl het laatste ex. gezien werd op 2/8.

De vroegste voorjaarsdatum was 10/4, toen 1 zingende vogel werd gehoord. op 10/5 werden reeds 12 ex. zingend aangetroffen.

Het lijkt erop, dat het aantal territoria ongeveer gelijk is gebleven in vergelijking met midden de jaren 70. Zo werden op 6-8/5/76 13 zingende vogels geteld, in 1977 waren er vermoedelijk ruim 20 territoria, op 5/5/80 werden 15 territoria geteld.

BOSRIETZANGER - Acrocephalus palustris

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 8-11 territoria, voornamelijk rond de kleine kreek. Het biotoop wordt gevormd door rietvelden, met in de buurt struikgewas en een kruidige onderlaag.

De eerste vogels werden gehoord op 19/5, 2 zingende ex. Hierna nam het aantal toe vanaf begin juni, bijv. 4 zingende vogels op 7/6, 4 zingende vogels op 9/6, 3 zingende ex. op 20/6; hierbij ging het vaak om ex. in verschillende deelgebieden, zodat er minimaal 8 territoria waren. Vanaf eind juni nam de zangactiviteit sterk af. Een laatste zingende vogel werd gehoord op 13/7. Hierna werden nog een aantal waarnemingen gedaan, die vermoedelijk op deze soort betrekking hadden. Ze zijn echter niet makkelijk te onderscheiden van de veel talrijker voorkomende Kleine Karekiet. Derhalve zijn geen zekere waarnemingen gedaan na half juli, bijv. nog op 31/8 werden vermoedelijk 3 ex. gezien. Ter vergelijking: in 1976 waren er minstens 8 territoria, in 1977 vermoedelijk 14-15.

KLEINE KAREKIET - Acrocephalus scirpaceus

Zomergast, broedvogel

Het aantal territoria bedroeg in 1981 minstens 50 en maximaal 80. Reeds vanaf 11/5 werd de soort volop gehoord, bijv. 18 ex. zingend op genoemde datum. Op 13-19/5 werden minimaal 43 zingende vogels gehoord. Op 7-9/6 werden minimaal 50 zingende ex geteld en eenzelfde aantal op 22-23-26/6. Nog tot half juli kon de zang van tientallen ex. worden gehoord, bijv. op 13/7 minimaal 28 zingende vogels, doch vanaf half juli nam dit aantal af en werd in plaats van zang vaak alarmerende paren gehoord, bijv. op 16/7 13 zingend, op 2/8 op 12 plaatsen alarmerend gehoord, op 10/8 minimaal 16 territoria, waarna het aantal vogels, dat gehoord werd, sterk afnam.

Op 31/8 werden nog op 10 plaatsen vogels gehoord of gezien, op 8/9 werd 1 oudervogel met voer gezien. In september nam het aantal vogels verder af, het laatste werden 2 ex. gezien op 18/9 en eveneens 2 vogels op 5/10. De laatste zang werd gehoord op 10/8.

De vroegste voorjaarsdatum was 25/3, 1 ex. Reeds 36 zingende vogels werden gezien en/of gehoord op 10/5.

De Kleine karekiet bezet vrijwel alle rietvelden en -stroken, zelfs de hele kleine. Zo kunnen in een langs een slootje staand ijl rietstruweel reeds vogels tot broeden komen.

Vaak zijn zingende vogels niet meer dan enkele meters van elkaar verwijderd.

GROTE KAREKIET - Acrocephalus arundinaceus

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 3-4 territoria, waarvan 2-3 rond de grote kreek, en 1 rond de kleine kreek.

De soort werd gehoord vanaf 11/5, toen 2 zingende vogels werden gekonstateerd. Op 9/6 werden 4 zingende vogels gehoord, op 20/6 3-4 zingende ex. Hoewel de zangactiviteit daarna wat afnam, werden toch nog geregeld 3 verschillende vogels gehoord, bijv. op 26-27/6; op 7-8/7 werden 3-4 territoria geteld en nog op 13/7 waren 2 zingende vogels aanwezig. De laatste zang werd gehoord op 26/7; 1 ex. Op 31/8 werd 1 vogel gezien.

Vroegste voorjaarsdatum was 8/5, 1 ex. zingend.

De soort heeft grotere rietvelden met daarin minimaal wat overjarig riet nodig om tot nestelen te komen.

De Grote karekiet is een soort, die zowel regionaal als landelijk sterk in aantal is afgenomen. Verstoring door watersporters en hengelaars vormen één van de belangrijkste oorzaken hiervan.

Het is derhalve van groot belang, de Axelse kreek zoveel mogelijk te

vrijwaren van deze activiteiten. Vooral de rietpercelen, waar de vogels tot nestelen komen moeten ontzien worden. Deze liggen aan de zuidkant van de grote en kleine kreek, verder langs Rijksweg 61 en langs de Lageweg.

In geen enkel kwa oppervlakte vergelijkbaar krekengebied in Oost-Zeeuws Vlaanderen worden momenteel dergelijke aantallen aangetroffen. Dit is een reden temeer, voorzichtig met het gebied om te springen. In 1975 tot en met 1977 waren er jaarlijks 2-4 territoria.

SPOTVOGEL - *Hippolais icterina*
Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 2 territoria. Deze bevonden zich aan de Buthkreek en in het park. De soort werd vastgesteld tussen 7/6 en 17/8. Op laatstgenoemde datum werden 2 vechtende vogels gezien.

In 1975 waren er 1-2 territoria, in 1976 3 en in 1977 minstens 1.

BRAAMSLUIPER - *Sylvia curruca*
Zomergast, broedvogel

3 waarnemingen: steeds 1 zingend ex. op 13 + 19/5 en op 2/7.

Deze gegevens zijn nogal summier. Toch mag, gezien het bekende gedrag van de soort aangenomen worden, dat het om een broedgeval ging.

De Braamsluiper zingt na aankomst in het voorjaar een korte periode, en is vaak erg zwijgzaam zodra met broeden begonnen is. De waarneming op 2/7 op exakt dezelfde plaats als de eerdere geeft aan, dat de soort nog steeds aanwezig was. Geen waarnemingen werden gedaan in de tussenliggende tijd. Vaak zijn volop zingende vogels slechts rondzwervende ex.

GRASMUS - *Sylvia communis*
Zomergast, broedvogel

In 1981 werden 2 territoria geteld; deze bevonden zich rond het plaatje, waar de vogels vaak zingend werden aangetroffen in vlier of ander struikgewas.

De soort werd geregeld gezien vanaf 11/5, terwijl de laatste zang nog gehoord werd op 2/8. Op 20/6 werden 2 zingende vogels gehoord.

Vroegste voorjaarsdatum: 10/5, 2 zingende ex.

In 1976 was er 1 territorium, in 1977 3. Doortrek werd gekonstateerd op 5/5/80, toen 5 zingende vogels gehoord werden.

TUINFLUITER - *Sylvia borin*
Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 4-5 territoria, vooral op het plaatje en langs de Kanaalkade.

De vogels vinden daar geschikt biotoop in de vorm van struikgewas met een kruidige onderlaag en wat opgaand hout.

De vogel was reeds vanaf 11/5 aanwezig, toen 1 ex. werd gehoord.

Op 19/5 werden 2 ex. gehoord, terwijl op 20/6 5 zingende vogels werden geteld en op 13/7 4 zingende ex.

Op 16/7 werden ondermeer enkele alarmerende vogels gehoord.

De laatste zang werd vastgesteld op 10/8.

De vroegste voorjaarsdatum was 10/5, toen 5 zingende ex. werden geteld.

In 1975 waren er 2 territoria, in 1976 eveneens 2 en in 1977 3.

ZWARTKOP - *Sylvia atricapilla*
Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 2 territoria. Deze bevonden zich langs de Kanaalkade en rond de watertoren.

De vroegste voorjaarsdatum was 19/5, toen 2 zingende ex. werden gehoord.

Op 20/6 werden eveneens 2 zingende vogels geteld en nog tot 16/7 werd

de soort geregeld gehoord.

De Zwartkop komt tot nestelen in opgaand hout met onderbegroeiing van struikgewas. Met het opschieten van de diverse beplantingen langs de Kanaalkade worden deze interessanter voor de soort en kan een zekere toename van het aantal territoria verwacht worden.

In 1975 was er 1 territorium, in 1976 werden op 15/5 3-4 zingende vogels geteld, mogelijk ging het hier om doortrek, het is echter bekend, dat de territoria vanaf begin mei bezet worden. Nadere gegevens ontbreken. In 1977 waren er 2 territoria, in 1980 eveneens 2.

TJIFTJAF - *Phylloscopus collybita*

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er minstens 2 territoria en in 1982 4.

Deze bevonden zich op het plaatje en langs de Kanaalkade.

Op 19/5 werden 2 zingende ex. gehoord, op 20/6 eveneens 2 zingend.

Dit zelfde aantal werd de hele maand juli geteld en nog op 17/8

werden 2 zingende vogels gehoord, waarna maximaal 1 zingend ex.

werd geteld, bijv. 14/9 1 zang, 25/9 1 zang, 8/10 1 zang.

De vroegste voorjaarsdatum was 1/4, toen 1 zingend ex. werd gehoord.

Vanaf half april nam dit aantal toe, bijv. op 10/4 werden 4 zingende vogels geteld, op 17/4 eveneens 4, op 25/4 2 zingende ex. + 1 roepende vogel, op 10/5 4 zingende vogels.

De Tjiftjaf komt tot broeden in opgaand hout met wat onderbegroeiing van struikgewas. Met het opschieten van de diverse beplantingen langs de Kanaalkade worden deze interessanter voor de soort en kan een zekere toename van het aantal territoria worden verwacht.

In 1975 werden 2 territoria geteld, in 1977 werd 1 zingend ex. gehoord.

In 1980 waren er 3 territoria.

FITIS - *Phylloscopus trochilus*

Zomergast, broedvogel

In 1981 was er 1 territorium, in het park.

De soort werd aldaar gehoord vanaf 13/5, 1 zingend ex. De zang werd daarna geregeld gehoord tot 20/6, bijv. zang op 19/5, 9/6, 20/6, waarna de zangactiviteit bijna geheel ophield.

Nog op 3/8 werd een zingende vogel gehoord.

Op 2/8 werd een alarmerend paar aangetroffen. Praktisch alle waarnemingen werden gedaan in halfopen parklandschap

De hele maand augustus werden vogels opgemerkt, bijv. 24/8 1 ex,

31/8 een late zanger wellicht op doortrek.

Een laat ex. werd vastgesteld op 16/10.

In het voorjaar werden vogels gekonstateerd vanaf 10/4, toen 3 zingende ex. werden gehoord.

Hierna werden geregeld enkele vogels vastgesteld, bijv. 25/4 1 roepend ex, 10/5 3 zingende ex.

In 1975 waren er 2 territoria, in 1976 1-2, in 1977 2, in 1980 0-2.

GOUDHAANTJE - *Regulus regulus*

Doortrekker

Werd gezien vanaf 11/9 tot 6/11, totaal werd de soort 7 maal genoteerd.

Naast solitaire ex. op 11/9 en in oktober werd aan het eind van die

maand een toename gekonstateerd, bijv. 11 ex. op 26/10, troepje gehoord op 31/10 en naar schatting 10-15 ex. op 6/11.

GRAUWE VLEGENVANGER - *Muscicapa striata*

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 2-3 territoria.

Deze bevonden zich aan de Buthkreek en op het plaatje.

De soort werd gezien vanaf 13/5, toen 2 ex. samen werden gezien aan de Buthdijk.

Opvallend is het ontbreken van waarnemingen van half mei tot half juli. Hierna werd de soort weer opgemerkt vanaf 13/7, en werden praktisch wekelijks vogels opgemerkt, bijv. enkele gehoord op 16 + 25/7, 1 troepje + 3 ex. op 10/8, enkele troepjes op 24/8, 1 gezien + 2 troepjes van 5-6 ex, waaronder diverse uitgevlogen jongen op 11/9. Dit was tevens de laatste najaarsdatum.

In het voorjaar werd de soort gezien op 10/5.

Opvallend was het fourageren op het plaatje, waar soms troepjes tot meer dan 5 meter op hun typische manier allerlei insecten verschalkten. Hierbij werd door de vogels driftig heen en weer gevlogen tussen het bladerdek. Meestal echter werden vogels gezien, die zittend op een opvallende en vooral vrije zitplaats de omgeving afspeurden, om na een voedselvlucht steeds hierop terug te keren. In 1976 was er minstens 1 broedgeval, in 1977 1-2, in 1980 minstens 1.

BONTE VLIEGENVANGER - *Ficedula hypoleuca*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: steeds 1 ex. in vrouwtjeskleed op 14 + 18/9.

BAARDMANNETJE - *Panurus biarmicus*

Doortrekker, mogelijk broedvogel

1 zomerwaarneming: gehoord op 9/6.

Daarnaast was in het najaar vanaf half oktober tot begin december een troep aanwezig. Op 16/10 werden minimaal 19 ex. geteld, een voorzichtige schatting kwam uit op 30 ex., terwijl op andere data alleen troepjes gehoord werden of af en toe enkele vogels gezien werden. Dit was het geval op bijv. 26/10, 6/11, 13/11, 1/12 en dit was tevens de laatste najaarsdatum.

Geen vogels werden in het voorjaar opgemerkt.

Overigens leeft de soort nogal verborgen en zijn dan vrij moeilijk te ontdekken.

Reeds vanaf 1969 worden rond Axel broedende Baardmannetjes aangetroffen. Het is niet precies duidelijk, of dit gegeven ook betrekking heeft op de Axelse kreek. In het midden van de jaren 70 werden wel broedgevallen vastgesteld, bijv. minstens 3 in 1975, minstens 7 in 1976 en minimaal 2 in 1977. Ook uit andere jaren zijn broedgevallen bekend.

Vooraf in 1976 en 1977 werden soms forse troepen gezien, bijv. op 25/9/76 werden minimaal 50 ex. geteld, terwijl er vrij zeker meer vogels aanwezig waren, op 2/10 werden tientallen vogels gezien en vooral gehoord, want de roep is erg opvallend en op 30/10 werden minimaal 100 ex. geteld. Dit aantal bleef vermoedelijk geruime tijd aanwezig, want nog op 4/12 werd een forse troep gehoord, terwijl op 22/1/77 15 ex. werden geteld, doch een voorzichtige schatting van het aantal vogels op minimaal meerdere tientallen kon worden gesteld.

Vooraf in dit najaar met aantallen van vele tientallen vogels werd waargenomen, dat troepen van wel 50 tot 60 ex. zich aaneensloten en en masse uit het riet omhoog vlogen, om na een paar rondjes vliegen weer gezamenlijk in het riet neer te strijken. Bij deze vluchten werd soms een hoogte bereikt van enkele tientallen meters.

Wellicht heeft dit gedrag te maken met een zekere trekdrift.

STAARTMEES - *Aegithalos caudatus*

Jaargast, broedvogel

Op 16/7 werd een troepje geteld van ongeveer 10 ex., dat voornamelijk bestond uit zojuist uitgevlogen jongen.

Het is niet bekend waar dit broedgeval plaats vond, wellicht in het nabijgelegen Axelse bos.

Nog tot 17/8 werd een (dit ?) troepje gezien.

In het najaar werd de soort vanaf eind oktober gezien tot half november, bijv. gehoord op 26/10 en 11 ex. van de ondersoort "europaeus" op 13/11.

Daarnaast werden nog een aantal malen vogels gekonstateerd vanaf half januari tot na half maart, bijv. 1 ex. gehoord op 20/1, 1 ex. op 7/3, 2 ex. op 21/3.

MATKOP - Parus montanus

Doortrekker, wintergast

De soort werd 6 maal genoteerd tussen 2/8, toen 1 ex. werd gezien en 7/2, eveneens 1 ex. Ook bij de overige waarnemingen, die vrij regelmatig werden gedaan in tussenliggende periode, ging het steeds om 1 ex.

Alle waarnemingen werden gedaan in het struikgewas en geboomte direkt rond de kleine kreek.

PIMPELMEEES - Parus caeruleus

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er minimaal 5 territoria, in 1982 minstens 3. Deze bevonden zich voornamelijk op het plaatje. Daar maken de vogels gebruik van natuurlijke hopen en spleten om in te nestelen, terwijl ook door spechten uitgehakte holten benut worden.

De soort was het hele jaar door aanwezig. In de broedtijd werden op 7/6 op 5 plaatsen oudervogels met uitgevlogen jongen gezien en ook op 13/7 werden 5 van dergelijke rondzwervende families vastgesteld. Nog tot ver in augustus werden troepjes gezien, die vaak voor een groot gedeelte uit jonge vogels bestonden.

Zo werden op 2/8 minimaal 18 ex. geteld, op 11/9 minstens 10 ex, doch in het algemeen lagen de aantallen na de broedtijd wat lager, bijv. 3 ex. op 5/8, 5 ex. op 8/9, 4 ex. op 8/10.

Een duidelijke toename werd gekonstateerd vanaf half oktober, vrij zeker veroorzaakt door doortrekkende vogels.

Zo werden op 16/10 minimaal 15 ex. geteld, 20 ex. op 26/10, 20 ex. op 6/11, 15 ex. op 13/11 waarna een lichte daling intrad tot half december, bijv. 7 ex. op 1/12. Een lichte stijging van het aantal ex. werd vastgesteld van half december tot het eind van die maand, bijv. minimaal 17 ex. op 20/12, waarna weer sprake was van een daling van het aantal vogels vanaf eind december, bijv. 8 ex. op 4/1, 8 ex. op 29/1, 11 ex. op 21/2. Nog tot half maart werden troepjes rondzwervende vogels gezien, bijv. 11 ex. + 2 zingende vogels op 14/3. Vanaf begin april werden de territoria bezet, bijv. 3 ex. verspreid + 1 zangpost op 1/4, 3 ex. verspreid + 3 zingende vogels op 17/4.

Vaak werd de Pimpelmees samen gezien met andere mezesorten, vooral Koolmees. Opvallend was, dat vooral in de winterperiode vogels in rietvelden fourageerden.

KOOLMEES - Parus major

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er minimaal 5 territoria, in 1982 minstens 6.

Deze bevonden zich voornamelijk op het plaatje en ook langs de Kanaalkade en aan de Buthkreek.

De vogels maken gebruik van de aanwezige holten en spleten om te nestelen. Door de populierenkap op het plaatje verdwijnt deze nestelgelegenheid echter. Niet alle bomen werden gekapt, waardoor een zeker potentieel aanwezig blijft.

Op 19/5 werden 5 territoria geteld en op 20/6 waren op 4 plaatsen vogels aanwezig. Vooral na de broedtijd tot ver in augustus werden oudervogels met uitgevlogen jongen gezien.

Zo werden op 16/7 15 ex. in één troep geteld, meerdere troepjes op 17/8. Wat hogere aantallen werden geteld in de nazomer en het najaar, bijv. 20 ex. op 11 + 18/9, minimaal 20 ex. op 16 + 19/10, 20 ex. op 23/11, 18 ex. op 10/12, waarna een daling werd gekonstateerd. Zo werden op 31/12 4 ex. geteld, 1 zingend ex werd gehoord + 10 gezien

op 20/1.

Vooral in de koudere periode in januari werden weinig vogels gezien. Troepjes rondzwervende vogels werden nog gekonstateerd tot na half maart, bijv. 14 ex. + 2 zingende vogels op 21/2, 11 ex. + 4 zangposten op 7/3, 13 ex. + 5 zingende ex. op 14/3. Overigens nam de zangactiviteit vooral toe vanaf eind februari.

Op 17/4 werden 5 zingende ex. + 2 vogels gezien, op 10/5 3 ex. + 1 paar + 4 zingende vogels.

BOOMKLEVER - *Sitta europaea*

Zeldzame gast

2 waarnemingen: steeds 1 ex. op 26 + 31/10.

Meerdere waarnemingen werden gedaan in 1975-76, toen tussen 4/10/75 en 2/1/76 1 ex. aanwezig was.

De soort is betrekkelijk zeldzaam in de regio.

Alle waarnemingen werden gedaan in de populieraanplant op het plaatje.

BOOMKRUIPER - *Certhia brachydactyla*

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er 3 territoria en in 1982 2-3.

Deze bevonden zich op het plaatje.

Op 19/5 werden 3 territoria geteld, op 7/6 2 zingende vogels + 4 roepende ex, op 20/6 3 zingende vogels. Vanaf eind juni nam de zangactiviteit sterk af, doch werd de soort nog wel geregeld roepend gehoord, bijv. 4 maal gehoord op 13/7, 3 gehoord op 2/8, 2 gehoord + 1 zingend ex. op 17/8. Vooral eind augustus en begin september werden wat hogere aantallen genoteerd, bijv. minimaal 8 ex. op 31/8 en 10 ex. op 11/9, waarna het aantal gekonstateerde ex. afnam en het gehele najaar en ook tijdens de winter vrij konstant bleef, bijv. 4 ex. op 25/9, 4 ex. op 26/10, 4 ex. op 23/11, 4 ex. op 10/12, 2-3 ex. op 29/1, 1 ex. op 21/2. De vroegste zang werd gehoord op 28/2, toen 1 zingende vogel aanwezig was. De zangactiviteit nam vanaf begin februari toe, bijv. 2 zingende ex. + 2 vechtende vogels op 7/3, 3 zingende ex. op 1/4. Nog op 10/5 werd 1 zingende vogel + 1 roepend ex. gehoord. Alleen in het voorjaar in maart werden ook Boomkruipers buiten het plaatje gezien, bijv. langs de Kanaalkade. Dit kan op doortrekkende vogels duiden. De nestelgelegenheid in de vorm van spleten, holten en holen is verminderd door het weggappen van een gedeelte van de populieren op het plaatje.

De soort is vrij moeilijk te ontdekken. Het meest opvallend is de typische zang, doch ook flink wat vogels werden waargenomen, waarvan alleen de roep werd gehoord.

Opvallend was het vrij konstante voorkomen van de soort gedurende alle seizoenen.

In 1976-78 werd jaarlijks minstens 1 territorium vastgesteld. In 1980 waren dat er mogelijk 3; op 10/8 werden op 3 plaatsen vogel(s) waargenomen.

WIELEWAAL - *Oriolus oriolus*

Zomergast, broedvogel

In 1981 waren er 2 territoria op het plaatje.

Zowel op 19/5 als op 7/6 werden 2 territoria geteld.

Vooral in juli werden waarnemingen gedaan van meerdere ex. bijeen, bijv. op 13 + 16/7, toen steeds op minimaal 2 plaatsen vogels gehoord werden. Mogelijke doortrekkende of rondzwervende ex. waren aanwezig vanaf begin augustus, bijv. op 3/8 werden 3 ⁰⁰ geteld.

Uiterste data: 10/8 en 10/5.

Gedurende de periode 1975 tot en met 1978 werden jaarlijks Wielewalen gehoord op het plaatje en had de soort er steeds minimaal 1 territorium.

VLAAMSE GAAI - *Garrulus glandarius*

Jaargast, broedvogel

In 1981 was er 1 territorium op het plaatje.

Vermoedelijk is dit paar in het Axelse bos tot broeden gekomen. Vooral na de broedtijd werden overvliegende en/of rondzwerfende vogels gezien. Nog op 13/5 werd doortrek gekonstateerd, nl. 3 ex. overvliegend naar noordwest bij de grote kreek.

Hierna werd gedurende enkele maanden geen vogels in het onderzoeksgebied aangetroffen, tot op 25/7 enkele roepende vogels gehoord werden. Het aantal vogels buiten de broedtijd was vrij konstant en zonder noemenswaardige pieken. Zo werden enkele vogels gehoord op 17, 24, 31/8 (waaronder vrij zeker uitgevlogen jongen), minimaal 1 ex. op 18/9, 2 ex. op 26/10, 1 ex. op 1/12, 3 ex. op 31/12, 3 ex. op 15 + 28/2, 1 ex. op 17/4, wat tevens de laatste waarneming was.

EKSTER - *Pica pica*

Jaargast, broedvogel

In 1981 en 1982 waren er 1-2 territoria. Deze bevonden zich oostelijk van de Lageweg.

Op 7/6 werden 4 ex. geteld, op 16/7 werden op 2 plaatsen vogels gezien en op 20/7 werd 1 onvolwassen ex. gezien.

De soort was het hele jaar door vrij konstant aanwezig. De vogels werden vrijwel overal in het gebied aangetroffen; zowel in de populierenaanplant, in lagere struiken, fouragerend op gras- en bouwland, etc.

Ook na de broedtijd werden vogels in het gebied gezien, bijv. minstens 3 ex. op 17/8, 6 ex. op 11/9, 5 ex. gezien + diverse vogels gehoord op 19/10. Enige toename van het aantal kon gekonstateerd worden vanaf begin november tot begin februari, bijv. 16 ex. op 6/11, 18 ex. op 1/12, 8 ex. op 31/12, 9 ex. op 7/2, waarna het getelde aantal ex. terugliep. Toch werden vanaf half februari tot na half april steeds 2 tot 4 paar geteld, bijv. 6 ex. op 28/2, 8 ex. op 21/3, 6 ex. op 10/4, 2 ex. op 25/4, 3 ex. op 10/5.

Onder deze vogels bevonden zich wellicht ex., die buiten het gebied tot nestelen kwamen en hier alleen hun voedselterrein hadden.

De grotere aantallen vogels in het najaar betroffen vogels, die op het plaatje kwamen overnachten. Hierbij komen vogels uit de wijdere omgeving naar één gezamenlijke slaappleats, waarbij zich grotere troepen dan normaal kunnen vormen.

KAUW - *Corvus monedula*

Doortrekker, wintergast

De vroegste najaarswaarneming werd gedaan op 8/10, toen lichte doortrek gekonstateerd werd; 2 ex. + vogels overvliegend gehoord. Vanaf deze datum nam het aantal vogels toe, doch vooral vanaf begin november werden forse troepen overvliegend gezien. Het ging in praktisch alle gevallen om vogels op slaaptrek. Hierbij vliegen de vogels massaal van en naar de slaappleatsen, vaak samen met Roek en soms andere kraaiachtigen. Ook normale doortrek werd soms vastgesteld.

Op 31/10 werden minimaal 20 ex. overvliegend gezien, op 6/11 135 ex., op 13/11 280 ex., 250 ex. op 10/12, 160 ex. op 15/12, 90 ex. op 12/1, waarna het aantal ex. terugliep, wellicht doordat er minder aandacht werd geschonken aan de vooral 's-avonds massaal optredende slaaptrek en door de kou-inval in januari.

Zo werden op 2/2 13 ex. op slaaptrek geteld, 16 ex. overvliegend gezien op 7/2, waarna zich een verdere daling voordeed, bijv. nog 1 ex. op 28/2.

Opvallend vanaf begin maart tot begin april was de aanwezigheid van een troep vogels rond een aantal populieren met geschikte nestelholten. Het leek er op, dat de vogels zich hier gingen vestigen; vaak werden ex. rond de holten gezien, die onderling wat ruzieden, terwijl ook baltsgedrag waargenomen werd. Na enige tijd echter verdwenen de Kauwen weer. Eén of meerdere broedgevallen zijn in de toekomst niet uitgesloten. Voorwaarde hierbij is, dat populieren met geschikte nestelholten aanwezig zijn. Bij deze ter plaatse aanwezige vogels ging het om 12 ex. op 7/3, 14 ex. op 21/3, 13 ex. op 1/4, 7 ex. op 10/4, terwijl de laatste vogels gehoord werden op 25/4.

ROEK - *Corvus frugilegus*

Doortrekker, wintergast

De vroegste najaarswaarneming werd gedaan op 6/11, toen 6 overvliegende vogels werden geteld. Meestal ging het bij de waarnemingen om dergelijke overvliegende vogels op slaaptrek, slechts een enkele keer werden ook fouragerende ex. aangetroffen. Meestal werd de soort samen met Kauwen gezien. Op 10/12 werden 5 overvliegende vogels geteld, op 4/1 15 ex., 10 ex. overvliegend op 2/2, 3 ex. op 7/3, waarna zowel het getelde aantal per keer als de waarnemingsfrequentie afnam, bijv. nog gehoord op 21/3 + 4/4, terwijl het laatste ex. werd gezien op 17/4.

ZWARTE KRAAI - *Corvus corone*

Jaargast, broedvogel

In 1981 en 1982 waren er 1 tot 2 territoria, die zich gedeeltelijk buiten het geïnventariseerde gebied bevonden.

Minstens 1 broedgeval werd vastgesteld op het plaatje. Aldaar werd op 16/7 1 eerstejaars vogel dood gevonden.

De soort was het hele jaar door konstant aanwezig en ook was er weinig aantalsverandering merkbaar.

De vogels werden zowel fouragerend op akker- en grasland gezien als tussen het hout- en struikgewas.

Enkele aantallen: op 26/7 werden 4 ex. gezien, 4 ex. op 17/8, 5 ex. op 25/9 + 8/10, 8 ex. op 19/10 + 6/11, 12 ex. op 13/11, 6 ex. op 31/12, 7 ex. op 7/2, 8 ex. op 14/3, 8 ex. op 10/4, 3 ex. op 10/5.

Vooraf vanaf half oktober tot maart werden vogels gezien, die op het plaatje kwamen overnachten.

BONTE KRAAI - *Corvus cornix*

Zeldzame gast

2 Waarnemingen: 1 ex. op 31/10 en 2 ex. op 7/2.

SPREEUW - *Sturnus vulgaris*

Jaargast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 waren er naar schatting 4 tot 8 territoria op het plaatje. De vogels benutten daar allerlei boomholten en -spletten. De eerste uitgevlogen jonge vogels werden gezien op 19/5.

In de broedperiode tot eind mei werden aantallen genoteerd van enkele tientallen ex. Vanaf begin juni nam dit aantal sterk toe, en werden reeds troepen van meerdere honderden vogels gezien, bijv. 350 ex. overvliegend op 9/6, 600 ex. op 16/7. Vanaf eind juli trad een lichte daling op, bijv. 160 ex. op 26/7, 130 ex. op 14/8, 50 ex. op 31/8, totdat vanaf ongeveer half september weer forse aantallen vogels werden aangetroffen.

Zo werden op 8/9 2100 ex. overvliegend geteld, 600 ex. op 19/10, 1500 ex. op 31/10, 350 ex. op 1/12, 800 ex. op 4/1, toen, wellicht door de koude-inval in januari, het aantal getelde vogels sterk afnam vanaf begin januari. Zo werden op 29/1 15 ex. geteld, 60 ex. op 7/3. Hogere aantallen werden in het voorjaar alleen vastgesteld in maart op 25/3, toen 600 ex. werden geteld.

De vroegste zang werd gehoord op 14/3, toen een twintigtal vogels werden gezien, waarvan 5 zingend. Op 10 + 17/4 werden steeds 4 zingende vogels gehoord, naast enkele rondzwervende ex, maximaal 17.

Vanaf half maart werden de territoria bezet.

Vooraf buiten de broedperiode werden vrijwel overal Spreeuwen aangetroffen; fouragerend op grasland, in berm langs wegen, etc.

Vaak werden voedselzoekende en doortrekkende vogels in gezelschap gezien van Kieviten en soms Goudplevieren.

HUISMUS - *Passer domesticus*

Jaargast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 waren er naar schatting 5 tot 10 territoria. Deze bevonden zich rond de menselijke bebouwingen, bijv. rond het huisdierencomplex aan de Kanaalkade.

Troepvorming werd gekonstateerd vanaf half juli, toen geregeld fouragerende vogels op akkerland werden gezien, bijv. 15 ex. op 13/7, 25 ex. op 24/8, 15 ex. op 18/9. Vanaf half oktober was er duidelijk sprake van een toename van het aantal vogels, bijv. 60 ex. op 16/10, 35 ex. op 19 + 26/10, 15 ex. op 13/11, waarna de reeds ingezette daling van het aantal ex. voortduurde. Zo werden op 1/12 nog 6 ex. geteld, maar gedurende de wintermaanden waren weinig vogels aanwezig. Enkele aantallen: 1 ex. op 20/12, 1 ex. op 29/1, 1 ex. 14/3. Vanaf eind maart werden weer meer vogels geteld en werden de territoria bezet, bijv. 2 ex. op 21/3, 6 ex. op 10/4, 8 ex. op 25/4, een troepje van 20 ex. op 10/5.

Opvallend was het ontbreken van waarnemingen van Huismussen tijdens de koude-periode in januari.

Vaak werden biddende vogels gezien; hierbij bleven ex. gedurende een korte tijd op de manier zoals vliegenvangers dat ook doen op één plaats in de lucht hangen.

RINGMUS - *Passer montanus*

Jaargast, broedvogel

In 1981 werden 4 tot 7 territoria geteld. Deze bevonden zich aan de Buthkreek en op het plaatje. Ze maken gebruik van boomholten en -spleten om in te nestelen. Op 19/5 werden 12 ex. geteld, op 26/6 10 ex. Op 5/7 werden uitgevlogen jongen gezien.

Nog op 26/7 werden een 15-tal vogels gezien, waarna het aantal getelde ex. afnam en steeds kleine troepjes werden aangetroffen. Zo werden op 17/8 5 ex. gezien, 6 ex. op 8/10, 2 maal overvliegend gehoord op 31/10, 1 gehoord op 6/11, gehoord op 12/1, 2 gehoord op 7/3, terwijl vanaf eind maart het voorkomen weer een regelmatig karakter kregen en ook het aantal vogels toenam. Op 10/4 werden 3 territoria geteld, op 25/4 2.

Vooraf vanaf half oktober tot half januari werden doortrekkende vogels waargenomen, in het voorjaar was dit het geval vanaf begin maart tot begin april.

Met het kappen van een gedeelte van de populierenaanplant op het plaatje gaat aldaar nestelgelegenheid voor de soort verloren.

Enkele oudere gegevens: 40 ex. op 13/7/76, 150 ex. op 9/10/76, ca. 10 territoria op het plaatje op 7/5/77.

VINK - *Fringilla coelebs*

Jaargast, broedvogel

In 1981 waren er op het plaatje 4-6 territoria. Aldaar werden op 24/5 2 zingende vogels gehoord, 6 zingende vogels op 20/6, 4 op 16/7, terwijl de laatste zang gehoord werd op 2/8.

In de periode direkt na de broedtijd werden weinig vogels opgemerkt, met name tussen begin augustus en begin oktober, zo werden bijv. op 24/8 3 ex. gehoord, 1 ex. op 8/9 overvliegend gezien.

Vanaf begin oktober kwam de trek op gang en werden forse aantallen genoteerd. Zo werden op 8/10 nog slechts 6 ex. gezien, op 16/10 werden minimaal 300 ex in 3,5 uur geteld en op 19/10 minstens 250 in eveneens 3,5 uur. In beide gevallen ging het om absolute minimum aantallen, daar veel vogels ongemerkt overtrekken.

De trektellingen werden steeds 's-morgens verricht. De belangrijkste trekrichting was zuidwest.

Ook na deze topdagen werden nog wel doortrekkende vogels gezien, doch in belangrijk kleinere aantallen, bijv. minstens 15 ex. op 26/10 + 6/11, steeds overvliegend gehoord op 23/11; het aantal op deze dag kan ook behoorlijk hoog geweest zijn, doch door de trek over een breed front is het moeilijk een indruk van juiste aantallen te krijgen.

Vanaf begin december nam het aantal doortrekkende vogels verder af, doch doortrek werd nog gekonstateerd tot begin januari, bijv. op 15/12 werd 5 maal overvliegende ex. gehoord, op 31/12 3 maal + 1 ex. ter plaatse, op 4/1 1 maal + 1 ex.

Tijdens de koudere periode in januari werden weinig vogels gezien; weer vanaf eind januari werden wat vogels gezien, bijv. 2 ex. op 20/1, 6 ex. op 21/2, 35 ex. rondzwervend door het gebied op 7/3.

De vroegste zang werd gehoord op 21/3, terwijl vanaf deze datum vermoedelijk de territoria werden bezet.

Doortrek werd nog gekonstateerd tot begin april.

Op 10/5 werd 1 zingend ex. gehoord, terwijl 2 vechtende mannetjes werden gezien.

In 1975 werden maximaal 3 zangposten geteld op 31/5 + 14/6.

In 1976 werden maximaal 2 zangposten genoteerd op 6/5, wel waren in dat jaar in maart 3 zingende ex. aanwezig op 13 + 27/3.

In 1977 werden op 12/3 6 zingende vogels + 1 ♂ gezien en 5 zingende ex. op 8/4; op 30/5 werden 2 zingende ♂ gehoord.

In 1980 was op 5/5 1 paar met nestbouw bezig, terwijl tevens 1 zangpost vastgesteld werd.

KEEP - *Fringilla montifringilla*

Doortrekker

Werd op doortrek vastgesteld vanaf half oktober tot half november en vanaf begin maart tot half april.

De hoogste aantallen werden in het najaar genoteerd. Op 19/10 werden 12 overvliegende vogels genoteerd. Vaak trekken ze door in gezelschap van Vink.

Overige waarnemingen: steeds 1 ex/1 maal gehoord op 13/11, 7/3, 1 + 10/4.

Overvliegende Kepen zijn niet makkelijk op te sporen, vooral niet als de vogels op grote afstand overvliegen. Het is vaak alleen mogelijk de vogels te identificeren, als ze hun kenmerkende roep laten horen.

Genoemde waarnemingen vormen derhalve een absoluut minimum en aangenomen mag worden, dat de soort talrijker doortrekt, dan uit de gegevens blijkt.

GROENLING - *Carduelis chloris*

Jaargast, broedvogel

In 1981 werden 4 tot 6 territoria geteld.

Deze bevonden zich in de bossages langs de Kanaalkade en op het plaatje. Ook rond de Buthkreek waren steeds vogels aanwezig. Zo werden op 7/6 4 territoria geteld, op 26/6 1 + 4 zangposten, 2 zingend + 6 ex. op 16 + 25/7, 9 ex. op 2/8. Laatste zang: 25/7. Een grotere troep werd eveneens geteld op 7/6; nl. 20 ex. Weinig vogels werden gezien na de broedtijd, terwijl geen noemenswaardige doortrek werd gekonstateerd. Zo werden bijv. op 24/8 6 ex. geteld, 2 ex. op 25/9, 5 ex. op 19/10, terwijl de laatste najaarswaarneming gedaan werd op 31/10, toen 3 ex. gezien werden. De vroegste (winter)voorjaarswaarneming werd gedaan op 4/1; 1 ex. Ook in februari werd een enkel exemplaar gezien, doch vanaf begin maart nam het aantal waarnemingen sterk toe, bijv. 1 roepend + 1 zingend op 7/3, 4 ex. op 1/4, 1¹/₄ ex. op 17/4, 3 zangposten + 12 ex. op 10/5. Het aantal territoria lijkt ongeveer gelijk te zijn gebleven in vergelijking met de periode 1975-1977.

PUTTER - *Carduelis carduelis*

Jaargast, broedvogel

In 1981 werden 2-3 territoria geteld. Deze bevonden zich langs de Kanaalkade en aan de Buthkreek. Laatste zang: 9/6. Zo werden op 7-9/6 2 territoria geteld. Vooral na de broedtijd werden rondzwervende vogels gekonstateerd, bijv. 5 ex. op 16/7, 4 ex. op 2/8, 6 ex. waaronder eerstejaars vogels op 3/8, 23 ex. op 10/8. Lichte doortrek werd vastgesteld vanaf begin september, bijv. overvliegend gehoord op 11/9, 3 ex. op 16/10, 1 ex. op 23/11. De vroegste (winter)voorjaarswaarneming werd gedaan op 29/1, toen 6 overvliegende vogels werden gezien. Vanaf begin april werden de territoria bezet, bijv. 1 zangpost op 1/4, 1 paar op 17/4, 6 ex. op 10/5. Het halfopen parklandschap is bij uitstek geschikt als broedbiotoop voor de soort en een verdere toename kan verwacht worden. De soort lijkt momenteel iets talrijker dan gedurende de midden jaren 70; in 1975 was er misschien 1 territorium, in 1976 eveneens mogelijk 1, in 1977 minimaal 1.

SIJS - *Carduelis spinus*

Doortrekker, wintergast

Werd gezien tussen 19/10 en 17/4. Op 19 + 26/10 werden steeds 4 overvliegende ex. gezien, terwijl ook in november en december vrij geregeld overvliegende ex. werden geteld. Op 15/12 werd een troep van 11 ex. ter plaatse fouragerend in elen waargenomen. Opvallend was het aantal doortrekkende ex. op 31/12, wellicht onder invloed van invallende kou, toen een vrij konstante stroom geteld werd en gedurende slechts een half uur reeds 96 ex. werden gezien. Naar het totaal overvliegende vogels kan slechts gegist worden, doch vermoedelijk waren er dit meerdere honderden. Terugtrekkende vogels werden op 29/1 eveneens in relatief groot aantal gezien; troep gehoord + 45 overvliegend, op 28/2 werden minimaal 68 ex. overvliegend gezien. Naast deze hogere aantallen werden vaak kleinere troepen aangetroffen, bijv. 2 overvliegend op 7/2, 7 ex. op 21/2, steeds 1 ex. op 7 + 14/3, 1 ex. op 10/4 en 3 overvliegende vogels op 17/4. Ook uit andere jaren werden soms grotere troepen gezien, bijv. 40 ex. op 13/12/75.

KNEU - *Carduelis cannabina*

Zomergast, broedvogel

Zowel in 1981 als in 1982 waren 2 tot 4 territoria aanwezig, vooral langs de Kanaalkade en aan de Buthkreek. Hier profiteren ze van recente aanplantingen en ze nestelen in struikgewas in het halfopen parklandschap.

In de zomermaanden werden vaak overvliegende vogels gezien.

Op 25/7 bijv. werd 1 zingend ex. gehoord + 5 ex, op 10/8 12 ex, nog op 24/8 1 zingende vogel + 3 X overvliegend, 6 ex. op 31/8. Lichte doortrek werd gekonstateerd vanaf begin september, bijv. 2 ex. op 11/9, 4 ex. op 25/9, 2 ex. op 8/10, terwijl de laatste najaarswaarneming werd gedaan op 23/11, toen 6 ex. overvliegend werden gezien.

De vroegste voorjaarswaarneming werd gedaan op 10/4, toen 1 ex. werd gezien en tevens 1 zingende vogel gehoord werd; vanaf deze datum werden wat meer vogels gezien terwijl ook de territoria bezet werden.

Op 25/4 waren 5 paar aanwezig en op 10/5 werden naast 9 ex. 2 zangposten vastgesteld.

Uit andere jaren zijn wat grotere troepen bekend, bijv. 30 ex. op 1/11/75, 30 ex. op 25/9/76, minimaal 43 ex. op 5/5/80 waaronder 8 zingende vogels.

Door het regelmatig terugkerende snoeiwerk om. in het park langs de Kanaalkade lijkt een fluktuerende broedvogelstand het normale beeld te zijn van de soort; in sommige jaren ontbreekt de soort praktisch geheel, terwijl in een ander jaar makkelijk meerdere zangposten opgespoord kunnen worden.

BARMSIJS - *Carduelis flammea*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ♂ op 21/2.

GOUDVINK - *Pyrrhula pyrrhula*

Zeldzame gast

1 waarneming: 1 ♂ op 18/9.

GEELGORS - *Emberiza citrinella*

Zeldzame gast

3 waarnemingen: steeds 1 ex. op 23/11, 10 + 31/12.

RIETGORS - *Emberiza schoeniclus*

Jaargast, broedvogel

In 1981 werden 18 tot 22 territoria geteld. Deze bevonden zich in de rond de kreek gelegen rietvelden.

Op 13-19/5 werden in het hele gebied 16 territoria geteld, op 7-9/6 20 territoria. Vanaf half juni nam de zangactiviteit sterk af, bijv. nog 8 zingende ex. op 20-26/6 in het hele gebied, 5 zangposten op 16/7, 2 zingende ex. op 3/8. Hoewel op 5/8 nog 15 ex. werden geteld, nam het aantal waargenomen ex. na de broedtijd af, bijv. 8 ex. op 31/8, 7 ex. op 25/9, 6 ex. op 19/10, 5 ex. op 23/11, waarna het aantal waargenomen ex. nog verder afnam. Vooral in deze periode vanaf begin december tot eind februari werden vaak slechts enkele ex. gezien, bijv. 3 ex. op 15/12, 2 ex. op 4/1, 2 ex. 29/1, 3 ex. op 24/2.

Een toename van het aantal werd vastgesteld vanaf begin maart, bijv. 5 ex. + 1 zingende vogel op 7/3, 2 ex. + 8 zangposten op 21/3, 15 territoria op 1/4, 3 zangposten + 18 ex. op 6/5.

Vooraf buiten de broedtijd werden soms fouragerende vogels op

bouw- en grasland gezien, soms samen met piepers en vinkachtigen. Meestal echter leven ze vrij verborgen in het riet en zijn alleen tijdens de broedtijd, als de vogels zingen makkelijk op te sporen. Het lage aantal buiten de voortplantingstijd kan wellicht door dit onopvallende gedrag verklaart worden; vrij zeker is een relevant aantal aan de aandacht ontsnapt.

De indruk bestaat, dat de Rietgors in aantal is achteruit gegaan, dit ten opzichte van de periode 1974 tot 1977. Dit vermoeden kan niet worden gekonkretiseerd door exakte gegevens.

4. DE PLANTENWERELD

Onderstaande beschrijving is voornamelijk gebaseerd op gegevens die verzameld zijn door de Provinciale Planologische Dienst van Zeeland, gevestigd te Middelburg, tijdens inventarisaties in 1982. De flora en vegetatie zullen in het kort worden beschreven aan de hand van een vrij grove indeling van de vegetatietypen. Hieruit blijkt dat de Axelse kreek vele verschillende vegetatietypen herbergt, waardoor het gebied bijzonder rijk genoemd kan worden aan plantesoorten. Deze diversiteit aan vegetatietypen vormen eveneens een belangrijke faktor voor de soortenrijkdom aan vogels.

Op bijgaand kaartje is aangegeven waar de verschillende vegetatietypen gelegen zijn. Vanuit het open water van de Axelse kreek zullen achtereenvolgens de riet- en moerasvegetaties, de graslandvegetaties, ruderales en ruigte vegetaties besproken worden. De aanwezige veedrinkputten zullen apart worden behandeld.

a. Vegetaties van open water

Het open water van de Axelse kreek bevat geen of nauwelijks plantesoorten. Slechts enkele soorten zijn aanwezig: Klein-, Bult- en Puntkroos, Schedefonteinkruid en Zannichellia. Deze geringe soortenrijkdom kan verklaard worden door het feit, dat het water brak is. Het zoutgehalte is een belangrijke faktor voor het ontbreken van veel soorten.

b. Riet- en biezenvetaties

Deze vegetaties bepalen in hoofdzaak de aanblik van de gehele Axelse kreek. Het gaat om forse soorten, die door het hele gebied talrijk aanwezig zijn. Het is de eerste begroeiing langs het open water en komt in de zone voor die het grootste deel van het jaar net onder water staat.

Hierdoor hebben deze vegetaties een lintvormig karakter, hoewel er hier en daar uitgebreidere rietmoerassen zijn ontstaan. Typische soorten voor deze riet- en biezenvetaties zijn, naast algemene soorten als Riet, Zee- en Mattenbies, ook meer bijzondere soorten als Oeverzegge, Grote waterweegbree, Liesgras, Gele lis, Rietgras, Waterzuring, Kleine lisdodde, Echte valerian, Rode waterereprijs, Kalmoes, Zwanebloem, Groot moerasscherm en Gele waterkers.

c. Zoetvochtige moerasvegetaties

De riet- en biezenvetaties worden veelal langs één zijde begrensd door zoetvochtige moerasvegetaties. Bij gunstige omstandigheden (relatief extensieve beweiding en vrij schrale bodem) kunnen er bijzonder soortenrijke vegetaties tot ontwikkeling komen, met voor Zeeland bijzondere soorten. Hoewel er hier plantesoorten voorkomen die typerend zijn voor zoete situaties, zijn de echte zoutmijdende plantesoorten als Pijptorkruid en Waterpeper hier zeldzaam.

Algemener, maar daardoor niet minder bijzonder, zijn soorten als Pinksterbloem, Zeegroene -, Gewone -, Valse vos-, Pluim- en Oeverzegge, Gewone en Slanke waterbies, Lidrus, Moeraswalstro, Geplooid vlotgras, Lidsteng, Waternavel, Zomprus, Echte koekoeksbloem, Wolfspoot, Driedelig tandzaad, Penningkruid, Watermunt, Zomp- en Moerasvergeet-mij-nietje, Watertorkruid, Grote ratelaar, Zeezuring, Moeraszuring, Blauw glidkruid, Kleine en Grote watereppe, Poelruit en Moeraszoutgras.

d. Graslanden

Graslanden vormen de overgang tussen het laaggelegen kreekgebied en het hoger gelegen bouwland. Aangezien de Axelse kreek een brede en

relatief diepe kreek is waarvan de oevers steil oplopen, is er nooit veel grasland rondom de kreek geweest. Het aanwezige grasland wordt volledig beweid. Er kunnen verschillende typen onderscheiden worden; nl. van de kreek af van nat naar droog, voedselarm naar voedselrijk, wat de soortenrijkdom betreft; van soortenrijk naar -arm:

1. Fraaie soortenrijke graslandvegetaties, reliëfrijk, met afwisseling van hogere, droge en lagere vochtigere gedeelten.

Op de laagste gedeelten hiervan zijn veelal nog zoetvochtige moerasvegetaties aanwezig met diverse hiervoor genoemde soorten. De aanwezigheid van bijv. Geknikte vossestaart duidt op vochtige omstandigheden, waardoor ook andere soorten als Moeraswalstro, Pinksterbloem, Reukgras, Rietzwenkgras, Waterkers, Zomprus ed. kunnen voorkomen. Door het reliëf in het grasland kunnen er op korte afstand van elkaar, naast vochtige vegetaties, ook vegetaties voorkomen die typerend zijn voor hogere en drogere graslanden. Veelal is een hoger gelegen stuk grasland zanderiger en daardoor schraler dan het lagere gedeelte. Hierop groeien soorten als Kamgras, Veldgerst, Brunel, Zandmuur, Herfstleeuwetand, Gewoon struisgras, Klein streepzaad en Knolboterbloem.

2. Enigzins reliëfrijk grasland, minder soortenrijk.

Deze zone vormt de overgang tussen 1 en 3 met behalve diverse onder 1 genoemde ook reeds verschillende soorten, die typerend zijn voor het soortenarm kultuurgrasland.

3. Soortenarm kultuurgrasland.

Dit is het grasland dat volgens moderne agrarische methoden wordt beheerd. De grondwaterstand is relatief laag, waardoor een hoge veebezetting mogelijk is. De intensieve begrazing, gepaard met een hoge mestgift zorgen ervoor, dat slechts enkele zg. kultuurgrassen domineren. Dit type grasland, dat zeer soortenarm is herbergt slechts typische soorten als Engels raaigras, Ruw beemdgras, Timotheegras, Grote weegbree en Witte klaver, die alle overige soorten verdringen.

Zowel in het verleden als momenteel worden veel graslanden omgezet tot deze kultuurgraslanden. Dit betekend een ernstige aantasting voor tal van ecologische waarden.

Tevens is er een vrij uitgebreid suk grasland aan de zuidoost zijde van het gebied (het plaatje), wat volgeplant is met populier. Een belangrijk deel hiervan is in het voorjaar van 1982 gekapt en opnieuw ingeplant met jonge bomen.

e. Zoutvegetatie

Op een enkele plaats in het westelijk deel van de Axelse kreek is op een laaggelegen gedeelte duidelijk zilte invloed waarneembaar. Hierdoor kunnen er bijzondere soort voorkomen als Echte Heemst, Zeeaster, Spiesmelde, Melkkruid, Zilte rus, Behaarde boterbloem, Aardbeiklaver en Strandzoutgras.

f. Aanplantingen

Vooraf langs de Kanaalkade en de Kinderdijk zijn diverse aanplantingen te vinden. Hierin bevinden zich weinig opwindende soorten als Spaanse aak, Zwarte els, Ruwe berk, Es, populier en wilg.

g. Ruderale vegetaties

Op diverse plaatsen verspreid door het gebied zijn ruderales vegetaties te vinden, waarin voornamelijk soorten als Grote brandnetel, Kleefkruid en Kweek overheersen. Op vochtige plaatsen of in het riet komen daar soorten voor in de plaats zoals Harig wilgeroosje,

Bitterzoet, Haagwinde en Koninginnekruid.

h. Veedrinkputten

Aan de zuidkant van het plaatje zijn 4 putjes aanwezig, die in doorsnede variëren van 3 tot 5 meter. Over het algemeen zijn de oevers zo steil, dat ze door het vee worden vertrapt. Sommige putjes staan gedurende bepaalde perioden droog. Desondanks zijn er hier en daar toch zeer bijzondere vegetaties ontstaan. Op en in het water groeien planten als Klein kroos, soms vergezeld door het zeldzame Tenger fonteinkruid. De oevers van de putjes herbergen zoetvochtige moerasvegetaties, met soorten als Pinksterbloem, Gewone en Slanke waterbies, Geplooid vlotgras, Watermunt, Waterkers, Moeraszuring, Kleine watereppe, Rode waterereprijs, Grote waterweegbree, Zomprus, Wolfspoot, Zompvergeet-mij-nietje, Waterranonkel, Rode ganzevoet en Lidrus.

i. Toelichting op de soortenlijst

In de navolgende lijst zijn de plantesoorten opgenomen, die door medewerkers van de Provinciale Planologische Dienst tijdens de reeds genoemde onderzoeken werden aangetroffen; enkele aanvullingen van anderen zijn eveneens opgenomen.

Vermeld zijn de wetenschappelijke en de nederlandse naam, beide volgens Heukels/Van der meijden, Flora van Nederland, 20ste druk, 1983.

Achter iedere soort staat een letter vermeld, die de relatie aangeeft tussen betreffende soort en het grondwater, volgens Dr. G. Londo, Nederlandse lijst van hydro-, freato- en afreatofyten, 1975. Het gebruik van deze codes behoeft enige toelichting. Veel plantesoorten die gebonden zijn aan hoge waterstanden, zijn de laatste decennia in ons land sterk achteruitgegaan als gevolg van grondwaterstands daling ("waterbeheersingswerken"), drinkwaterwinning en in het algemeen als gevolg van verslechtering van de waterkwaliteit. Het is derhalve van groot belang om de vegetaties, waarin dergelijke kwetsbare plantesoorten nog voorkomen, tegen verdere aantasting te behoeden. Deze lijst van hydro-, freato- en afreatofyten laat zien, om welke plantesoorten het in dit gebied gaat en geeft naast de flora- en vegetatiebeschrijving van hier voor aan, welk belang de Axelse kreek heeft voor het herbergen van botanische waarden.

Soorten die vallen onder de kategoriën H, W, F, f, (f) en soms ook a, het gaat hier om een aanzienlijk deel van het totale soortenaantal, zijn allen zeer gevoelig voor veranderingen in de waterhuishouding.

De codes in de soortenlijst achter de namen van de planten hebben de volgende betekenis:

H Hydrofyten of waterplanten. Dit zijn planten waarvan de vegetatieve delen zich in normale omstandigheden onder water en/of drijvend op het wateroppervlak bevinden. Deze soorten vereisen permanent water, hoewel diverse een korte periode van droogvallen kunnen overleven. Alleen de generatieve delen (bloemen, vruchten) steken bij vele soorten boven het wateroppervlak uit.

W Soorten die in Nederland voor een goede ontwikkeling en voltooiing van hun levenscyclus (o.a. kieming) vereisen, dat het (grond)water gedurende een deel van het jaar, cq. min of meer permanent, ongeveer even hoog of hoger dan het maaiveld staat in jaren met normale waterstanden.

Tot deze categorie behoren o.a. vele moerasplanten, soorten die onder water wortelen, maar waarvan de stengels met bladeren

grotendeels boven het water uitsteken, amfibische soorten die meestal een deel van het jaar ondergedoken zijn en daarna droogvallen en verder allerlei eenjarige soorten waarvan het kiemingsmilieu gebonden is aan recent drooggevallen bodem. Enkele tot deze categorie behorende soorten, o.a. Riet, kunnen incidenteel ook buiten de invloedssfeer van het grondwater groeien, maar kunnen daar niet kiemen. Behoudens deze uitzonderingen kunnen alle soorten van deze categorie tot de obligate freatofyten gerekend worden.

- F Soorten die in Nederland uitsluitend groeien binnen de invloedssfeer van het freatisch oppervlak, dat zich in de regel onder het maaiveld bevindt. Het zijn obligate freatofyten.
- f Soorten die in Nederland hoofdzakelijk of vrijwel uitsluitend groeien binnen de invloedssfeer van het freatisch oppervlak, dat zich in de regel onder het maaiveld bevindt. De soorten van deze categorie, alsook die van de volgende; (f) en a, zijn niet-obligate freatofyten.
- (f) Soorten die in het grootste deel van hun verspreidingsgebied in Nederland binnen de invloedssfeer van het freatisch oppervlak groeien (grondwater in de regel onder het maaiveld), maar die in bepaalde gebieden ook veel buiten deze invloedssfeer voorkomen.
Meestal betreft het soorten, die alleen op kalkrijke bodem in Zuid-Limburg 'droog' kunnen groeien. In dit geval komt deze categorie overeen met de vorige.
- a Soorten die in vele milieu's in Nederland niet aan de invloedssfeer van het freatisch oppervlak gebonden zijn (dus daar afreatofyt zijn), doch die lokaal (meestal in duin- of andere zandgebieden) wel uitsluitend of voornamelijk aan deze invloedssfeer gebonden zijn.
- A Soorten die in hun verspreiding binnen Nederland niet aan de invloedssfeer van het freatisch oppervlak gebonden zijn (afreatofyten). Veel soorten kunnen echter wel binnen voornoemde invloedssfeer aangetroffen worden, vaak zelfs talrijk.
- z Soorten die alleen in zilte milieu's worden aangetroffen.
Soorten die behalve in zilte milie's ook wel (soms incidenteel) in milieu's met zoet grondwater voorkomen zijn bij een van de bovenstaande kategoriën ingedeeld.

Enkele soorten zijn onderstreept. Dit duidt aan, dat de betreffende soorten kenmerkend zijn voor de meer konstante (minder dynamische) en/of relatief voedselarme (oligotrofe) en/of uitwendig kwetsbare milieu's, ofwel dat het relatief zeldzame soorten van meer dynamische en/of voedselrijkere milieu's zijn.

j. Soortenlijst

Acer campestre	Spaanse aak	A
A. pseudoplatanus	Gewone esdoorn	A
Achillea millefolium	Gewoon duizendblad	A
Acorus calamus	Kalmoes	W
Aegopodium podagraria	Zevenblad	A
Aesculus hippocastanum	Witte paardekastanje	A
Aethusa cynapium	Hondspeterselie	A
Agrimonia eupatoria	Gewone agrimonie	A
Agrostis stolonifera	Fioringras	A
A. capillaris	Gewoon struisgras	A
Alisma lanceolatum	Middelste waterweegbree	W
A. plantago-aquatica	Grote waterweegbree	W
Allium vineale	Kraailook	A
Alnus glutinosa	Zwarte els	f
Alopecurus geniculatus	Geknikte vossestaart	f
Althaea officinalis	Echte heemst	<u>F</u>
Amaranthus spec.	Amarant	
Amagallis arvensis	Gewoon guichelheil	A
Angelica sylvestris	Gewone engelwortel	A
Anthoxanthum odoratum	Reukgras	A
Anthriscus sylvestris	Fluitekruid	A
Apera spica-venti	Windhalm	A
Apium nodiflorum	Groot moerasscherm	<u>W</u>
Arctium spec.	Klis	A
Arenaria serpyllifolia	Zandmuur	A
Arrhenatherum elatius	Frans raaigras	A
Artemisia vulgaris	Bijvoet	A
Asparagus officinalis	Asperge	A
Aster tripolium	Zeeaster	W
Atriplex prostrata	Spiesmelde	A
A. patula	Uitstaande melde	A
Avena fatua	Oot	A
Ballota nigra	Ballote	A
Bellis perennis	Madeliefje	A
Berberis spec.	Berberis	
Berula erecta	Kleine watereppe	W
Betula pendula	Ruwe berk	A
Bidens tripartita	Gevleugeld tandzaad	W
Bromus mollis	Zachte dravik	A
B. sterilis	IJle dravik	A
Butomus umbellatus	Zwanebloem	W
Callitriche spec.	Sterrekroos	H
Calystegia sepium	Haagwinde	A
Capsella bursa-pastoris	Herderstasje	A
Cardamine hirsuta	Kleine veldkers	A
C. pratensis	Pinksterbloem	f
Carex acuta	Scherpe zegge	W
C. flacca	Zeegroene zegge	(<u>f</u>)
C. hirta	Ruige zegge	A
C. nigra	Gewone zegge	F
C. cuprina	Valse voszegge	F
C. paniculata	Pluimzegge	W
C. riparia	Oeverzegge	W
Carpinus betulus	Haagbeuk	A
Carum carvi	Echte karwij	A
Centaurea spec.	Knoopkruid	A
Centaureum erythraea	Echt duizendguldenkruid	<u>a</u>
Cerastium glomeratum	Kluwenhoornbloem	A
C. fontanum	Gewone hoornbloem	A

<i>Chenopodium album</i>	Melganzevoet	A
<i>C. ficifolium</i>	Stippelganzevoet	A
<i>C. rubrum</i>	Rode ganzevoet	A
<i>Cichorium intybus</i>	Wilde cichorei	A
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel	A
<i>C. vulgare</i>	Speerdistel	A
<i>Convolvulus arvensis</i>	Akkerwinde	A
<i>Coronopus squamatus</i>	Grote varkenskers	A
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	A
<i>Cotoneaster spec.</i>	Cotoneaster	
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn	A
<i>Crepis capillaris</i>	Klein streepzaad	A
<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamgras	A
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar	A
<i>Daucus carota</i>	Peen	A
<i>Digitaria ischaemum</i>	Glad vingergras	A
<i>D. sanguinalis</i>	Harig vingergras	A
<i>Diplotaxis muralis</i>	Muurzandkool	A
<i>D. tenuifolia</i>	Gewone zandkool	A
<i>Dipsacus fullonum</i>	Wilde kaardebol	a
<i>Echinochloa crus-galli</i>	Hanepoot	A
<i>Eleocharis palustris ssp. palustris</i>	Gewone waterbies	W
<i>E. palustris ssp. uniglumis</i>	Slanke waterbies	W
<i>Elymus pycnanthus</i>	Strandkweek	A
<i>E. repens</i>	Kweek	A
<i>Epilobium ciliatum</i>	Beklierd wilgeroosje	F
<i>E. hirsutum</i>	Harig wilgeroosje	f
<i>E. parviflorum</i>	Kleinbloemige basterdwederik	F
<i>E. tetragonum</i>	Kantig wilgeroosje	f
<i>Epipactis helleborine</i>	Breedbladige wespenorchis	A
<i>Equisetum arvense</i>	Heermoes	A
<i>E. palustre</i>	Lidrus	W
<i>Eragrostis minor</i>	Klein liefdegras	A
<i>Erigeron canadensis</i>	Canadese fijnstraal	A
<i>Erodium cicutarium</i>	Gewone reigersbek	A
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	Gewone steenraket	A
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid	(f)
<i>Euphorbia helioscopia</i>	Kroontjeskruid	A
<i>E. peplus</i>	Tuinwolfsmelk	A
<i>Festuca arundinacea</i>	Rietzwenkgras	f
<i>F. pratensis</i>	Beemdlangbloem	A
<i>F. rubra</i>	Rood zwenkgras	A
<i>Fraxinus excelsior</i>	Es	(f)
<i>Galeopsis tetrahit</i>	Gewone hennepnetel	A
<i>Galinsoga ciliata</i>	Behaard knopkruid	A
<i>Galium aparine</i>	Kleefkruid	A
<i>G. mollugo</i>	Glad walstro	A
<i>G. palustre</i>	Moeraswalstro	W
<i>Geranium dissectum</i>	Slipbladige ooievaarsbek	A
<i>G. molle</i>	Zachte ooievaarsbek	A
<i>G. pusillum</i>	Kleine ooievaarsbek	A
<i>Glaux maritima</i>	Melkkruid	W
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif	A
<i>Glyceria fluitans</i>	Mannagras	W
<i>G. maxima</i>	Liesgras	W
<i>G. plicata</i>	Geplooid vlotgras	W
<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Reuzenbereklaaw	A
<i>H. sphondylium</i>	Bereklaaw	A
<i>Hippuris vulgaris</i>	Lidsteng	H

Holcus lanatus	Gestreepte witbol	f
Hordeum murinum	Kruipertje	A
H. secalinum	Veldgerst	A
Hydrocotyle vulgaris	Waternavel	W
Hypericum perforatum	Sint Janskruid	A
Hypochaeris radicata	Gewoon biggekruid	A
Iris pseudacorus	Gele lis	W
Juncus acutiflorus	Veldrus	<u>W</u>
J. articulatus	Zomprus	f
J. bufonius	Greppelrus	f
J. gerardii	Zilte rus	z
J. inflexus	Zeegroene rus	f
Lamium album	Witte dovenetel	A
L. purpureum	Paarse dovenetel	A
Lapsana communis	Akkerkool	A
Lathyrus pratensis	Veldlathyrus	A
Lemna gibba	Bultkroos	H
L. minor	Klein kroos	H
L. trisulca	Punkroos	H
Leontodon autumnalis	Herfstleewetand	A
Lepidium ruderales	Steenkruidkers	A
Leucanthemum vulgare	Margriet	A
Ligustrum ovalifolium	Haagliguster	A
L. vulgare	Wilde liguster	A
Lilium spec.	Lelie	
Linaria vulgaris	Vlasbekje	A
Lolium multiflorum	Italiaans raaigras	A
L. perenne	Engels raaigras	A
Lotus corniculatus	Gewone rolklaver	A
Lychnis flos-cuculi	Echte koekoeksbloem	F
Lycopus europaeus	Wolfspoot	W
Lysimachia nummularia	Penningkruid	f
Malva neglecta	Klein kaasjeskruid	A
M. sylvestris	Groot kaasjeskruid	A
Matricaria maritima	Reukeloze kamille	A
M. discoidea	Schijfkamille	A
M. recutita	Echte kamille	A
Medicago lupulina	Hopklaver	A
M. sativa	Luzerne	A
Melilotus spec.	Honingklaver	A
Mentha aquatica	Watermunt	F
M. arvensis	Akkermunt	f
Mercurialis annua	Eenjarig bingelkruid	A
Myosotis arvensis	Middelst vergeet-mij-nietje	A
M. laxa	Zompvergeet-mij-nietje	W
M. palustris	Moerasvergeet-mij-nietje	W
Nasturtium spec.	Waterkers	W
Odontites verna	Rode ogentroost	A
Oenanthe aquatica	Watertorkruid	W
O. fistulosa	Pijptorkruid	W
Ononis spinosa	Kattedoorn	A
Papaver dubium	Kleine klaproos	A
P. rhoeas	Gewone klaproos	A
Pastinaca sativa	Pastinaak	A
Phalaris arundinacea	Rietgras	f
Phleum pratense	Timotheegras	A
Phragmites australis	Riet	W
Pinus sylvestris	Grove den	A
Plantago lanceolata	Smalle weegbree	A

Plantago major	Grote weegbree	A
Platanus X hybrida	Gewone plataan	A
Poa annua	Straatgras	A
P. pratensis	Veldbeemdgras	A
P. trivialis	Ruw beemdgras	A
Polygonum amphibium	Veenwortel	f
P. aviculare	Varkensgras	A
P. convolvulus	Zwaluwtong	A
P. hydropiper	Waterpeper	W
P. lapathifolium	Knopige duizendknoop	a
P. persicaria	Perzikkruid	A
Populus alba	Witte abeel	A
P. X canadensis	Canada populier	A
P. canescens	Grauwe abeel	A
Potamogeton pectinatus	Schedefonteinkruid	H
P. pusillus	Tenger fonteinkruid	H
Potentilla anserina	Zilverschoon	a
P. reptans	Vijfvingerkruid	A
Prunella vulgaris	Brunel	a
Prunus padus	Vogelkers	(f)
P. spinosa	Sleedoorn	A
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes	f
Quercus robur	Zomereik	A
Ranunculus acris	Scherpe boterbloem	A
R. aquatilis	Fijne waterranonkel	H
R. bulbosus	Knolboterbloem	A
R. repens	Kruipende boterbloem	A
R. sardous	Behaarde boterbloem	a
R. sceleratus	Blaartrekkende boterbloem	W
Rhinanthus angustifolius	Grote ratelaar	(f)
Rorippa amphibia	Gele waterkers	W
R. palustris	Moeraskers	f
R. sylvestris	Akkerkers	a
Rosa canina	Hondsroos	A
R. spec.	Roos	
Rubus caesius	Dauwbraam	A
R. ulmifolius		
Rumex acetosa	Veldzuring	A
R. conglomeratus	Kluwenzuring	A
R. crispus	Krulzuring	A
R. hydrolapathum	Waterzuring	W
R. maritimus	Zeezuring	W
R. obtusifolius	Ridderzuring	A
R. palustris	Moeraszuring	W
Sagina apetala	Tengere vetmuur	A
S. procumbens	Liggende vetmuur	A
Salix alba	Schietwilg	W
S. caprea	Boswilg	A
S. cinerea	Grauwe wilg	F
S. viminalis	Katwilg	W
Sambucus nigra	Gewone vlier	A
S. nigra var. laciniata	Peterselievlier	A
Saponaria officinalis	Zeepkruid	A
Scirpus lacustris	Mattenbies	W
S. maritimus	Zeebies	W
Scutellaria galericulata	Blauw glidkruid	F
Sedum acre	Muurpeper	A
Senecio congestus	Moerasandijvie	W
S. erucifolius	Smalbladig kruiskruid	A

Senecio jacobaea	Jacobskruiskruid	A
S. vulgaris	Klein kruiskruid	A
Setaria viridis	Groene naalbaar	A
Silene pratensis	Avondkoekoeksbloem	A
Sinapis arvensis	Herik	A
Sisymbrium officinale	Gewone raket	A
Sium latifolium	Grote watereppe	W
Solanum dulcamara	Bitterzoet	(f)
S. nigrum	Zwarte nachtschade	A
Solidago canadensis	Canadese guldenroede	A
Sonchus arvensis	Akkermelkdistel	A
S. asper	Brosse melkdistel	A
S. oleraceus	Gewone melkdistel	A
Sorbus aucuparia	Wilde lijsterbes	A
Sparganium erectum	Grote egelskop	W
Stachys palustris	Moerasandoorn	f
Stellaria media	Vogelmuur	A
Symphytum officinale	Smeerwortel	f
Tanacetum spec.	Paardebloem	
Thalictrum flavum	Poelruit	F
Thlaspi arvense	Witte krodde	A
Tilia cordata	Winterlinde	A
Torilis japonica	Heggedoornzaad	A
Tragopogon pratensis ssp. minor	Kleine morgenster	A
Trifolium campestre	Liggende klaver	A
T. dubium	Kleine klaver	A
T. fragiferum	Aardbeiklaver	f
T. hybridum	Basterdklaver	A
T. pratense	Rode klaver	A
T. repens	Witte klaver	A
Triglochin maritima	Schorrezoutgras	Z
T. palustris	Moeraszoutgras	W
Tussilago farfara	Klein hoefblad	A
Typha angustifolia	Kleine lisdodde	W
T. latifolia	Grote lisdodde	W
Ulmus spec.	Iep	
Urtica dioica	Grote brandnetel	A
U. urens	Kleine brandnetel	A
Valeriana officinalis	Echte valeriaan	f
Veronica arvensis	Veld-ereprijs	A
V. catenata	Rode water-ereprijs	W
V. filiformis	Draad-ereprijs	A
V. persica	Grote ereprijs	A
Viburnum opulus	Gelderse roos	F
Vicia cracca	Vogelwikke	A
V. sativa	Voederwikke	A
V. tetrasperma	Vierzaadwikke	A
Zannichellia palustris	Zannichellia	H

5. PLANOLOGIE

a. Streekplan Oost-ZeeuwsVlaanderen

Het Streekplan Oost-ZeeuwsVlaanderen is vastgesteld bij besluit van de Provinciale Staten van Zeeland op 21 oktober 1977.

Op de functionele kaart van dit streekplan staat de Axelse kreek aangegeven als een gebied waar natuurbehoud prevaleert boven andere belangen. Ten zuid-oosten van de kreek wordt een mogelijke uitbreiding van de dagrecreatie aangegeven. Het gaat hier om het opspuitingsgebied Smidsschorre, waar inmiddels o.a. een motorcross-terrein en een zweefvliegveld tot ontwikkeling zijn gekomen. De tekst van het streekplan geeft aan welke bedoelingen Provinciale Staten hebben met de aanwijzing van een gebied tot Natuurgebied. Met betrekking tot de Axelse kreek kunnen de volgende citaten worden aangehaald: "De kreken zijn voor het Zeeuwsch-Vlaamse landschap zeer karakteristiek. Hun schoonheid wordt in hoge mate bepaald door de gaafheid van hun omgeving. De agrarische terreinen welke de kreken omringen zullen dan ook bijzondere landschappelijke aandacht verdienen"; pag. 38. En ten aanzien van het natuurlijk milieu: "De natuurgebieden vormen daarin evenwel de belangrijkste steunpunten en reservoirs van het natuurlijk milieu. De flora en fauna worden hier beschermd en kunnen zich in natuurlijk evenwicht handhaven en ontwikkelen. Als zodanig kunnen zij een verrijkende invloed op hun omgeving hebben waar de omstandigheden voor het voortbestaan van natuurlijke levensgemeenschappen meestal minder gunstig zijn"; pag. 40. Ten aanzien van recreatie: "Enige andere natuurgebieden, te weten .....het oostelijk deel van de Axelse kreek..... hebben een belangrijkere recreatiefunctie dan in beginsel aan de andere natuurgebieden kan worden toegekend, of bieden de mogelijkheid deze functie te verwerven mits de natuurwetenschappelijke waarde van deze natuurgebieden niet wordt verminderd." Het is niet precies duidelijk wat de Provincie hiermee voorstaat, maar van groot belang is: "De maatregelen hiertoe vergen daarom een afstemming op het karakter van de verschillende gebieden en de mate van bescherming welke zij behoeven." en "De natuurwetenschappelijke waarde van de natuurgebieden maakt in vele gevallen voorts een bescherming nodig door beperkende maatregelen in het omringende gebied."; pag 40/41. Samenvattend kan gesteld worden dat Provinciale Staten van Zeeland de bescherming van natuurgebieden als de Axelse kreek van zeer groot belang achten, terwijl ook de directe omgeving ervan bescherming behoeft.

Met betrekking tot de recreatie wordt het Streekplan doorkruist door het Provinciaal Beleidsplan voor Recreatie en Toerisme, waarvan in maart 1984 het ontwerp verschenen is.

Hierin wordt Axel aangegeven als concentratiegebied, waar stimulering van het kooptoerisme centraal staat, middels voorzieningen in de dagrecreatieve sfeer. Met nadruk wordt echter gesteld, dat dit beleidsplan een sektornota is, waarbij niet of nog onvoldoende rekening is gehouden met andere belangen.

b. Bestemmingsplan Buitengebied Gemeente Axel

In het Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Axel, zoals dit door de raad is goedgekeurd op 26-6-1973, staat de Axelse kreek aangegeven als beschermd natuurgebied (bN). In het bestemmingsplan valt hier o.a. over te lezen: "In het onderhavige gebied liggen een aantal natuurgebieden die ook via gebruiksbepalingen een adequate bescherming moeten verkrijgen"; pag. 1. "Het behoud van zoveel mogelijk kreken en kreekrestanten is van belang voor de biologische rijkdom van het Zeeuws-Vlaamse gebied"; pag 19. "De drassige weilanden langs de Axelsche kreek zijn belangrijk als broed- en fourageerplaatsen van weidevogels"; pag. 21. "Waterstaatkundige verbeteringen dienen zonder belemmering te kunnen worden uitgevoerd indien de

natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarde van bepaalde, in dit opzicht belangrijke terreinen niet in gevaar wordt gebracht"; pag. 33. "De in 2.1.4. genoemde natuurgebieden dienen de zwaarste bescherming te verkrijgen"; pag. 33.

Voor beschermde natuurgebieden is artikel 12 uit het bestemmingsplan buitengebied van kracht, wat als volgt luidt:

Artikel 12. Beschermd natuurgebied (bN)

1. De gronden met de bestemming beschermd natuurgebied mogen uitsluitend worden gebruikt voor het behoud en herstel van de daaraan eigen natuurwetenschappelijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden en voor de houtproductie een en ander met inachtneming van de op de kaart aangewezen subbestemming.
2. Op deze gronden mogen uitsluitend worden gebouwd cq. geplaatst:
  - a) eenvoudige recreatieve voorzieningen als een bank, afvalbak en wegwijzer;
  - b) andere bouwwerken ten behoeve van het in lid 1 toegestane gebruik.
3. Het is verboden zonder of in afwijking van een aanlegvergunning van burgemeester en wethouders -die slechts mag worden verleend indien geen schade wordt toegebracht aan dan wel herstel verzekerd is van de in lid 1 genoemde waarden en na ontvangen verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde staten- de volgende werken en werkzaamheden, geen normale onderhoudswerkzaamheden of werkzaamheden ten behoeve van de houtproductie zijnde, uit te voeren:
  - a) het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
  - b) werkzaamheden, die wijziging van de waterhuishouding of de waterstand beogen of tot gevolg hebben;
  - c) het verrichten van afgravings-, ophogings-, graaf-, bagger- en ontginningswerkzaamheden;
  - d) het vellen, rooien of beschadigen van de aanwezige vegetatie, alsmede het aanbrengen van nieuwe vegetatie;
  - e) het toepassen van meststoffen;
  - f) het aanbrengen van bovengrondse of ondergrondse transport-, energie of telekommunikatieleidingen en de daarmee verband houdende konstrukties, installaties of apparatuur;
  - g) het aanbrengen van oeverbeschoeiingen, kaden of aanlegplaatsen, omheiningen of picknickplaatsen.
4. Een vrijstelling als bedoeld in artikel 17 van de wet op de ruimtelijke ordening kan ten aanzien van de in lid 1 genoemde gronden niet worden verleend.

Van deze artikelen is artikel 3, lid b, d, e, f en g echter door de Kroon geschrapt op 12-3-1977. Aangezien deze artikelen tot op de dag van vandaag nog steeds niet herzien zijn, betekend dit dat gronden met de bestemming beschermd natuurgebied momenteel niet die bescherming krijgen, die ze zouden kunnen en moeten krijgen.

6. BEDREIGINGEN

a. Jacht

De jacht wordt in het daarvoor gestelde seizoen druk beoefend aan de Axelse kreek, voor een belangrijk gedeelte door Belgische jagers.

Ze vormt met name op de zaterdag, wanneer de activiteit het meest voorkomt, doch ook wel op de vrijdag, een grote hindernis het gebied te inventariseren.

Door de enorme rustverstoring verdwijnen nl. alle eend- en waadvogels uit het gebied en zoeken een goed heenkomen naar elders.

De dieren hebben aan de Axelse kreek zelf weinig uitwijkmogelijkheden door de vrij geringe oppervlakte van het gebied.

Op sommige "jachtdagen" is de rustverstoring totaal, afhankelijk van de jachtmethode die gevolgd wordt.

Een voorbeeld van ernstige verstoring werd bijvoorbeeld waargenomen op 31/10/81. Op deze datum werd rond 10-45 uur begonnen met de jacht. Om 16-15 uur was nog steeds een groep jagers bezig. Op deze en soms ook op andere data staan er mensen langs de gehele zuidkant van de kreek op regelmatige afstand van elkaar. Op deze manier is de kans het grootst, dat er door iemand iets geschoten wordt; door een breed front te vormen hebben over- of wegvliegende vogels wel heel weinig kans te ontsnappen.

Van rust voor overwinterende of ruiende watervogels is vaak dus geen sprake.

Dit gegeven is nu juist erg belangrijk voor deze groepen vogels. Een aantal keren werden andere laakbare situaties met betrekking tot de jacht aangetroffen:

-Het jagen op beschermde vogelsoorten. Dit werd bijvoorbeeld geconstateerd op 10/12/76, toen een Belgische jager een Bonte strandloper schoot. Hij verklaarde, dat hij het dier voor een bokje had aangezien.

-Het achterlaten van aangeschoten dieren. Dit werd geconstateerd rond 21/2/82, toen een wandelaar na afloop van een grote drijfjacht op konijnen 7-8 aangeschoten dieren vond, die stervend of ernstig gewond werden achtergelaten.

Het is zonder meer te verwachten, dat aangeschoten vogels nog vaker worden achtergelaten, zij zijn immers veel moeilijker terug te vinden, als ze niet direkt worden gevonden.

De jacht heeft een negatief uitstralingseffect naar volgende dagen. Indien namelijk op zaterdag gejaagd werd, zullen aantallen lager zijn dan normaal op de zondag daaropvolgend, op zijn vroegst na enkele dagen kan weer het oorspronkelijke aantal van de zaterdag, vóór de jacht uiteraard, weer worden verwacht.

Door de rustverstoring worden de dieren gedwongen, naar elders uit te wijken. Hierdoor komen met name eenden op plaatsen terecht waar ze minder gewenst zijn of kunnen zijn, bijvoorbeeld op bepaalde akkers. In het algemeen wordt dan wenselijk geacht, dat ze aldaar verdreven worden. De verstoringcirkel voor de dieren is dan rond, terwijl een zekere rustgarantie toch gegeven zou moeten worden in onze watervogelgebieden, dit gezien het feit, dat Nederland internationaal belangrijk is als overwinteringsgebied voor steltlopers, eenden en ganzen. Een volgend belangrijk negatief effect dat door de jacht wordt veroorzaakt is het feit, dat er zo grote hoeveelheden lood in het milieu terecht komen. Veel eenden en Meerkoeten krijgen tijdens het fourageren loodkorreltjes binnen. Dit heeft tot gevolg, dat de dieren sterven door loodvergiftiging.

Het is onbegrijpelijk, dat er aan de Axelse kreek nog gejaagd mag worden, nota bene in een beschermd natuurgebied! Het gebied zou een refugium kunnen zijn voor flinke aantallen eenden en steltlopers. Dit in plaats van een door de jacht verdreven populatie van verschillende eend- en waadvogels; na een jachtpartij is er vaak met veel moeite nauwelijks een eend te ontdekken.

Ook het gedrag van de jagers ten opzichte van de vegetatie is nauwelijks goed te keuren; ernstige aantasting vindt plaats door het steeds maar weer betreden van de rietvelden.

Het lijkt samenvattend vastgesteld meer zinvol het Axelse krekengebied te bestemmen als watervogelgebied, waar de jacht verboden is, dit in plaats van de huidige situatie, waar telkenmale weer door de massaal uitgevoerde jachtpartijen het gehele gebied ernstig verstoord wordt, terwijl daarenboven de reeds aangehaalde neveneffekten zeker niet onderschat mogen worden.

b. Grondstort

Dit is een zorgelijke ontwikkeling, die tot gevolg heeft, dat een fraai moerasgebied met een interessante flora verdwenen is of zal verdwijnen.

Wat is er nu precies gebeurt. Er is een dam aangelegd, evenwijdig aan de kleine kreek en tevens een dam evenwijdig aan de Kinderdijk, beide over een afstand van enkele tientallen meters. Indien de oude situatie niet wordt teruggekreeëerd, nl. het weer afgraven van de beide dammen, is hier weer een stuk fraai rietmoeras ten onder gegaan.

Tegen deze ontwikkeling is, in overleg met het Zeeuws Coördinatieorgaan te Goes (nu Zeeuwse Milieufederatie) bezwaar gemaakt. Het is momenteel nog niet te overzien, wat de afloop van deze kwestie zal zijn.

Vogelkundig is dit gedeelte van belang door het voorkomen van soorten als Waterral, Baardmannetje, Watersnip, Roerdomp, om maar enkele meer bijzondere te noemen. Opvallend is het feit, dat nu juist in dit moerasgebied enkele keren het zeldzame Kleine waterhoen werd vastgesteld!

Ook meer algemeen voorkomende vogelsoorten kunnen verwacht worden, als broedvogel bijvoorbeeld Rietzanger, Kleine karekiet, Rietgors, Waterhoen en Meerkoet.

Plantkundig is dit gedeelte van belang door het voorkomen van soorten als Pijptorkruid, Groot moerasscherm, Echte valeriaan, Zomp vergeet-mij-nietje en Zomprus.

Het gebied is floristisch gezien erg belangrijk. Dit wordt eveneens onderkend door de inventariseerders van de Provinciale Planologische Dienst, die een speciale vermelding noteerden betreffende dit gedeelte als zijnde zeer waardevol en soortenrijk.

Het is overigens opvallend, dat de aanleg van de zanddammen krachtens het bepaalde in het bestemmingsplan onder artikel 12, lid 3c niet is toegestaan.

De Gemeente Axel lijkt de van kracht zijnde bepalingen aan haar laars te lappen. Een zeer laakbare situatie, waarbij nog opgemerkt kan worden, dat puin van de gemeente dat vrijgekomen is bij de verbouwing van het stadhuis van Axel, in de stort is begrepen en hier terug gevonden kan worden. Hier zijn tenminste zeer sterke aanwijzingen voor. Ook landschappelijk gezien is het geheel er niet op vooruit gegaan.

Om tenminste de plantkundige waarde van het gebied te behouden, lijkt de aanleg van een houten plankier, zoals ook te vinden aan de Canisvlietse kreek, dit ten behoeve van vissers,

een meer acceptabele oplossing.

Gekonkludeerd moet ook hier weer worden, dat het gevoerde beleid milieuvriendelijk is en zelfs ingaat tegen de letter van de wet.

c. Oeverbeschoeiing

Dit is weer zo'n ingreep, die gelet op het bestemmingsplan dat op het gebied rust, verboden is.

Op diverse plaatsen is ter versteviging van de oever puin gestort, bestaande uit forse stukken beton, delen van muren en losse bakstenen.

Soms werden laaggelegen bermen en oevers verstevigt op plaatsen waar deze alleen maar diende als aankleding van het terrein en geen functie had als toegang tot bijv. een weiland.

Op deze manier gaan allerlei waardevolle elementjes verloren, die van belang zijn als fourageerplaats voor steltlopers, m.n. plevieren, ruiters, strandlopers en Watersnip.

Deze ophogingswerkzaamheden vormen een negatieve ontwikkeling, die staande dient te worden gehouden.

Het gebied biedt nog steeds een fraai aanzicht. Dit wordt danig verstoord door de hiervoor aangehaalde puinhopen, want dat zijn het, letterlijk zowel als figuurlijk.

Ook het floristisch aspekt in deze zaak moet nog even aangehaald worden. De oeverflora is specifiek en plaatselijk vrij bijzonder. Deze versteviging van de oevers doet de vegetatie uiteraard geen goed en een beleid, dat rekening houdt met deze vegetatie valt zonder meer toe te juichen.

d. Egalisatie graslanden/scheuren graslanden

Een andere negatieve ontwikkeling valt te melden ten aanzien van het areaal beschikbare gras- en weilanden, vooral ten zuiden van de grote kreek.

De laatste jaren zijn hier forse stukken grasland verdwenen en omgezet in bouwland.

Op deze manier gaan waardevolle terreinen verloren voor de weidevogels.

Achteruitgang van broedvogels kan verwacht worden van Kievit, Tureluur, Grutto, Gele kwikstaart en mogelijk nog enkele andere.

Achteruitgang van pleisterende vogels kan verwacht worden van o.m.

Wulp, Goudplevier, Kievit, Ganzen, Smient, Meerkoet en Wintertaling.

Door het verdwijnen van drassige laaggelegen graslanden zal ook de diversiteit van de flora achteruitgaan.

Ook het typisch aanzicht van het gebied, zal ingrijpend veranderen van een krekengebied met rondom glooiende graslanden naar een kreek met hooggelegen bouwlanden.

Uit natuurwetenschappelijk en landschappelijk oogpunt verdient derhalve grasland rond de kreek daarom de voorkeur boven bouwland.

e. Recreatie

Een recente bedreiging voor de Axelse kreek werd duidelijk, toen door een groepering gewenst werd, het gebied voor waterrecreatie te ontsluiten.

Gelukkig is dit gevaar nu geweken, doch een alerte houding is zonder meer gewenst.

Waterrecreatie brengt een hoop verstoring met zich mee.

Dat is overduidelijk merkbaar op andere kreken in Zeeuws-Vlaanderen en ook elders in ons land, waar dit wel is toegestaan.

Eén enkele watersporter veroorzaakt reeds zo'n enorme verstoring, dat hierdoor de schuwe watervogels reeds en masse op de wieden gaan.

Te verwachten valt, dat bij waterrecreatie op de Axelse kreek de functie van het gebied als fourageer- en pleistergebied binnen de kortste keren zeer sterk zal teruglopen. Dit komt doordat het gebied vrij klein is; de watervogels hebben vrijwel geen uitwijkmogelijkheden binnen de kreek en zullen zonder meer naar elders uitwijken.

Dit wat betreft watervogels, zoals Meerkoet, maar vooral Eenden. Ook de rond de kreek broedende zullen ongetwijfeld te lijden hebben van de te verwachten rekreatiedruk, met name rustgevoelige soorten als Grote karekiet, Bruine kiekendief, Snor en Fuut. Naast aantasting van de oevervegetatie valt een negatieve ontwikkeling te verwachten door nevenactiviteiten, die deze waterrecreatie mogelijk moet maken, bijv. het aanleggen van paden, om boten ed. te water te laten.

Samenvattend: geen rekreatieve ontsluiting van het gebied.
Dit door de te verwachten verstorende werking hiervan.

f. Verlegging Rijksweg 61

Door de verlegging van Rijksweg 61 zal een gedeelte van enkele tientallen meters aan de westkant van de kreek verdwijnen, zo is nu bekend.

Hiermee gaat een waardevol gedeelte verloren, met name flinke stukken drassig weiland, omzoomd door riet en slikstrandjes. Het tij is niet meer te keren. Een en ander gaat onverbiddeijk door en zal de zoveelste aanslag op het kreekgebied betekenen. Of moet straks gesproken worden van een kreekrestantje. Het lijkt

er tenminste wel op.

Duidelijk is in elk geval, dat de Axelse kreek bij de verantwoordelijke instanties, met name de gemeente (Axel) en Rijkswaterstaat geen hoge natuurbehoudprioriteit krijgt.

7. KONKLUSIE

Op basis van ornithologisch en floristisch onderzoek is duidelijk geworden, dat de Axelse kreek van groot belang is voor zowel plant als dier.

Enkele opvallende broedvogels waren (zijn, nog steeds?) Grutto, Bruine kiekendief, Snor, Blauwborst, Grote Karekiet, Waterral, Fuut, Slobeend, Kievit en andere.

Enkele opvallende pleisteraars waren Waterhoen, Meerkoet, eenden en ganzen, diverse steltlopersoorten, lijster- en duivesoorten, zwaluwen, spechten en uilen.

Als floristisch bijzonder kunnen Gele lis, Rode waterereprijs, Zwanebloem, Groot moerasscherm, Kalmoes, Kluwenhoornbloem, Harig vingergras, Wilde kaardebol, Klein liefdegras, Waternavel, Tenger fonteinkruid en Zannichellia genoemd worden.

Om de sluipende teloorgang van het gebied tegen te gaan en het geheel te behouden als belangrijk natuurgebied; hier samenvattend een aantal konkrete voorstellen:

- Aanpassing van het bestemmingsplan, dat duidelijk in gebreke blijft. Met name moet voorzien worden in geschrapte artikelen en moet een duidelijke omgrenzing van het gedeelte, waar de bestemming natuurgebied op rust, vastgesteld worden.
- Een konserverend beleid dient te worden gevoerd. Dit om de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden te behouden.
- Reeds voltooide of toekomstige illegale ingrepen, zoals er in detail enkele worden besproken onder 6 b + 6 c, en eventueel 6 d moeten teniet worden gedaan en dienen in de toekomst worden voorkomen.
- De jacht moet in het gebied verboden worden. De argumentatie wordt nog even op een rij gezet:
  - Enorme verstoring
  - Loodvergiftiging
  - Extra druk en (mogelijke) schade voor niet-natuurgebieden, doordat de vogels worden gedwongen aldaar te fourageren.
  - Natuurbehoud dient in een als beschermd natuurgebied aangegeven terrein als de Axelse kreek de voorkeur te krijgen boven jachtbehoud
  - Er wordt gejaagd op plaatsen, waar dit uit oogpunt van schadeoverweging absoluut niet nodig is, nl. op de kreek zelf en in de rietvelden
- Aktieve (water)recreatie dient voorkomen te worden. Een enorme verstoring is te verwachten voor diverse vogelsoorten. Aantasting van vegetatie en oevers zal eveneens schade veroorzaken.

Alles bijeen genomen moet gekonkludeerd worden, dat ondanks bepalingen, regels en plannen de natuurwaarden van de Axelse kreek hoe langer hoe meer in de knel komen te zitten.

Een verdergaande verarming van landschap, plant en dier is te verwachten. Plaatselijk verdwijnt het oorspronkelijke rijke natuurleven. Hiervoor in de plaats komen aan de menselijke maatschappij aangepaste organismen. Dit zijn soorten die met weinig tevreden zijn en vrijwel overal zich wel weten te redden. De hoop blijft echter bestaan, dat er een zekere rijkdom behouden zal blijven, dat er ook in de toekomst de diversiteit, zoals beschreven, aangetroffen zal kunnen worden.

8. DANKWOORD

Een groot aantal personen hebben zich in meerdere of mindere mate verdienstelijk gemaakt bij het tot stand komen van dit rapport. Zonder hun zeer gewaardeerde hulp zou het niet mogelijk geweest zijn het hier gebodene in deze vorm te presenteren.

Een belangrijk aandeel kwam voor rekening van Peter maas, die de gedeelten schreef over flora en planologie. Hij verstrekte eveneens diverse waardevolle adviezen.

George Sponselee, die het geheel kritisch doornam.

Pieter-Paul van Laake, die de tekeningen verzorgde.

De Provinciale Planologische Dienst voor Zeeland, die de inventarisatie van de flora uitvoerde en mij vervolgens de gegevens ter beschikking stelde.

Roel Mooij van laatstgenoemde dienst maakte een kaartje met de verschillende vegetatietypen. Dit kaartje is overigens niet opgenomen.

Titus IJsebaert zorgde voor veel aanvullende gegevens.

Henk Castelijns stelde zijn cassetterecorder beschikbaar voor het nachtvogelonderzoek.

Het Zeeuws Coördinatieorgaan was zo vriendelijk gegevens en medewerking te geven betreffende de planologie.

Gemeente Axel verstrekte eveneens planologische gegevens.

Medewerking kon ook voor diverse zaken verkregen worden van het waterschap "Het Axeler Ambacht".

Staatsbosbeheer te Utrecht zorgde voor het drukken van dit rapport.

Diverse personen waren bereid mij te vergzellen tijdens de inventarisaties.

Tenslotte moet Vogelwacht OostZeeuwsVlaanderen "De Steltkluit" genoemd worden, die mij naast financiële steun ook moreel terzijde stond.

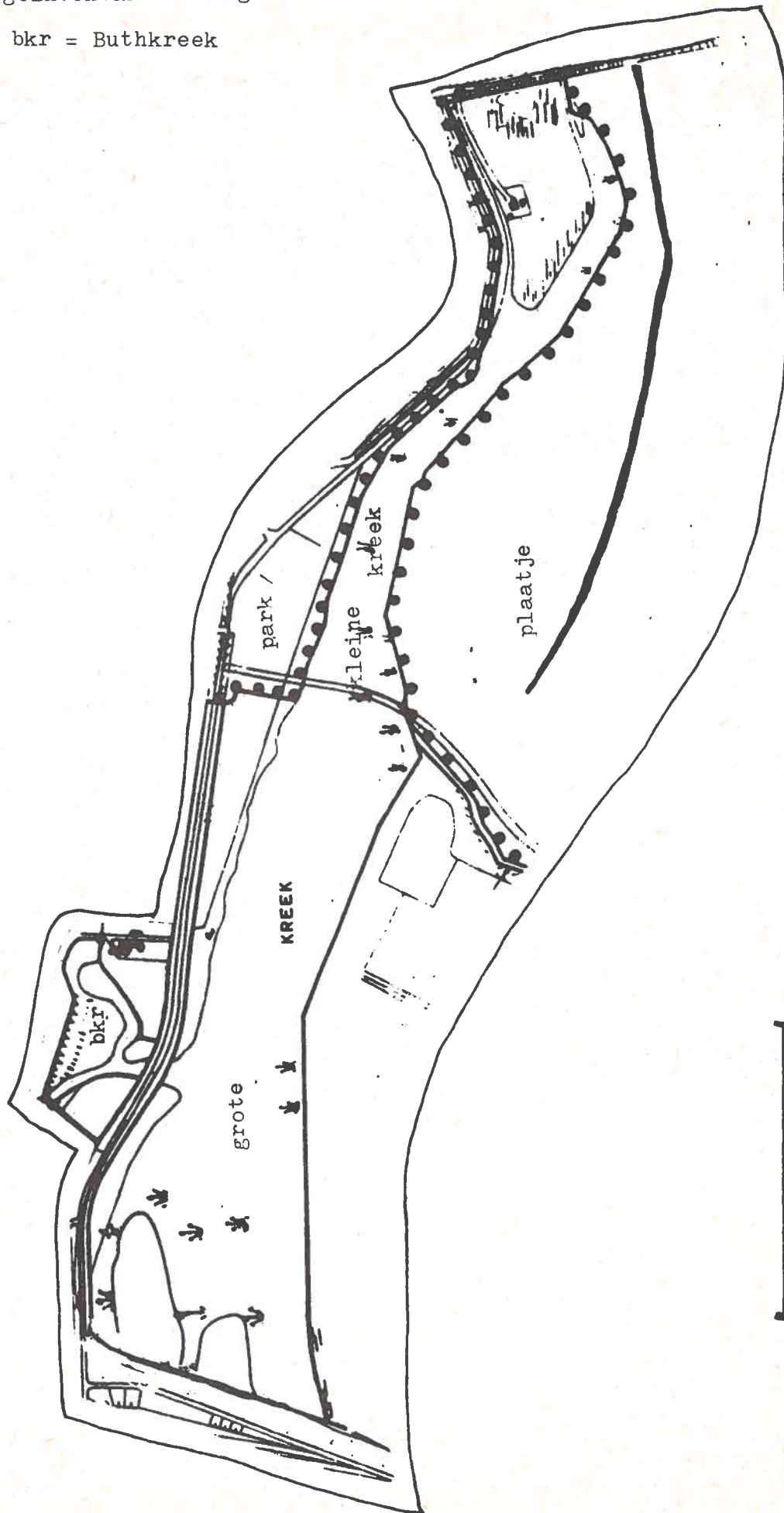
9. LITERATUURLIJST

- W.H. van den Dool, Canisvliet, een grensgeval, Den Boer Middelburg, 1974
- Heukels/Van der Meijden, Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff, 20e druk, Groningen, 1983
- Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Axel, Stedebouwkundig adviesbureau Kuyken, Middelburg, 1972
- Dr. G. Londo, Nederlandse lijst van hydro-, freato- en afreatofyten, Rapport Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum, 1975
- P.L. Meininger, Verspreiding en aantallen v/d broedvogels in Zeeland, Middelburg, 1977
- Provinciaal beleidsplan voor recreatie en toerisme, ontwerp, Provinciaal bestuur van Zeeland, 1984
- Streekplan Oost-ZeeuwsVlaanderen, Provincie Zeeland, 1977
- Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Natuurbeheer in Nederland; Dieren, Pudoc, Wageningen, 1983
- Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Natuurbeheer in Nederland; Levensgemeenschappen, 2e druk, Pudoc, Wageningen, 1984
- R.M. Teixeira, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland/Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland, 1977
- Gareth Thomas, Nadat de jager is verdwenen, de invloed van loden hagelkorrels, Het Vogeljaar 24 : 27-30, 1976
- De Steltklout, Jaargang 1-14, Vogelwacht Oost-ZeeuwsVlaanderen "De Steltklout", 1971 - 1984
- Vogelwerkgroep Grote Rivieren, Handleiding voor het inventariseren van Broedvogels in Nederland, Wetenschappelijke mededeling KNNV 96, 1973
- K.H. Voous, Lijst van Europese Broedvogels, inclusief Nederlandse Vogellijst, Limosa 53 :91- 103, 1980
- M.A. Buise, Het voorkomen van de Fuut (Podiceps cristatus L.) in Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen in een Zeeuws perspectief, Veld-ornithologisch Tijdschrift 6 : 126-158, 1983

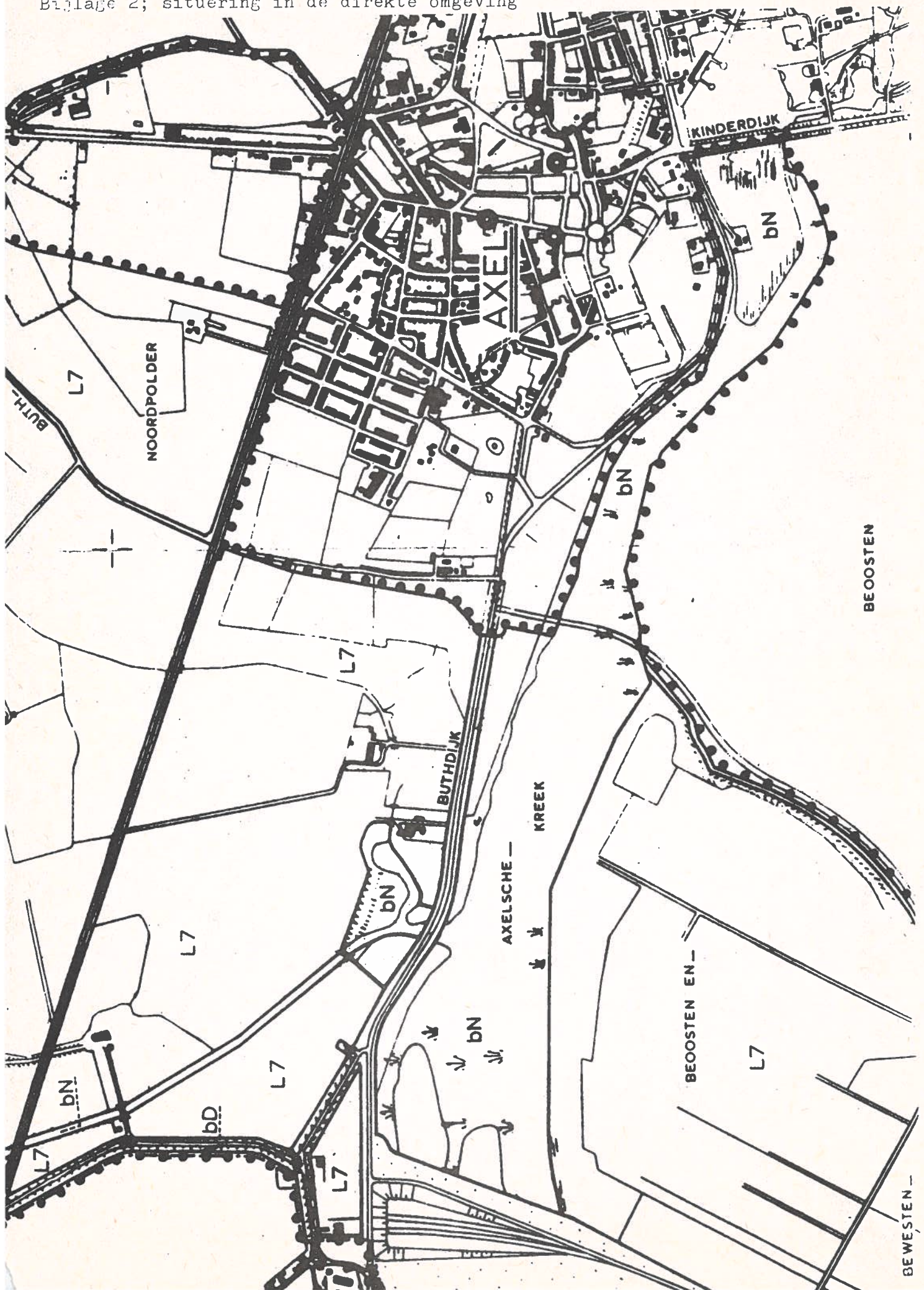

Bijlage 1; geïnventariseerd gebied met de onderscheiden gedeelten

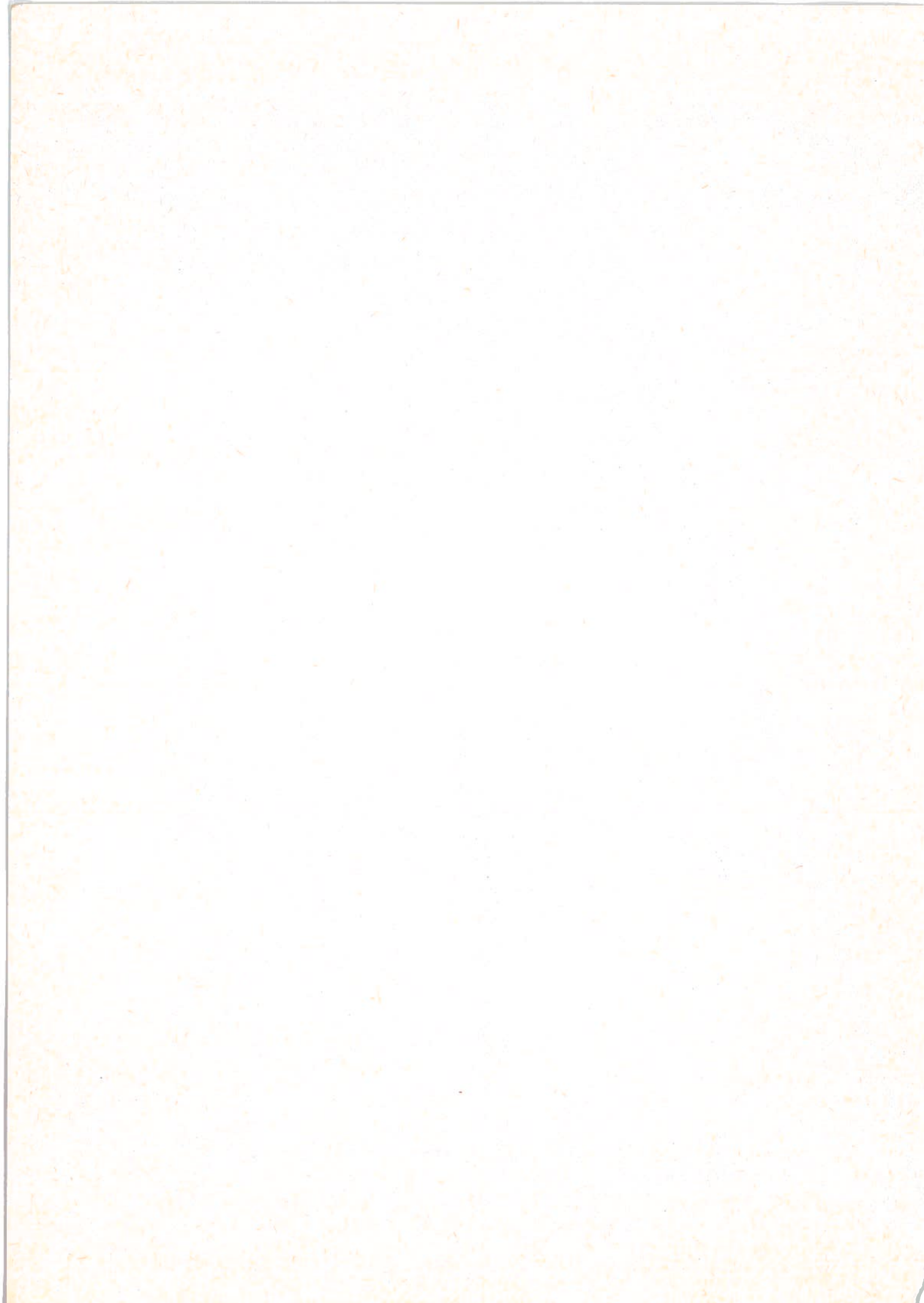
bkr = Buthkreek

Bijlage 2; situering in de direkte omgeving

BIJLAGE 3

Aanvullende vogellijst

De onder deze genoemde soorten werden wel aan de Axelse kreek waargenomen, doch niet in het verslagjaar.

De lijst is echter zeker niet volledig. Veel waarnemingen worden onvoldoende gedocumenteerd, zodat achteraf niet meer uit te maken is, waar de waarneming precies gedaan is.

Overigens gaat het hier toch ook vaak om incidentele gevallen, bijv. die zilverreiger die net even aan de kreek gezien is (of net buiten het gebied aanwezig was), zodat aan een dergelijke lijst niet al te veel waarde moet worden toegeschreven.

Roodkeelduiker - *Gavia stellata*
Roodhalsfuut - *Podiceps grisegena*
Goorde fuut - *Podiceps nigricollis*
Aalscholver - *Phalacrocorax carbo*
Ooievaar - *Ciconia ciconia*
Nijlgans - *Alopochen aegyptiacus*
Witoogeend - *Aythya nyroca*
Brilduiker - *Bucephala clangula*
Rode wouw - *Milvus milvus*
Grauwe kiekendief - *Circus pygargus*
Ruigpootbuizerd - *Buteo lagopus*
Visarend - *Pandion haliaetus*
Klein waterhoen - *Porzana parva*
Steltkluut - *Himantopus himantopus*
Strandplevier - *Charadrius alexandrinus*
Temmincks strandloper - *Calidris temminckii*
Bosruiter - *Tringa glareola*
Bokje - *Lymnocyptes minimus*
Groene specht - *Picus viridis*
Waterpieper - *Anthus spinoletta spinoletta*
Engelse gele kwikstaart - *Motacilla flava flavissima*
Grote gele kwikstaart - *Motacilla cinerea*
Rouwkwikstaart - *Motacilla alba yarrelli*
Gekraagde roodstaart - *Phoenicurus phoenicurus*
Roodgesterde blauwborst - *Luscinia svecica svecica*
Zwarte mees - *Parus ater*
Appelvink - *Coccothraustes coccothraustes*
Grauwe gors - *Miliaria calandra*

